

استخراج معادن متضمن رشد متداوم اقتصادی کشور است با آن برخورد ملی نماید

این در ست و در آن شک نیست که سیاست گذاران و مردمان تاثیر گذار در صحنه های سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی کشور به دنبال رشد و توسعه اقتصادی میباشند و مردم نیز برایشان لحظه ها دیر خواهد بود تا شیوه های واقعی اقتصادی و مدیریت خوب برایشان جستجو گردد تا مردمان این خطه همانند سایر کشورهای جهان دیگر فقیر و محتاج عنوان نگردند و در عوض از شان و شوکت اجتماعی و سیاسی خوب در سطح جهان برخوردار باشند؛ امروزه مقوله اقتصادی مودی است که همه جهانیان در تمامی عرصه ها به آن تکیه زده اند و در این هم شکی وجود ندارد که اکنون تمام سیاست گذاری ها با توجه به اقتصاد اساس گذاری میگردد ؛ یکی از مهمترین و اساسی ترین پایه های اقتصاد در هر کشوری منابع طبیعی و ذخایر زیر زمینی آن بشمار میرود ؛ از آنجائیکه نقش معادن و منابع در رشد اقتصادی هر کشور انکار ناپذیر است بدون تردید بهره گیری از معادن در افغانستان نیز عمل کاملاً بجا و مهم و متضمن رشد متداوم اقتصادی افغانستان محسوب میگردد که باید با آن به دور از هرگونه غرض سیاسی و یا هم بیماری روانی ، برخورد ملی صورت گیرد .

از گذشته ها ست که افغانستان به عنوان کشور که بیشترین ذخایر و ثروت های زیر زمینی را در سینه اش نهفته دارد ، شناخته شده ، ولی با این همه این سرزمین غنی و سرشار از منابع طبیعی و ذخایر زیر زمینی یکی از کشورهای فقیر بشمار میرود و مردمان آن کمترین عاید سرانه را در مقایسه با سایر کشورهای جهان رقم میزنند و معلوم دار است که این کشور به شدت به کمبود سرمایه رو به رو است ، که بهره گیری از این منابع میتواند در رشد متداوم اقتصادی بهترین راه ها و روش پسندیده تلقی گردد .

از همین رو پس از تثبیت ذخایر بزرگ معدنی و تخمین ارزش های قابل ملاحظه معادن ، صنعت معدنکاری در عرصه اقتصادی کشور در این دو سال اخیر مهم تلقی شده و دولت افغانستان و موسسات بین المللی در دراز مدت یگانه منبع مهم تداوم رشد اقتصادی افغانستان را استفاده موثر و شفاف از منابع معدنی بشکل دوامدار میدانند ؛ این امر سبب شده است تا وزارت معادن از دیدگاه اقتصادی به هدف انکشاف منابع طبیعی غرض بالابردن عواید دولت جهت استقلالیت ملی کشور در دراز مدت و بشکل متداوم رهبری گردد.

مدیریت سالم در وزارت معادن در کوتاه مدت با تعیین اهداف استراتژیک (داشتن سهم بارز در افزایش عواید از طریق انکشاف ، استخراج و بازاریابی برای منابع معدنی کشور ، رشد اقتصاد ملی ، ایجاد شغل ، ایجاد فضای مناسب سرمایه گذاری و زیربناها به منظور جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی ، طرح و تطبیق پالیسی های واضح برای انجام بهتر امور ، ترتیب واعطای جواز نامه های انکشافی واستخراج منرال ها وهایدور کاربن ها) سبب شد تا برای نخستین بار وزارت معادن منحنی اداره کلیدی در روند رشد متداوم اقتصادی دولت مبدل شود و در عرصه های انکشاف چهارچوب تقنینی سکور معادن و پالیسی ها ، مبارزه علیه فساد اداری ، تفتیش و نظارت از پروژه های معدنکاری ، جذب سرمایه گذاری ها در سکور معادن رفع نگرانی های امنیتی سرمایه گذاران ، تغییر نقش وزارت معادن از مالک و تولید کننده بسوی پالیسی سازی و تنظیم امور ، رشد توانمندی کاری کارمندان وعصری سازی وزارت ، روند داوطلبی معادن ، تطبیق پروژه ها ی بزرگ معدنکاری مطابق موافقتنامه های انجام شده ، توسعه پایـــــدار منابع منرالی و کاهش اثرات منفی آن ، تسریع و توسعه زیربنا ها ، سروی جیولوجیکی و در عرصه پروژه های انکشافی اقدامات جدی صورت گیرد وانکشافات محسوس به وجود آید ؛ همزمان با این اقدامات وزارت معادن متعهد به تامین اصل شفافیت در خصوص پروژه ها و روند عقد قرار داد های معادن نیز گردیده وهمواره تلاش نموده تا غرض تحقق بلند ترین درجه شفافیت ، تمامی فعالیت ها و قرار داد های عقد شده معادن از طریق نشرات معتبر بین المللی اقتصادی به نشر برسد ؛ شواهد برآنست که رهبری وزارت معادن بمنظور تحقق هر چه بیشتر این امر در صدد کسب عضویت سازمان ابتکار شفافیت در

صنایع استخراجی (EITI) نیز بر آمده است ، تما می این تلاش ها بخاطر مدیریت سالم پروسه انتقال مسولیت های اقتصادی در سال ۲۰۱۴ و تداوم ورشد اقتصادی در کشور شکل گرفته تا افغانستان در تمام ابعاد معدنکاری نه تنها از لحاظ براه انداختن روش های خوبی جهانی در این سکتور استفاده کند، بلکه با بالا بردن عواید دولت، ایجاد ده ها و صد ها هزار شغل و انکشاف زیر بنا ها ، افغانستان به استقلالیت اقتصادی نیز نایل گردد ، بمنظور تامین شفافیت هر چه بیشتر ، ارگانهای ذیدخل در روند داوطلبی معادن همواره کلیه ترتیبات و میکانیزم لازم را در همکاری با موسسات بین المللی اتخاذ و زمینه نظارت را برای مفتشین بین المللی نیز مساعد ساختند ؛ که با پیشرفت پروسه های داوطلبی کابینه جمهوری اسلامی افغانستان ،جامعه مدنی ، مطبوعات و از طریق مطبوعات عامه مردم کشور از میکانیزم لازم که با درنظر داشت معیار های تعیین شده ، محاسبات اقتصادی و تخنیکی ، تامین منافع اقتصادی در پرتو قوانین نافذه کشور تدوین گردیده آگاهی حاصل نمودند و پروسه ها را مورد تأیید و یا با صدور هدایات و یا هم مشوره های لازم تقویت بخشیدند .

مسوولین در وزارت معادن در جریان روند داوطلبی ها با در نظر داشت مسله معقولیت استخراج مواد معدنی و فروش آن که خیلی به جریان بازار و موجودیت عوامل تولید (مانند موجودیت مواد خام ، منابع بشری با سواد ، منابع انرژی ، شبکه های ترانسپورتی و غیره) در ساحه و یا هم کشور وابسته است ، همواره به حد اعظمی روی پروسس مواد معدنی در داخل کشور تاکید دارند تا با انکشاف و استخراج این منابع ویا معادن در دراز مدت فرصت های کاری برای هزاران افغان ایجاد و حجم و ارزش صادرات کشور نیز افزایش یابد و میبیزند که امروزه قرار داد های انجام شده در بخش معادن کوچک (شامل ریگ وجغل ، سنگ های تعمیراتی سنگ های تزئینی ، سنگ چونه و گچ و....) به بیشتر از ۱۲۰ قرار داد میرسد و تا اکنون ۹ قرار داد در خصوص معادن متوسط (شامل ذغال سنگ ، کرومایت و سمنت) ۳ قرار داد معادن بزرگ (شامل مس ، طلا و نفت) صورت گرفته و روند داوطلبی ۶ معدن (معدن آهن حاجیگک، طلا و مس زرکشان غزنی ، طلای بدخشان، مس بلخاب، مس شیدا و حوزه نفتی افغان تاجک جریان دارد و تحت پروس قرار دارند .

این مسوولین در حال حاضر با درنظرداشت احکام قوانین نافذه درکشور ، تأیید نمودن متون قرار داد ها ی بزرگ معدنکاری و چگونگی سرمایه گذاری ها بالای پروژه های بزرگ را از جانب شورای ملی منحیت یک اصل و امر قانونی می پندارند و از همین رو آن وزارت ، کمیسیون موظف وزرا در امور معادن ، شورای عالی وزیران ، شورای ملی و بطور کل دولت افغانستان روی منافع ملی کشور تاکید دارند و به اساس معیار های پسندیده تصامیم لازم را اتخاذ مینمایند.

آنچه گفته آمدیم که درمدت بیش از دو سال گذشته بعد از واضح شدن پوتنشیل منابع معدنی و نفت گاز در کشور، با استفاده از کمکهای تخنیکی خیلی عالی که بر اساس تقاضای وزارت معادن از جامعه کمک دهنده بخاطر آوردن اصلاحات ، تطبیق بهترین روش های تجربه شده در جهان، معرفی پوتنشیل معادن و نفت گاز کشور در سطح جهانی با راه اندازی موفق ترین کنفرانس ها و سمپوزیم ها ، عصری سازی پروسیجر ها با تاکید خاص بالای شفافیت در تمام عرصه های کاری در این ساحه ، بالا بردن ظرفیت و جلب کمک های قابل ملاحظه بین المللی جهت انکشاف این سکتور مهم و حیاتی اقداماتی جدی با پذیریش مسولیت های صورت گرفت این همه باعث آن شده که وزارت معادن از اداره کهنه ، فرسوده و گمنام به یک اداره فوق العاده مهم و استراتژییک تبدیل گردد و در عین زمان به مردم افغانستان نوید خوبی را برای آینده روشن و خود کفای شان تضمین میکند.

مروری بر گوشه از فعالیت های وزارت معادن طی شش ماه اول سال ۱۳۹۱

بمنظور انکشاف سکتور گاز تفاهمنامه همکاری میان افغانستان و ترکمنستان به امضا رسید

بربنیاد روابط دوستانه ، تاریخی و اصل همجواری میان مردم افغانستان و ترکمنستان و با پیروی از مفاد موافقتنامه بین الحکومتی میان ترکمنستان ، افغانستان ، پاکستان و هندوستان در مورد تحقق پروژه بزرگ انتقال گاز ترکمنستان از طریق افغانستان به پاکستان و هندوستان و همچنان به اساس موافقتنامه چارچوب لوله گاز در رابطه به انکشاف سکتور گاز تفاهمنامه همکاری میان افغانستان و ترکمنستان توسط محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور و بیرم گیلدی نادر وزیر نفت و گاز ترکمنستان در شهر صنعتی آوازه کشور ترکمنستان به امضا رسید .

مفاد این تفاهمنامه روی اهمیت استراتژیک لوله گاز TAPI، ایجاد شرایط لازم سیاسی و حقوقی جهت تحقق این پروژه ، تامین منافع متوازن کشور های ذیدخل (کشور صادر کننده و کشور های ترانزیت دهنده و مصرف کننده) مطابق چارچوب تنظیم شده ، تداوم مذاکرات در مورد قیمت فروش و خرید گاز میان این دو کشور ، تامین امنیت این پروژه با در نظر داشت تعهدات قبلی (شامل موافقتنامه های بین الدولتی و بین الحکومتی که در سال ۱۳۸۹ به امضا رسیده است) یکبار دیگر صحه میگذارد و تعهدات این دو کشور را در قبال پروژه TAPI تجدید میکنند .

وزیر معادن کشور در راس هیئت افغانی و به معاونت محترم مصطفی مستور معین وزارت مالیه وبه اشتراک کارمندان عالی رتبه وزارت

را در تامین مصونیت انرژی در منطقه و در عرصه همکاری های اقتصادی منطقه ای یک صفحه جدید خواند. وزیر معادن کشور در اجلاس وزاری معادن و نفت و گاز چهار کشور (شامل پروژه TAPI) و نماینده گان ارشد بانک انکشاف آسیایی (تسهیل کننده پروژه) که در شهر صنعتی آوازه ترکمنستان دایر گردیده بود نیز اشتراک ورزید و در پهلوی سایر اعضای این اجلاس راهپورکاری تیم تخنیکی با در نظر داشت جدول جدید زمانی برای تطبیق پروژه TAPI تأیید نمود؛همچنان در این نشست فعالیت های

معادن ، وزارت خارجه و سفیر افغانستان مقیم عشق آباد پس از تفویض صلاحیت از جانب شورای وزیران ، غرض امضای موافقتنامه ایجاد سهولت های ترانزیتی پروژه لوله گاز به تاریخ ۲ جوزا عازم ترکمنستان شد و ضمن امضای تفاهم نامه همکاری بمنظور انکشاف سکتور گاز در سومین اجلاس کنفرس گاز ترکمنستان اشتراک نمود و از تعهد جدی حکومت افغانستان و رهبری حکومت در فراهم سازی تمام تسهیلات لازم در انتقال پایپ لاین گاز از مسیر افغانستان تاکید کرد و این پروژه بزرگ

لازمی مانند معرفی پروژه به سرمایه گذاران بین المللی جهت تمویل، ایجاد کنرسیوم برای ساختن پایپ لاین و مدیریت آن و همچنان براه انداختن دیزاین این پروژه بحث مفصل و توافق کلی صورت گرفت. قابل ذکر است که حجم تخمینی سرمایه گذاری در اعمار پایپ لاین مذکور بین ۸ الی ۱۰ میلیارد تخمین میگردد. آقای شهرانی در این سفر علاوه از اشتراک در جلسات یاد شده، ملاقات های دو جانبه با آقای جیپال ریدی وزیر نفت و گاز هندوستان، آقای عاصم حسین وزیر پترولیوم و منابع نفتی پاکستان، آقای بیرم گلدی نادروف وزیر نفت و گاز ترکمنستان و آقای محمد وف معاون رئیس جمهوری ترکمنستان در امور نفت و گاز پیرامون این پروژه بزرگ و دیگر موارد ذیعلقه انجام داد.

هشتاد و سه معدن و صوف غیر قانونی ذغال سنگ در ولایت بامیان مسدود شد

پس از تفویض صلاحیت به وزارت معادن و وزارت امور داخله از جانب شورای وزیران دریک عملیات سریع ۸۳ معدن از جمله ۹۷ معدن و

صوف غیر قانونی به کمک و همکاری مقام ولایت بامیان مسدود شد.

وزارت معادن افغانستان بمنظور تحقق و تطبیق مصوبه شماره ۳۸ شورای وزیران با درنظر داشت ساحه مسوولیت ها واولویت های کاری خویش در ساحه معدن ذغال سنگ آشپشته و کلیچ عملیات وسیع را برای مسدود ساختن معدن غیر رسمی تحت نظر محترم انجنیر نصیر احمد درانی معین تنظیم و انسجام امور معدن به تاریخ ۴ جوزا راه اندازی نمود و در یک روز ۸۳ معدن غیر قانونی را بست و از تداوم استخراج های خود سر جلوگیری نمود.

این ساحات اکنون تحت کنترل نیروی های امنیتی قرار دارد و قرار است مطابق قرار داد معدن مس عینک در اختیار کمپنی MCC غرض تولید انرژی طرف ضرورت معدن مس عینک و اعمار فابریکات تولید برق به ظرفیت ۴۰۰ میگاوات قرار داده شود .

در این عملیات برای جلوگیری از بیکاری جمعی به متباقی معادن در این ولایت فرصت کوتاه داده شد که تا اخیر ماه جوزا این منابع نیز مسدود گردند . وزارت معادن مصمم است تا تعدادی افرادی را که در این ساحات کار هایشان را از دست داده می دهند ، در پروژه های تحت کنترل و طرف ضرورت تصدی ذغال سنگ شمال بخصوص در منطقه تاله و بر فک و سایر نقاط استخدام و جذب نماید.

مسوولین در ولایت بامیان برای تحقق و تطبیق این پروژه (عملیات مسدود نمودن معادن غیر قانونی) غرض همکاری با وزارت معادن تعهد سپردند و اظهار داشتند که در صورت ضرورت برای تامین امنیت این معادن از نیرو های امنیتی غند عینک نیز استفاده خواهند نمود .

به تعقیب این عملیات در بامیان روی مسدود ساختن ۱۷ معدن در ولسوالی نهرین با مقامات ولایت بغلان بحث نیز صورت گرفت ، والی ولایت بغلان از این روند (مسدود ساختن معادن غیر رسمی) حمایت نمود ، این عملیات به نسبت ریزش شدید باران و سرا زیر شدن سیلاب ها و رسیدن آفات شدید به مردم صورت نگرفت اما با حمایت مقام ولایت بغلان قرار گذاشته شد تا در ظرف یک ماه این معادن را مسدود سازند .

وزارت معادن در سایر نقاط کشور نیز برای مسدود ساختن معادن غیر رسمی و قانونمند ساختن معادن تصمیم قاطع دارد ، تا از حوادث ناگوار (آتش سوزی ها ، غلطیدن صوف ها و آسیب رسانیدن به منابع) و تاراج دارایی عامه مردم افغانستان جلوگیری گردد.

قرار داد تحقیقات سائزمیک ساحات نفت خیز اندخوی و آقینه به امضا رسید

تحقیقات تحت ارزیابی متخصصین قرار دارد و در نظر است که بعد از ختم این روند نتایج آن به آگاهی عامه رسانیده شود و در عین زمان بخاطر سرمایه گذاری به داوطلبی بین المللی گذاشته شود

وزارت معادن در نظر دارد که به تعقیب سائزمیک ساحات اندخوی و آقینه مربوط حوزه آمو دریا به مساحت ۳۲۲ کیلو متر این تحقیقات را در ساحات نفتی کشکه به مساعدت مالی دونه ها انجام دهد .

هزار دالر امریکایی از بودجه داخلی بعد از انعقاد این قرار داد آغاز و در ظرف حد اکثر ۳ ماه تکمیل و نتایج این تحقیقات اعلام میگردد .

برای نخستین بار سائزمیک حوزه نفتی افغان تاجک بگونه ۲D به مساحت ۴۸۰ کیلو متر مربع در آغاز سال روان میلادی آغاز شد و اکنون کار سائزمیک آن با مصرف مجموعی ۱۲۵۰۰۰۰۰ دوازده میلیونو پنجصد هزار دالر مساعدت مالی دولت ایالات متحده امریکا تکمیل گردیده و نتایج این تحقیقات امید وار کننده است ، در حال حاضر نتایج این

قرار داد تحقیقات سائزمیک ساحات نفت خیز اندخوی و آقینه به هدف تعیین ساختمانها های ذخایر نفتی توسط محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن جمهوری اسلامی افغانستان با آقای Jahon رییس کمپنی (تیرا سائز) به امضا رسید .

به اساس این قرار داد سائزمیک (طریقه معلوم نمودن تثبیت کردن ساختمان های انتی کلاین برای تفحص نفت و گاز) ساحات اندخوی و آقینه به مساحت مجموعی ۲۳۶ کیلو متر مربع و به مصرف مجموعی ۶۵۰۰۰۰۰ شش میلیونو پنجصد

نخستین استیشن گاز فشرده طبیعی CNG در شهر شبرغان افتتاح شد

نخستین استیشن گاز فشرده طبیعی CNG توسط محترم محمد عالم ساعی والی و لایت جوزجان و معینان وزارت معادن محترم میر احمد جاوید سادات و محترم محمد انور اکبر کریستوفر هاگ معاون اداره TFBSO یا گروه انکشاف اقتصادی امریکا و در شهر شبرغان به ظرفیت پروسس هژده هزارمتر مکعب گاز فشرده افتتاح شد.

والی ولایت جوزجان ضمن صحبت در مورد اهمیت این استیشن گفت که در تطبیق برنامه های وزارت معادن با این وزارت همکاری، موصوف بهره برداری از معادن را یگانه راه نجات مردم افغانستان از فقر و بیچاره گی دانست

میر احمد جاوید سادات معین وزارت معادن ضمن قدر دانی از زحمات انجیران افغان و متخصصین خارجی این پروژه گفت: ایجاد این دستگاه در شهر شبرغان معرفی یک صنعت و سکتور جدید در اقتصاد افغانستان عرضه مواد سوخت ارزان بمنظور رشد اقتصادی کشور محسوب میگردد و توسعه این صنعت میتواند در ایجاد شغل برای مردم محلات در نقاط مختلف کشور، جلوگیری از آلوده شدن محیط زیستی، انکشاف اقتصادی دولت و عامه مردم و تقویت زیر بنا ها اثر گذار باشد.

کریستوفر هاگ معاون اداره TFBSO یا گروه انکشاف اقتصادی امریکا راه اندازی این پروژه را در افغانستان اقدام مهم در تولید انرژی بشکل دوام دار گفت و ایجاد این دستگاه را در شهر شبرغان سر آغاز خوبی برای رشد این سکتور در کشور توصیف کرد

نخستین پروژه CNG کشور بعد از طرح و دیزاین از جانب کمپنی سنگاپوری CADG در خزان سال گذشته خورشیدی توسط جلالتماب وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور تعهد اب گذاری شد و اکنون بر بنیاد مساعدت های بلا عوض دولت ایالات متحده امریکا به ارزش سه ملیون دالر با تکنالوژی روز اعمار گردیده است.

گاز طرف ضرورت این دستگاه از چاه های گاز دار جرقدوق و شکرک شبرغان تامین می گردد که گاز طبیعی بعد از تجزیه آب و تجزیه سلفر به شکل فشرده مبدل شده و غرض استفاده موثر داران و جنراتور های گازی به نصف قیمت مواد نفتی (پترول و دیزل) به فروش میرسد.

نماینده گان جامعه مدنی افغانستان از برنامه های وزارت معادن آگاهی حاصل نمودند

تعداد کثیری از نماینده گان جامعه مدنی افغانستان طی نشست در وزارت معادن از برنامه های کاری وزارت معادن آگاهی حاصل و از این برنامه ها استقبال نمودند.

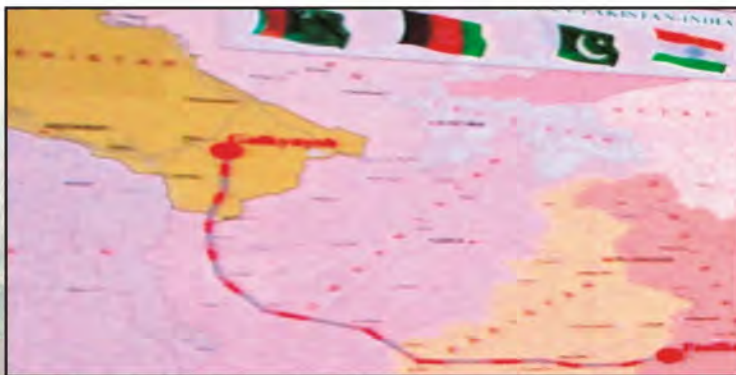
در این نشست محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور ضمن حمایت از جامعه مدنی این نهاد را در سطح محلات و هم در سطح ملی منجیث پل ارتباط میان دولت و مردم توصیف نمود و علاوه داشت که این نهاد با تحمل دشوار ترین حالات در کشور با صدای رسا و بلند و مانند یازوی قوی همیشه اثر گذار بوده و میتواند با مشوره های سالم و ارزنده در تصمیم گیری های مشروع با ارگانهای حکومتی و دولتی همکاری نمایند.

همچنان آقای شهرانی در این نشست طور مفصل در مورد ابعاد و اهمیت و انکشاف معادن صحت پروسه داوطلبی معادن ، تامین شفافیت پروسه داوطلبی ها و استخدام مفتشین ، چگونگی داوطلبی ۴ معدن (معدن طلاو مس زرکشان غزنی ، معدن طلای بدخشان ، مس شیدا ولایت هرات و مس بلخاب) ، به نماینده گان ، سائیمیک حوزه افغان تاجک ، آماده گی های شرکت CNPCA برای استخراج نفت از حوزه نفتی آمو دریا ، روند مذاکرات معدن آهن حاجیگک، تنوع در جمع سرمایه گذاری ها ی خارجی ، تدویر کنفرانس محلات (آغاز از ولایت بامیان) و شریک ساختن نتایج آن با جامعه مدنی ، سائیمیک ساحات نفتی اندخوی و کشکه در آینده و پیشرفت کار پروژه TAPI به اشتراک کننده این نشست معلومات داد و اضافه داشت که با توجه به پالیسی های موجود و رعایت اصل شفافیت با درنظر داشت قوانین نافده و قوانین معدنکاری در کشور با طرح پالیسی های معدنکاری ، در جذب سرمایه گذاری ها در این سکتور و ایجاد شغل برای افغان ها پیشرفتهای چشم گیر صورت گرفته است در این نشست تدوین پالیسی های متعدد معدنکاری برای نخستین بار و ایجاد ریاست پالیسی در این وزارت نیز از جمله دست آورد های مهم از جانب محترم میر احمد جاوید سادات معین وزارت معادن قلم داد شد

در خاتمه در باره تعدیلات لازم در قانون معادن مطلب معلوماتی توسط آقای محمد زمان هاشمی ریس خدمات حقوقی وزارت معادن ارائه شد که طرف خاطر اشتراک کننده گان این جلسه قرار گرفت .

حق العبور و یا فیس ترانزیت لوله گاز پروژه TAPI نهایی شد

نماینده گان ارشد حکومت افغانستان ، پاکستان و هندوستان طی نشستی در اسلام آباد حق العبور و یا فیس ترانزیت خط گاز ترکمنستان را که از طریق خاک افغانستان به پاکستان و هندوستان امتداد میابد نهایی و در پرنسیب روی آن موافقه نمودند .

این نشست به تعقیب سفر محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور به عشق آباد و پس از ملاقات های با مقامات عالی ترکمنستان منجمله جناب رئیس جمهور آنکشور روی

توقعات و پیشنهادات حکومت افغانستان (در ۱۵ حمل ۱۳۹۱) - ۲۸/۱/۱۳۸۹ در اسلام آباد صورت گرفت .

به این اساس با در نظر داشت قیمت جهانی گاز و با آغاز پروسه انتقال گاز از این خط در حد اعظمی آن سالانه حدود ۴۰۰ میلیون دالر شامل عواید دولت میگردد

قرار است در ماه جوزا سال روان خورشیدی مطابق ۲۴ می نشست چهار جانبه بین الحکومتی میان وزاری معادن، نفت و گاز ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هندوستان با اشتراک مسوولین بانک توسعه و انکشاف آسیایی (منحیت تسهیل کننده این پروژه) در عشق آباد دایر و بر علاوه امضای توافقنامه قیمت خرید و فروش گاز تمام اسناد و جزئیات پروژه TAPI نهایی و موافقتنامه فیس ترانزیت نیز به امضا برسد که از این بابت (فیس ترانزیت) در ۳۰ سال آینده و به اساس موافقتنامه مذکور ملینارد ها دالر شامل عواید دولت افغانستان گردد.

موافقتنامه بین الحکومتی و پیمان بین الدولتی انتقال خط گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به پاکستان و هندوستان در ماه قوس ۱۳۸۹ بمنظور تطبیق توسط وزاری معادن و نفت گاز چهار کشور و غرض در یافت حمایت سیاسی توسط روسای جمهور ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و وزیر نفت و گاز و منابع طبیعی هندوستان به امضا رسید.

موافقتنامه دو جانبه در بخش فولاد و آهن میان افغانستان و هندوستان به امضا رسید

به تعقیب امضای موافقتنامه استراتیژیک دو جانبه میان افغانستان و هندوستان (اکتوبر ۲۰۱۱) توافقنامه تاریخی در مورد همکاری های دوجانبه افغانستان و هندوستان در بخش آهن و فولاد توسط جلالتماب وحید الله شهبانی وزیر معادن جمهوری اسلامی افغانستان و آقای بنی پرسار ورما وزیر فولاد هندوستان به امضا رسید.

این توافقنامه زمینه همکاریهای فعال اقتصادی میان دو کشور و تشویق شرکت های خصوصی و دولتی هند را برای سرمایه گذاری در بخش های آهن و فولاد افغانستان فراهم می سازد و باعث تقویت همکاری های و استراتیژیک میان دو کشور میگردد.

وزیر معادن کشور قبل از امضا این توافقنامه در مورد توانمندی ذخایر معدنی افغانستان اصلاحات به وجود آمده در وزارت معادن و تسهیلات فراهم شده برای جلب سرمایه گذاری از جانب حکومت افغانستان به هیئت هندی معلومات داد و طرفین موافقه نمودند که روی انکشاف ذخایر آهن و ایجاد صنایع فولاد در افغانستان با هم همکاری می نمایند.

وزیر فولاد هندوستان از برنامه های حکومت افغانستان در توسعه و انکشاف ذخایر طبیعی این کشور اظهار خرسندی نمود و انکشاف ذخایر طبیعی افغانستان را در رشد و توسعه اقتصاد افغانستان موثر دانست و برای افغانستان آینده درخشان آرزو نمود.

وزیر فولاد هند در رأس هیأت رسمی طی سفر دو روزه (۲۱-۲۲ حمل) بنابر دعوت دولت افغانستان به کابل آمده بود.

قرار است به تعقیب امضای این موافقتنامه (موافقتنامه دوجانبه در خصوص آهن و فولاد) میان وزارت معادن کشور و عده یی از وزارت های هند مانند وزارت معادن، وزارت نفت و گاز طبیعی و وزارت تجارت و صنایع کشور هند به امضا برسد.

توقع می رود که وزیر معادن افغانستان چنین توافقنامه ها را در آینده نزدیک با وزارت ذغال سنگ و وزارت کود و مواد کیمیای هند نیز امضا نمایند. هندوستان یکی از بزرگترین کمک کننده گان در عرصه توسعه اقتصادی افغانستان بشمار میرود.

کنفرانس توازن در فعالیتهای بخش معدنکاری، حفظ و نگهداری میراثیهای فرهنگی مس عینک در تالار ریاست سروی جیالوجی تدویر شد

دکتر سید مخدوم رهین وزیر اطلاعات و فرهنگ در کنفرانس حفظ میراثیهای فرهنگی مس عینک از کشورهای دوست خواست تا در حفاظت و انتقال میراثیهای فرهنگی و آثار باستانی به جای مصون، وزارت اطلاعات و فرهنگ را یاری رسانند.

درین کنفرانس که به اشتراک وحید الله شهرانی وزیر معادن، معینان، رؤسا، سفرا و نماینده گان کشورهای دوست در کابل و متخصصین باستان شناسی اشتراک داشتند، درمورد توازن در فعالیتهای بخش معدن کاری، حفظ و نگهداری میراثیهای فرهنگی و باستانی مورد بحث قرار گرفت.

دکتر رهین در ادامه سخنان خود میراثیهای فرهنگی افغانستان را متعلق به تمام جامعه بشری دانسته گفت: افغانستان در طول تاریخ

گفت که این پروژه برای رشد مداوم اقتصادی برای افغانستان مهم است، او در رابطه به پاک کاری ساحات مس عینک از وجود ماین نیز صحبت کرده گفت، مطالعات تخنیکی احداث خط آهن ادامه دارد و تا اخیر سال ۲۰۱۲ کار انتقال میراثیهای فرهنگی استوار به علم باستان شناسی پایان می یابد.

بحث این کنفرانس و تاکید کاوشها حفظ و انتقال آثار باستانی مس عینک این اطمینان را به وجود می آورد که تمام آثار شناسائی شده در محراق توجه وزارت اطلاعات و فرهنگ قرارداشته و تلاشهای پیگیری را درین راستا انجام میدهد. در اخیر قطعنامه از جانب وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ بدینگونه صادر شد .

گذرگاه تمدنها بوده و صدها داشته ی این تمدنها را در سینه دارد.

دکتر رهین در کنار آنکه پیرامون آثار گرانبهای شناسائی شده در ساحات مس عینک صحبت کرد گفت: «از سازمانهای بین المللی و کشورهای دوست میخواهم تا در حفظ و انتقال مصون این آثار به جای مناسب وزارت اطلاعات و فرهنگ را همکاری نمایند.»

وحیدالله شهرانی وزیر معادن در سخنرانی خود از تلاشهای وزارت اطلاعات و فرهنگ در حفظ میراثیهای فرهنگی و ساحات باستانی تمجید کرده گفت که موقف افغانستان در استخراج معادن بر اساس قانون معادن استوار است.

او همچنان به اهمیت پروژه مس عینک و اثر بخشی در رشد اقتصادی کشور تماس گرفته

دکتر رهین در ادامه سخنان خود میراثیهای فرهنگی افغانستان را متعلق به تمام جامعه بشری دانسته گفت: افغانستان در طول تاریخ

قطعنامه سیمینار مس عینک

ما اشتراک کننده گان جلسه معدنکاری مس عینک و ساحات باستانی که بتاريخ ۳۰ اپریل ۲۰۱۲ در ریاست عمومی سروی جیولوجی وزارت معادن افغانستان برگزار شده است بدینوسیله موارد ذیل را رسماً تأیید می کنیم:

۱. مسوولیت اصلی حفظ آثار فرهنگی به عهده دولت افغانستان می باشد. آثار فرهنگی بخشی از هویت ملی ما را تشکیل میدهد و نه تنها مردم افغانستان بلکه به تمام بشریت تعلق دارد.
۲. توازن بین فعالیت های سکتور معدنکاری و حفظ و نگهداری میراث های فرهنگی باید همیشه حفظ گردد.
۳. وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ بر حفظ آثار فرهنگی و منابع طبیعی در محدوده انکشاف اجتماعی و اقتصادی افغانستان متعهد می باشند.

۴. وزارت های معادن و اطلاعات و فرهنگ به ارتقای ظرفیت و انکشاف سکتور معدنکاری و سکتورهای باستانشناسی و فرهنگی، متعهد میباشند.
۵. وزارت های معادن و اطلاعات و فرهنگ از هماهنگی بهتر ادارات ذیدخل در پروژه عینک حمایت میکنند.
۶. وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ از بهبود یافتن ارتباطات در انکشافات معدنکاری و باستانشناسی معدن مس عینک حمایت میکنند.
۷. وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ به دخیل ساختن و سهم گیری اهالی محل در سکتور معدنکاری و حفظ میراث های فرهنگی در جریان فعالیت های معدنکاری، متعهد استند.
۸. وزارت معدن و وزارت اطلاعات و فرهنگ متعهد استند تا منابع منطقوی را در رابطه به حفظ میراث های فرهنگی افغانستان، بسیج سازند.
۹. وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ به ایجاد سیستم ها و طرزالعمل های رسیده گی به آثار معدن مس عینک متعهد استند.
۱۰. وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ روی اصول حفاظت از امور اجتماعی و محیط زیست در سکتور معدنکاری تاکید می کنند و از استندرد های پذیرفته شده بین المللی بطور شفاف و حساسه حمایت می نمایند.
۱۱. وزارت معادن و وزارت اطلاعات و فرهنگ اظهار میدارند که این اولین جلسه از رشته کنفرانس هایی است که در رابطه به چگونگی حفظ آثار فرهنگی در جریان انکشاف زیربنا ها و منابع طبیعی افغانستان، بعداً بر گزار میگردد.

کمپنی های واجد شرایط برای سرمایه گذاری روی دو معدن طلا و دو معدن مس تثبیت شدند

از جمله ۴۱ شرکت علاقمند برای سرمایه گذاری بالای معادن طلا و مس (معادن طلا و مس زرکشان غزنی، معدن طلای بدخشان، معدن مس شیدای هرات و معدن مس بلخاب) ۲۵ شرکت خارجی بعد از ارزیابی دقیق و شفاف از جانب کمیته موظف و تأییدی کمیته موظف وزرا در امور معادن و واجد شرایط برای سرمایه گذاری تثبیت شدند.

آقای وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور علاقمندی تعداد کثیری این شرکت ها را نمادی خوبی از سرمایه گذاری های جهانی برای انکشاف متداوم اقتصادی در افغانستان میدانند و آرزو میبرد که این روند مانند سایر پروژه ها بشکل موفقانه تکمیل و منتج به آغاز پروسه استخراج این منابع گردد.

وزیر معادن کشور علاوهً اظهار داشت که این معادن بر بنیاد پلان کاری پنج ساله وزارت معادن در ۶ دسمبر ۲۰۱۱ مطابق ۱۵ قوس ۱۳۹۰ خورشیدی پس از معرفی در جمع سرمایه گذاران بزرگ معدنکاری در کنفرانس (Mines and Money) شهر لندن رسماً به داوطلبی گذاشته شد و بر بنیاد جدول زمانی از آن روز تا ۹ مارچ سال روان میلادی مطابق بیست و هفت سال ۱۳۹۰ خورشیدی زمان معین برای اظهار علاقمندی مشخص شده بود که در نتیجه ۴۱ کمپنی معدنکاری از کشور هندوستان ایالات متحده امریکا، کانادا، بریتانیا امارات متحده عربی، ترکیه، استرالیا و یک کمپنی افغانی خواهان سرمایه گذاری روی این معادن بودند و اکنون از آنجمله ۲۵ کمپنی واجد شرایط برای سرمایه گذاری تثبیت گردیده و قرار است کمپنی های واجد شرایط در ماه فور سال جاری از این معادن دیدن نمایند و در ماه سرطان طرح های پیشنهادی و پروپوزل های مفصل خویش را برای سرمایه گذاری ارائه بدارند و بعد از آن وزارت معادن و کمیسیون وزرا موظف در امور معادن با در نظر داشت معیار های تعیین شده تخنیکی و اقتصادی آنرا مورد ارزیابی قرار دهند.

علاقمندی برای سرمایه گذاری روی معادن و منابع زیر زمینی افغانستان از جانب شرکت های معدنکاری خارجی در حال افزایش است.

معدن طلای بدخشان به مساحت ۱۰۰۰ کیلومتر مربع در فاصله ۵۰ کیلومتری شهر فیض آباد و ۳۶۰ کیلومتری شمال کابل موقعیت دارد.

معدن طلا و مس زرکشان در ولایت غزنی و در ۲۲۵ کیلومتری جنوب غرب کابل موقعیت دارد و مساحت آن به ۴۸۴ کیلومتر مربع میرسد.

معادن مس بلخاب در ولایت سرپل در فاصله ۱۳۰ کیلو متری جنوب غرب شهر مزار شریف به مساحت ۴۵۷ کیلو متر مربع موقعیت دارد .
معادن مس شیدا در ولایت هرات ۶۵ کیلو متری جنوب غرب شهر هرات به مساحت ۲۵۰ کیلو متر مربع موقعیت دارد .

گزارش ها می‌رساند که مطالعات ابتدایی این معادن بین سالهای ۱۹۶۰ الی ۱۹۷۲ میلادی توسط متخصصین روسی ، جرمنی ، امریکایی صورت گرفته است و قرار است تا ختم سال روان میلادی بعد از تثبیت شرکتهای برنده روند تفحص ، اکتشاف و مطالعات تخریکی این منابع بصورت دقیق مجدداً از سر گرفته شود .

آلمان وزارت معادن افغانستان را مساعدت تخریکی مینماید

خصوص امور معدنکاری به بحث پرداختند ؛ هر دو طرف برای تدویر کنفرانس بزرگ معرفی معادن افغانستان بمنظور توسعه روابط اقتصادی موافقه نمودند و علاوه بر توسعه و انکشاف همکاری آلمان به مساعدت های تخنیکی آنکشور با وزارت معادن تعهد سپرد .

این نشست که به میزبانی وزارت معادن در کابل دایر گردیده بود در آن سفیر جمهوری فدرالی آلمان مقیم کابل ، نماینده وزارت خارجه و هیئت عالی رتبه سایر ارگانهای دولتی آنکشور نیز اشتراک داشتند .

وجود آمده در این وزارت ، مصونیت سرمایه گذاری های خارجی ، ایجاد مکتب معادن ، تامین شفافیت در روند داوطلبی ها ، برنامه های حکومت افغانستان بخاطر انکشاف زیر بنا ها و فراهم شدن فرصت های سرمایه گذاری در کشور صحبت نمود و متقابلاً با هیئت عالی رتبه آلمانی روی مساعدت های تخنیکی کشور آلمان به وزارت معادن ، ایجاد اتحادیه مشترک سرمایه گذاران افغان - جرمن و تدویر کنفرانس بزرگ معرفی معادن افغانستان غرض جلب سرمایه گذاری های آلمانی و توسعه روابط میان دو کشور در

حکومت آلمان تعهد سپرد که وزارت معادن را در برنامه های بهره برداری از معادن مساعدت تخنیکی می نماید ، این مطلب را وزیر توسعه و انکشاف همکاری های اقتصادی آلمان آقای **Dirk Nibel** در نشستی کاری با محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور بیان داشت .

در این نشست وزیر معادن کشور روی توانمندی ذخایر زیرزمینی و معادن افغانستان ، جدول زمانی پلان شده برای داوطلبی تعداد از منابع منرالی و هایدرو کربن ، تسهیلات فراهم شده و اصلاحات به

همچنان در گزارش آمده است حکومت آلمان آماده گی دارد که به اساس تعهدات قبلی شان وزارت معادن را در برنامه بهره برداری از معادن مساعدت تخنیکی نماید . این مطلب را وزیر انکشاف و همکاری های بین المللی آلمان آقای **Dirk Nibel** بعد از ظهر امروز در نشستی با محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور بیان داشت . در این دیدار وزیر معادن در باره مدیریت سالم و انکشاف موثر منابع معدنی نفت و گاز کشور و از اجرا تیکه در ین زمینه صورت گرفته است به هیئت آلمانی معلومات داد . در این نشست متقابلاً هیئت عالی رتبه کشور آلمان یکبار دیگر از مساعدت های تخنیکی آنکشور با وزارت معادن در آینده نزدیک اطمینان دادند و علاوه بر غرض چگونگی جلب سرمایه گذاری آلمانی ها و توسعه روابط اقتصادی میان دو کشور بخصوص در امور معدنکاری با رهبری وزارت معادن به بحث پرداختند . این نشست به میزبانی وزارت معادن افغانستان در کابل دایر گردیده بود و در آن علاوه بر وزیر انکشاف و همکاری های بین المللی ، اعضای پارلمان فدرالی آلمان و سفیر آلمان مقیم کابل نیز اشتراک داشتند .

علاقه‌مندی سرمایه‌گذاری‌های خارجی روی معادن و منابع زیر زمینی افغانستان در حال افزایش است

علاقه‌مندی برای سرمایه‌گذاری روی معادن و منابع زیر زمینی افغانستان از جانب شرکت‌های معدنکاری خارجی در حال افزایش است و از همین رو بیشتر از چهل کمپنی معدنکاری خارجی خواهان سرمایه‌گذاری روی معادن مس شیدا، مس بلخاب، طلای بدخشان و معدن طلای زرکشان غرني به اساس روند مزایده و رقابتی شده‌اند.

این معادن بر بنیاد پلان کاری پنج ساله وزارت معادن در ۶ دسامبر ۲۰۱۱ مطابق ۱۵ قوس ۱۳۹۰ خورشیدی پس از معرفی در جمع سرمایه‌گذاران بزرگ معدنکاری در کنفرانس (Mines and Money) شهر لندن از جانب محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور رسماً به داوطلبی

گذاشته شده بود و تا ۹ مارچ سال روان میلادی مطابق بیست حوت سال ۱۳۹۰ خورشیدی یعنی زمان معینه برای اظهار علاقمندی چهل و یک کمپنی معدنکاری خارجی خواهان سرمایه گذاری روی این معادن شدند.

قرار است پروسه ارزیابی اوراق اظهار علاقمندی این شرکت ها طی دو ماه آینده از جانب کمیته موظف تکمیل و کمپنی های واجد شرایط تثبیت و پس از تأیید کابینه جمهوری اسلامی افغانستان زمینه برای دریافت طرح های پیشنهادی کمپنی های واجد شرایط مساعد گردد.

وزیر معادن کشور علاقمندی تعداد کثیری این شرکت ها را برای سرمایه گذاری در افغانستان نمادی خوبی از سرمایه گذاری های جهانی در راستای انکشاف مداوم اقتصادی در افغانستان میداند و آرزو میبرد که این روند مانند سایر پروژه ها بشکل شفاف، موفقانه تکمیل و منتج به آغاز پروسه استخراج این منابع گردد.

معدن طلای بدخشان به مساحت ۱۰۰۰ کیلومتر مربع در فاصله ۵۰ کیلومتر متری شهر فیض آباد و ۳۶۰ کیلومتر متری شمال کابل موقعیت دارد.

معدن طلاو مس زرکشان در ولایت غرني و در ۲۲۵ کیلومتری جنوب غرب کابل موقعیت دارد و مساحت آن به ۴۸۴ کیلومتر مربع میرسد.

معدن مس بلخاب در ولایت سرپل در فاصله ۱۳۰ کیلومتر متری جنوب غرب شهر مزار شریف به مساحت ۴۵۷ کیلومتر مربع موقعیت دارد.

معدن مس شیدا در ولایت هرات در ۶۵ کیلومتر متری جنوب غرب شهر هرات به مساحت ۲۵۰ کیلومتر مربع موقعیت دارد.

گزارش ها میسراند که مطالعات ابتدایی این معادن بین سالهای ۱۹۶۰ الی ۱۹۷۲ میلادی توسط متخصصین روسی، جرمنی، امریکایی صورت گرفته است و قرار است تا ختم سال روان میلادی بعد از تثبیت شرکتهای برنده روند تفحص، اکتشاف و مطالعات تخنیکی این منابع بصورت دقیق مجدداً از سر گرفته شود.

اداره سرمایه گذاری امریکا (OpIC) در عرصه انکشاف سکتور

معادن با افغانستان همکاری می نماید

خانم الیزابت از اصلاحات اخیر در وزارت معادن ابراز خرسندی نموده و وعده سرمایه گذاری سه صد میلیون دالر را بخاطر ایجاد یک فابریکه برق به ظرفیت ۲۰۰ میگاوات با استفاده از گاز شبرغان به

فعالیت ها و اقدامات موثر و اصلاحات اساسی در وزارت معادن آگاه نمود، طرفین روی سرمایه گذاری (OpIC) بخاطر ایجاد فابریکه تولید برق به ظرفیت ۲۰۰ میگاوات از طریق چاه های

جلالتماب وحید الله شهرانی وزیر معادن جمهوری اسلامی افغانستان با خانم الیزابت لیتلفیلد (Elizabeth Little field) رئیس اداره سرمایه گذاری خارجی امریکا (OpIC) و آقای

اولسن سفیر امریکا در امور اقتصادی در دفتر کارشان ملاقات نمود
در این ملاقات جلالتماب وحید الله "شهرانی" وزیر معادن کشور از دیدار با خانم الیزابت، آقای اولسن و هیئت معیتی شان ابراز خشنودی نموده و آنها را از همکاری سکتور خصوصی امریکا نمود . براساس فیصله اخیر شورای وزیران جمهوری اسلامی افغانستان ایجاد فابریکه تولید برق در شبرغان و انکشاف سکتور گاز افغانستان باعث تامین نیازمندی های مردم افغانستان می شود .

ریاست معادن ولایت پنجشیر افتتاح شد

ریاست معادن ولایت پنجشیر توسط جلالتماب وحید الله "شهرانی" وزیر معادن جمهوری اسلامی افغانستان افتتاح شد
ریاست معادن ولایت پنجشیر با حضور داشت محترم محمدعلم " ایزد یار " نایب اول مشرانو جرگه جمهوری اسلامی افغانستان ، محترم اکرام الدین "گرام" والی ولایت پنجشیر، وکلای مردم در ولسی جرگه ، متنفذین ، بزرگان قوم و روسای ارگانه های مختلف، توسط جلالتماب وحید الله "شهرانی" وزیر معادن کشور مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۲ با زنگشایی شد .
با ایجاد ریاست معادن در آن ولایت نه تنها فعالیت های معدنکاری بسوی قانون مند شدن می رود بلکه باعث نظارت و کنترل دقیق تر از جانب وزارت معادن ، بلند رفتن عواید به دولت و بوجود آوردن اصلاحات در روند معدنکاری میگردد .
ولایت پنجشیر با داشتن احجار قیمتی و نیمه قیمتی بزرگترین ذخایر معدنی را دارا است . گفته میشود موثریت ایجاد ریاست های معادن در ولایات نظارت بر تطبیق پروژه های معدنکاری میباشد .

قرار داد تفحص ، اکتشاف و استخراج سمند و ظواهر معدنی ذغال سنگ پهلوانان هرات به امضا رسید

قرار داد تفحص ، اکتشاف و استخراج سمند و ظواهر معدنی ذغال سنگ پهلوانان هرات توسط جلالتماب وحید الله شهرانی
اممار محل رهایش برای کارمندان ، اعمار مرکز تحصیلات عالی ، اعمار یک باب مسجد، مکان های تفریحی، احیای ۱۱ گذاری اظهار علاقمندی نمودند که از جانب کمیته ارزیابی ۵ کمپنی غرض سرمایه گذاری واجد شرایط

تشخیص وبعد از دریافت طرح های پیشنهادی و ارزیابی دقیق شرکت پیشگامان صنعت مجد برنده شناخته شد و نتایج ارزیابی در پرنسیب مورد تأیید کمیته موظف وزرا در امور معادن قرار گرفت و پس از رجعت به کابینه از جانب شورای وزیران تصویب شد.

کیلومتر سرک از فابریکه الی سرک عمومی ، اعمار مکتب برای اطفال فامیل های کارمندان و مردم محل و در صورتیکه به دارائی های مردم محل در جریان عملیات فابریکه صدمه وارد شود جبران خساره نیز تعهد نموده است . این پروژه از طریق پروسه داوطلبی و رقابتی مطابق مصوبات شورای وزیران ۲۰/۷/۱۳۸۸ به رقابت گذاشته شد ، در زمان معینه برای اظهار علاقمندی، ۱۳ شرکت علاقمند سرمایه

وزیر معادن کشور و رئیس شرکت پیشگامان صنعت مجد به امضا رسید. به اساس این قرار داد کمپنی پیشگامان با سرمایه تخمینی یکصد و پنجاه میلیون دالر برای مدت سی سال در این بخش سرمایه گذاری و تاسیسات تولید سمنت را با ظرفیت سالانه یک میلیون تن برای تفحص ، اکتشاف و تولید اعمار مینماید. این کمپنی غرض اعمار یک باب کلینیک صحتی برای کارمندان و باشندگان محل،

بمنظور اعمار پایپ لاین انتقال گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان و چین سند چهار چوب همکاری میان حکومت افغانستان و شرکت ملی پترولیم چین امضا شد

بمنظور اعمار پایپ لاین انتقال گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان و چین سند چهار چوب همکاری میان حکومت افغانستان و شرکت ملی پترولیم چین توسط محترم وحید الله شهرانی وزیر معادن کشور و آقای ژان ژیمینگ رئیس عمومی شرکت ملی پترولیم چین در کابل به امضا رسید .

این سند دریک چار چوب جامع حقوقی تنظیم کننده و تضمین کننده مناسبات و همکاری ها میان حکومت افغانستان و شرکت ملی پترولیم چین در بخش نفت و گاز است .

این سند به شرکت ملی پترولیم چین فرصت میدهد تا بر علاوه تعهدات قبلی این شرکت در خصوص پروژه حوزه آمو دریا ، اقداماتی را درخصوص پروژه های مطالعات مقصود اقتصادی و تخنیکی پروژه پایپ لاین انتقال گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان و چین که اهمیت خاص سیاسی ، منطقوی و اقتصادی برای افغانستان دارد، طرفین مطالعات اکتشافی را برای تثبیت ذخایر گاز در حوزه آمو دریا را انجام دهند و به اساس نتیجه آن پلان مشترک برای انکشاف آن با در نظر داشت قانون نفت و گاز افغانستان و منافع کشور روی دست گیرند . آقای ژان ژیمینگ رئیس عمومی شرکت ملی پترولیم چین در ۱۷ جوزای سال روان خورشیدی در دیدار با جلالتماب رئیس جمهوری اسلامی افغانستان در بیجینگ بر علاوه تعهداتش در مورد قبال پروژه حوزه نفتی آمو دریا ، برای تفحص ، اکتشاف مطالعات تخنیکی و اقتصادی ساحات گاز دار حوزه آمو دریا اظهار علاقمندی نمود و در رابطه به انتقال لوله گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان و چین خواستار همکاری دولت افغانستان شد ؛ رئیس جمهوری اسلامی افغانستان با توجه به اهمیت اقتصادی این پروژه ها که در کل به نفع مردم افغانستان است ، در آن زمان به وزیر معادن کشور هدایت داد تا چارچوب جامع را غرض تامین روابط و همکاری ها میان حکومت افغانستان و شرکت ملی چین ترتیب نماید . مسوده این سند همکاری بعد از ترتیب و تدوین در روز ۲۲ جوزا سال روان خورشیدی در جلسه شورای وزیران مورد بحث قرار گرفت و تأیید شد و به وزیر معادن کشور صلاحیت تفویض گردید که این سند همکاری را در بخش های ذکـر شده (مطالعات اقتصادی و تخنیکی ساحات گاز دار حوزه آمو دریا و پروژه پایپ لاین گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان و چین) با جانب چین به امضا برساند . قابل ذکر است که شرکت ملی پترولیم چین یکی از بزرگترین شرکت های نفت و گاز در جهان شمرده میشود که سال قبل از طریق روند رقابتی بین المللی قرار داد استخراج سه بلاک حوزه نفتی آمو دریا را بدست آورد و قرار است تا اواخر ماه میزان سال روان کار استخراج و تولید تجارتی نفت خام را از این منابع آغاز نماید

چگونگی انتقال لوله گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان

و چین مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت

پس از صدور هدایت و تفویض صلاحیت های لازم از جانب جلالتماب ریس جمهوری اسلامی افغانستان و شورای وزیران به وزیر معادن کشور در خصوص پروژه انتقال لوله گاز ترکمنستان از طریق خاک افغانستان به تاجکستان و چین ، روی ضرورت و ایجاد فضای همکاری برای مطالعات و بررسی امکانات انتقال و احداث این لوله بزرگ گاز و لوله گاز میان افغانستان و تاجکستان ، وزیر معادن افغانستان و وزیر انرژی و معادن تاجکستان در کابل به تبادل نظر و بحث پرداختند .

در این نشست محترم وحید الله شهرايي وزير معادن كشور احداث خط جديد گاز تركمنستان را كه از طريق خاك افغانستان و با عبور از خاك تاجكستان به چين ميرسد براي هر دو كشور پر منفعت خواند و از نهايي سازي و امضاي تفاهمنامه ميان حكومت افغانستان و شركت ملي پتروليم چين درخصوص پروژه هاي (مطالعات اقتصادي و تخنيكي ساحات گاز دار حوزه آمو دريا و پروژه لوله گاز تركمنستان از طريق خاك افغانستان به تاجكستان و چين) و همچنان آغاز پروسه مطالعات تخنيكي اين لوله گاز در آينده نزديك خبر داد .

متعاقباً آقاي گل شير علي وزير انرژي و معادن تاجكستان از آغاز مطالعات تخنيكي اين لوله توسط متخصصين چينايي شركت ملي پتروليم چين در يكي دو روز آينده در خاك انكشور نيز خبر داد و از وزير معادن كشور خواهان تسريع روند احداث لوله گاز شبرغان به تاجكستان طور دو جانبه و ايجاد راه آهن ميان اين دو كشور شد .

در اين نشست فيصله شد تا بمنظور تطبيق پروژه هاي مورد نظر و مطالعات مشترك مسير لوله گاز شبرغان - مزار شرايف الي نقطه مرزي تاجكستان در هفته آينده هيت فني تاجكستان به كابل سفر نمايند .

افغانستان دارای ذخایر سرشار منرال ها و عناصر نادره است

تحقيقات تازه فضاي (BSHD) اداره سروی جيولوجی امريکا بالای اراضي افغانستان نشان ميدهد كه بيست و چهار نقطه در كشور دارای ذخاير عناصر ناياب و خاك هاي نادره (ذخاير سرشار طلا ، نقره ، آهن ، فلزات نادره و كمياب) است .

محترم وحيد الله شهرايي وزير معادن كشور در باره گزارش تازه اداره سروی جيولوجی امريکا گفت : كه اين تحقيقات بنابر تقاضاي دولت افغانستان و همكاري گروه انكشافی اقتصادي وزارت دفاع ايالات متحده امريکا از جانب اداره سروی جيولوجی امريکا به سيستم نوری كه نوع از تكنالوجی جديد است بالای ۷۰ درصد اراضي افغانستان صورت گرفته و افغانستان از جمله نخستين كشورهايست كه سروی معادن آن به كمك تكنالوژی جديد و عصري نوری تكميل ميگردد .

آقاي شهرايي علاوه داشت كه اين تكنالوژی از فاصله هاي دور به كمك وسايل اكتشافی تصوير برداری و نقشه هاي از منابع طبيعي را بصورت تركيبي ، سطحي و ساختاری آماده ساخته است ؛ نتايج بدست آمده از اين تحقيقات در تشخيص دقيق موقعيت معادن به حكومت افغانستان كمك ميكند و از جانب هم در بلند بردن اعتماد سرمايه گذاران كه در بخش اكتشاف علاقمند استند اثر گذار است وهم اين معلومات با كيفت بالا در سرمايه گذاري هاي ميان مرزی كمك ميكند .

قبلا وزارت معادن كشور اعلام نموده بود كه ارزش ذخاير معدني افغانستان در حدود سه تربيون دالر امريكايي تخمين ميگردد كه فقط حدود ۳۰ درصد خاك افغانستان را دربر ميگرفت .

در سال ۲۰۱۱ ميلادی وزير معادن كشور آقاي وحيدالله شهرايي و آقاي پاول برنكلي معاون وزارت دفاع ايالات متحده امريکا و مسوول گروه انكشاف اقتصادي تعبير و تفسير بخش اول از اين گزارش را (تحقيقات انجام شده فضايي -۲۰۰۶- ۲۰۱۰ ميلادی) در يك نشست خبري اعلام داشتند و به اين اساس معادن طلا و مس زرگشان غزني ، معادن ليتيم در ولايات هرات ، غزني ، نيمروز و فراه ، معدن مس شيدا هرات در پهلوی معدن مس شمال عينك و مس بلخاب ولايت سرپل شناسايي گرديدند ؛ پس از آن وزارت معادن ، معدن طلا و مس زرگشان غزني ، معدن مس بلخاب ولايت سرپل ، معدن مس شيدا هرات و در حين زمان معدن طلای بدخشان را غرض مزايده به داوطلبی بين المللی گذاشت .

اين خبر خوش در حالی مطرح ميگردد كه وزارت معادن در مدت دو سال گذشته اصلاحات گسترده را بخاطر انكشاف معادن كشور به راه انداخته است و اين امر باعث علاقمندی خاص سرمايه گذاران بين المللی گرديده است .

پر افغان تاجك نفتي حوزه د پانگونې لپاره د شرايطو وړ شركتونه په گوته شول

د كانونو په برخه كې د وزيرانو موظف كميسیون نن د يوې ناستې په ترڅ كې پر افغان تاجك حوزه د سترو نفتي شركتونو د پانگونې د ليوليا د ارزولو پايلې تاييد كړې او دغه كميسیون د موظفې كميټې (د وزيرانو كميسیون د نمايندگانو او د كانونو وزارت هيت) له خوا د تر سره شويو ارزونو پر نتايجو له هر اړخيز بحث وروسته د لازمو معيارونو په پام كې نيولو سره (په عربي متحده اماراتو ، د امريكا متحده ايالاتو ، كويت ، هندوستان ، پاكستان ، برازيل ، تاييلند او تركيې هيوادو پورې اړوند) دا

لاندې شرکتونه د دغې ۱۲ بلاکيزې حوزې پر ۶ بلاکونو د پانگونې جوگه وبلل:

Dragon Oil Intl Ltd.
Esso Exploration Intl Ltd (Exxon Mobil)
Kuwait Energy Plc (KEC)
ONGC Videsh Ltd
Pakistan Petroleum Ltd
Petra Energia S/A
PTTEP Holding Co Ltd
Turkiye Petrolleri Anonim Ortakligi (TPAO)

ټاکل شوې ده چې د پانگونې لپاره له دغو شرکتونو د پیشنهادي طرحو د ترلاسه کولو پروسه ډیر ژر پیل او له مهال ویش سره سم به د روان میلادي کال د اکتوبر تر ۳۱ مې پورې دوام وکړي.

د کانونو وزیر ښاغلی وحیدالله شهبانی په دغه پروسه کې د لیوالو شرکتونو لور شمیر پر افغانستان د نړۍ د معتبرو پانگوالو د ډاډ نښه او د افغانستان د زیرمو له وړتیا څخه د هغو خبرتیا گټې او بر سیره پر دې د کانونو وزیر دغه پراخه لیوالتیا د افغانستان د خلکو د راتلونکې لپاره یو ښه زیږی وگاڼه.

د افغان تاجک نفتي حوزه تر آمودریا نفتي حوزې وروسته د ۲۰۱۲ د مارچ په ۷ مه (۱۳۹۰ د کب ۱۷ مه) په لندن کې د تیلو او گاز په نړیوال کانفرانس APPEX کې د پانگونو د جلب په خاطر د کانونو وزارت له لوري معرفي او وروسته سیالیزې داوطلبۍ ته وسپارل شو چې د لیوالتیا د څرگندولو وروستی نېټه د روان میلادي کال د جون ۳۰ مه (د ۱۳۹۰ د چنگاښ ۱۰ مه) د کابل پر وخت د غرمې ۱۲ بجې وټاکل شوه، په دغه موده کې شلو بهرنیو کمپنیو پر دغه حوزه د پانگونې لپاره خپله لیوالتیا څرگنده کړه.

افغان تاجک نفتي حوزه د هیواد په شمال په کندز او بلخ ولایتونو کې پرته ده چې ختیځ ته یې د هندوکش غر، لویدیځ ته یې د آمو سیند یوه برخه، شمال ته یې د آمو سیند او جنوب ته یې د بلخ ولایت د البرز غرونه پراته دي.

د افغان تاجک نفتي حوزې سایز میک د لومړي ځل لپاره په 2D بڼه پر ۴۸۰ کیلومتر مربع ساحه د روان میلادی کال په لومړیو کې پیل او د امریکا د ۱۲۵۰۰۰۰۰ ډالرو په مرسته د تیراسایز Terrasais کاناډایي کمپنۍ له خوا بشپړ شو. ویل کېږي چې افغانستان د آمودریا او افغان تاجک نفتي حوزه برسیره د تیلو او گاز څلور نورې حوزې (تیرپل، کشکه، هلمند، کتواز) هم لري.

تیر کال د آمودریا حوزې د درې بلاکونو تړون د داوطلبۍ تر یوې شفافي پروسې وروسته د چین د پترولیوم ملي شرکت (CNPC) سره لاسلیک شو او څو ورځې دمخه له هغې حوزې څخه د اومو تیلو سوداگریز تولید او استخراج پیل شو.

وزرات خارجه امریکا با امضای موافقتنامه ای از برنامه های انکشافی ساحات گاز

دار شبرغان حمایت نمود

بمنظور تطبیق و حمایت از پروژه های انکشافی ساحات گاز دار شبرغان عصر امروز موافقتنامه میان وزارت معادن و وزارت خارجه ایالات متحده امریکا توسط محترم وحیدالله شهبانی وزیر معادن کشور و آقای توماس نایتس Mr Thomas Nides معاون وزارت خارجه ایالات متحده امریکا با حضور داشت محترم حضرت عمر زاخیلوال وزیر مالیه کشور به امضا

رسید. با امضا این موافقتنامه وزارت خارجه ایالات متحده امریکا به اساس برنامه های انکشافی ساحات گاز دار شبرغان به ارزش مجموعی ۹۷ میلیون دالر در دو بخش (احیا و باز سازی ۲ چاه گاز دار و حفر ۲ چاه جدید در منطقه جنگل کلان به ارزش ۳۷ میلیون دالر و ایجاد دستگاه تجرید سلفر به ارزش ۶۰ میلیون دالر) ، در ایجاد فابریکه تولید برق حرارتی نیز کمک میکند . لازم به تذکر است که در این پروژه بزرگ مبلغ ۹۷ میلیون دالر کمک سازمان انکشافی بین امللی امریکا (USAID) بخاطر دو عنصر فوق یعنی انکشاف ۴ حلقه چاه گاز دار و ایجاد دستگاه تجرید سلفر پرداخته میشود و مبلغ دوصد میلیون دالر دیگر از طریق سازمان حمایه از سرمایه گذاری های خارجی ایالات متحده امریکا (OPIC) که چندی قبل از طرف کابینه جمهوری اسلامی افغانستان تأیید گردیده بود تمویل و سرمایه گذاری میشود .

قرار است کار این پروژه تا اپریل سال ۲۰۱۵ تکمیل و با تطبیق این پروژه افغانستان یک قدم مهم را در هر دو عرصه یعنی استفاده موثر از منابع و همچنان در تأمین امنیت مصونیت انرژی بر میدارد .

تطبیق موثر این پروژه در توسعه و عرضه خدمات اجتماعی ، بلند بردن سطح زنده گی در محلات و ایجاد صد ها شغل اثر گذار است و همچنان اعتماد مردم را نسبت به موجودیت برق دوامدار تقویت میبخشد .

کار استخراج نفت آمو دریا آغاز شد

کار استخراج و اکتشاف ، حوزه نفتی آمو دریا در انگوت ولایت سر پل، آغاز شد. مارشال محمد قسیم فهیم معاون اول ریاست جمهوری در مراسم افتتاح این پروژه که در آن وزرای معادن، مالیه و امور داخله، معاون ریاست عمومی امنیت ملی، والیان ولایت های بلخ، جوزجان و سرپل، نماینده گان مردم در پارلمان، محمد یوسف اعتبار رئیس دفتر معاونیت اول ریاست جمهوری، سفیر جمهوری چین مقیم کابل، رئیس و معاون شرکت ملی نفت چین قوماندانان نیروهای امنیتی و شمار زیادی از روسای دوایر ، متنفذین و بزرگان ولایت های شمال در آن حضور داشتند، گفت آغاز کار استخراج و اکتشاف نفت در حوزه نفتی آمو دریا را پس سال های دراز جنگ، یکی از دستاوردهای بزرگ دولت افغانستان در جهت تأمین وحدت ملی و ایجاد فضای برادری میان مردم افغانستان است. معاون اول ریاست جمهوری پیشرفت های کنونی در افغانستان را ثمره کمک جامعه جهانی دانسته افزود که تلاش های ما در جهت بهره برداری از معادن و بویژه استخراج و اکتشاف نفت زمانی آغاز میشود که ما تا دو سال

دیگر امورات کامل امنیتی و دیگر امور ملی خود را بدست میگیریم. معاون اول ریاست جمهوری خاطر نشان ساخت که بهره برداری از منابع سرشار زیر زمین افغانستان افزون بر آنکه برای شمار زیادی از مردم ما زمینه کار و در آمد را فراهم می کند، مردم ما را از فقر نجات می بخشد. معاون اول ریاست جمهوری تأخیر در کار استخراج و اکتشاف منابع نفتی را در زمان های گذشته به سیاست های کشور های منطقه و از جمله اتحاد شوروی وقت مربوط دانسته یاد آور شد که در مرحله کنونی لازم است تا مردم ما از این فرصت ها استفاده کنند، زیرا این حق طبیعی و خدا داد مردم ما می باشد. معاون ریاست جمهوری با تأکید بر اصل استخدام کارگران از مردم ولایات سرپل، جوزجان و فاریاب در کار استخراج و اکتشاف نفت در این حوزه اضافه کرد که این وظیفه مردم این ولایات است که در کار تأمین امنیت مناطق شان نیز همراه با نیرو های امنیتی افغانستان همکاری کنند زیرا بدون امنیت هر گونه کار مثمر در این راستا نا مثمر خواهد بود. معاون اول ریاست جمهوری اظهار امیدواری کرد که به زودی کار روی استخراج معادن افغانستان در ولایات دیگر نیز آغاز یابد و این آغاز نیکی باشد.

در این محفل والی سرپل آغاز کار استخراج و اکتشاف حوزه نفتی آمو دریا را برای تقویت اقتصاد کشور و مردم این ولایات فوق العاده مهم خواند. وزیر معادن، پیرامون تاریخچه و جوانب مختلف پروژه های حوزه های نفتی افغانستان توضیحات مفصّلی ارائه نموده افزود که این برنامه زیر نظر دقیق نهاد های نظارت کننده و بر بنیاد یک پروسه شفاف داوطلبی به کمپنی ملی نفت جمهوری چین برای استخراج و اکتشاف سپرده شده است و در این روند همه معیارهای علمی و تخنیکی در نظر گرفته شده است. همچنان در این محفل وزیر مالیه نیز طی سخنانی از اهمیت پروژه استخراج و اکتشاف نفت برای افغانستان و توسعه کشور یاد کرده گفت که تبلیغات نادرستی در مورد این پروژه از سوی رسانه های خارجی به راه انداخته شده است که بی اساس است. وی از رسانه های ملی افغانستان تقاضا کرد تا به مسئولیت های ملی خود در این زمینه پرداخته و اهمیت این پروژه را در راستای توسعه اقتصادی و تقویت مالی دولت و مردم افغانستان به گونه درست انعکاس دهند.

وزیر امور داخله کشور در مورد نگرانی های مردم ولایات سرپل، جوزجان و فاریاب از ناحیه تأمین امنیت ساحات کاری و کارکنان و تاسیسات کمپنی استخراج و اکتشاف کننده، افزود که وزارت امور داخله از بدو آغاز کار این پروژه با تمام قوت همکاری نموده و اطمینان داد که برای این منظور یک قطعه (۳۰۰) نفری را توظیف نموده است که عندالضرورت آنرا توسعه میدهد. در مراسم همچنان محمد حسن شریفی بلخایی وکیل مردم سرپل در ولسی جرگه صحبت نموده ضمن اشاره به مشکلاتی که دامنگیر مردم آن ولایت میباشد، اظهار امیدواری کرد تا دولت در زمینه بازسازی و نوسازی ولایت سرپل توجه نماید. وی همچنان وعده هر گونه همکاری در قسمت تأمین امنیت پروژه را داد. همچنان در این مراسم سفیر جمهوری چین

ضمن سخنانی افتتاح این پروژه را برای مردم افغانستان یک رویداد تاریخی خوانده گفت که تحقق این پروژه افغانستان را به زودی در قطار کشورهای تولیدکننده نفت در می آورد. موصوف همچنان از همکاری های کشورش در راستای بازسازی افغانستان اطمینان داد و از مذاکرات روسای جمهوری افغانستان و جمهوری چین در هفته های گذشته در پیکینگ پیرامون روابط میان دو کشور و امضای توافقنامه ستراتیژیک میان دو کشور یاد کرده و آنرا نشانه تقویت روابط میان دو کشور افغانستان و چین خواند. حوزه آمو دریا در سالهای دهه هفتاد توسط تیم متخصصین اتحاد شوروی وقت بر بنیاد یک توافقنامه میان دو کشور افغانستان و اتحاد شوروی وقت کشف گردید. بر آورده های اولیه نشان میداد که در این حوزه ۸۷ میلیون بیرل نفت وجود دارد و تحقیقات تازه در این مورد که توسط محققان ایالات متحده امریکا صورت گرفته است میزان این ذخایر را به مراتب بیشتر از این نشان میدهد. با تحقق این پروژه در کمتر از هفت سال افغانستان از ناحیه تولید مواد نفتی به خود کفایی می رسد. با گشایش این پروژه افزون بر این که عواید زیادی به دولت و مردم افغانستان تعلق می گیرد، صدها تن از هموطنان ما در آن به کار گماشته میشوند، در راه حفظ محیط زیست تاثیر گذار بوده و هم زیر بنا های اساسی برای کار استخراج دیگر معادن افغانستان در منطقه ایجاد می گردد. پروژه استخراج نفت در حوزه نفتی آمو دریا طی مراحل قانونی و پس از سپری شدن مراحل داوطلبی به کمپنی ملی نفت چین و یک کمپنی افغانی سپرده شده است. افزون بر ایجاد بنیاد های زیربنایی در منطقه و احداث جاده ها، این پروژه در بیست و پنج سال آینده برای افغانستان (۷۰۱۱) میلیون دالر عاید اسعاری خواهد داشت

با هیدروکاربن ها و منرال ها آشنا شوید

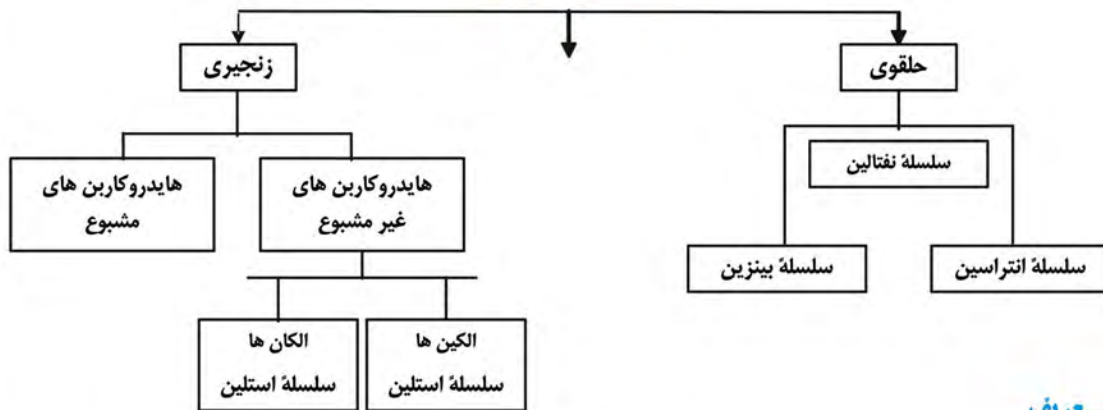
هیدروکاربن ها مرکبات ساده و در عین حال مهم بوده که از عناصر کاربن و هیدروجن ساخته شده اند و در آنها اتم های عناصر کاربن توسط رابطه اشتراکی با هم وصل گردیده اند. گازات طبیعی و نفت خام یا پترولیوم به حیث منابع اساسی هیدروکاربن ها شناخته شده اند و همه هیدروکاربن ها به دو گروه بزرگ تقسیم گردیده که عبارت اند از هیدرو کاربن های الیفاتیک و اروماتیک

در جدول ذیل تمام مشخصات هیدروکاربن ها را مشاهده کرده میتوانید

شماره	هیدروکاربن	تعداد ایزومیرها	نقطه غلیان	نقطه زوبان	حالت فیزیکی	فورمول
۱	متان	۱	-۱۶۱/۱	-۱۸۲/۵	GAS	CH ₄
۲	ایتان	۱	-۸۸/۶	-۱۸۳/۳	GAS	C ₂ H ₆
۳	پروپان	۲	-۴۲-۱	-۱۸۷/۶	GAS	C ₃ H ₈
۴	نارملیبوتان	۲	-۰/۵	-۱۳۸/۳	GAS	C ₄ H ₁₀
۵	ازوبیوتان	۲	-۱۱/۷	-۱۵۹/۶	GAS	C ₄ H ₁₀
۶	نارمل پنتان	۳	-۳۶/۰۷	-۱۲۹/۸	Liquid	C ₅ H ₁₂
۷	ایزوپنتان	۳	۲۷/۹	-۱۵۹/۹	Liquid	C ₅ H ₁₂
۸	تترامیتایل میتان	۳	۹/۵	-۱۶/۶	GAS	C ₅ H ₁₂
۹	نارمل هگزان	۵	۶۸/۷	-۹۵/۳	Liquid	C ₆ H ₁₄
۱۰	نارمل هپتان	۹	۹۸/۵	-۹۰/۳	Liquid	C ₇ H ₁₆
۱۱	نارمل اوکتان	۱۸	۱۲۵/۷	-۵۶/۸	Liquid	C ₈ H ₁₈
۱۲	نارمل نونان	۳۵	۱۵۰/۸	-۵۳/۶	Liquid	C ₉ H ₂₀
۱۳	نارمل دیکان	۷۵	۱۷۴/۰	۲۹/۷	Liquid	C ₁₀ H ₂₂
۱۴	نارمل پنتان دیکان	۱۵۹	۲۷۰/۵	۱۰	Liquid	C ₁₀ H ₂₂
۱۵	نارمل هگزادیکان	۳۵۵	۲۸۷/۱	۱۸	Solid	C ₁₆ H ₃₄
۱۶	نارمل ایکوزان	۸۰۲	۳۰۹/۷	۳۶/۴	Solid	C ₂₀ H ₄₂
۱۷	نارمل هگزاگانتان	۴۳۴۷	۲۵۰	۹۹	Solid	C ₆₀ H ₁₂₂
۱۸	نارمل هپتاکانتان	۶۰۵۲۳	۳۰۰	۱۰۵/۲	Solid	C ₇₀ H ₁₄₂

تقسیمات عمومی هایدروکاربن ها

هایدروکاربن ها

تعریف

هایدروکاربن ها مرکبات ساده و در عین حال مهم بوده که از عناصر کاربن و هایدروجن ساخته شده اند و در آنها اتم های عناصر کاربن توسط رابطه اشتراکی با هم وصل گردیده است. گازات طبیعی و نفت خام یا پترولیوم به حیث منابع اساسی هایدروکاربن ها شناخته شده اند و همه هایدروکاربن ها به دو گروه بزرگ تقسیم گردیده که عبارت اند از هایدرو کاربن های الیفاتیکی و اروماتیکی

منرال ها

شماره	نام منرال	سمبول	درجه سختی	کثافت	رنگ	شکل کرسطی	جلایش
۱	الماس	Diamond	۱۰	۳,۵	شفاف	مکعبی	اماسی درخشنده
۲	گرافیت	Graphite	۱	۲,۲	سیاه	هگزاگونال	فلزی
۳	سلفر	S	۲-۱,۵	۱,۲	زرد کمرنگ	رومبیک	زرد
۴	طلا	AU	۳-۲,۵	۱۹,۳	زرد جلایی	مکعبی	فلزی
۵	نقره	AG	۳-۲,۵	۱۱	سفید نقرنی	مکعبی	فلزی قوی
۶	مس	CU	۳-۳,۵	۸,۹	سرخ	مکعبی	فلزی قوی
۷	پلاتین	PT	۴,۵	۱۹,۱۴	سفید فولادی		فلزی روشن
۸	ارسینیک	AS	۳,۵	۵,۷	سفید قلعی	تریگونال	فلزی
۹	چالکوزین	CU	۳-۲	۵,۷	خاکستری	روم بیک	سیاه فلزی
۱۰	کوویلین	CUS	۱,۵	۴,۷	آبی	هگزاگونال	فلزی
۱۱	خالکوپایریت	CUFES _۲	۳,۵-۴	۴,۲	زرد بانمای سبز	تتراگونال	فلزی
۱۲	بورنیت	CUSFES _۴	۳	۵,۱	سرخ تاریک	مکعبی	فلزی

فلزی		خاکستری	۷,۵	۲,۵	PPS	گلینا	۱۳
فلزی		زرد نارنجی	۴	۳,۵-۴	ZLS	سفالیریت	۱۴
فلزی	مکعبی	زرد طلایی	۵	۶-۶,۵	FES۲	پایرایت	۱۵
فلزی	هگذاگونال	زرد برنجی	۴,۶	۴	FES	پایروتین	۱۶
فلزی	مکعبی	زرد روشن	۵	۳,۵-۴	FEN)SA	پنتلاندیت	۱۷
روغنی	روم بیک	سرخ	۳,۸	۸,۵	BEAN۲O۳	کریزوبیرل	۱۸
الماسی	تتراگونال	سرخ	۴,۲۵	۶,۵	TIO۲	روتیل	۱۹
الماسی		نصواری	۳	۵,۵	TIO۲	برکیت	۲۰
الماسی	تتراگونال	سیاه	۳,۹	۵,۵	TIO۲	اناتس	۲۱
فلزی		نصواری	۸,۲	۶	FEMN)NB۲,O۶	تینالیت	۲۲
نیمه فلزی		سیاه	۴,۷	۵,۵	MNO۲	پیرولوویت	۲۳
نیمه فلزی	اوکتاهیدرال	سیاه	۱۰,۶	۵-۶	UO۲	یورانیت	۲۴
	هگذاگونال	سفید	۲,۴	۳۵-۱	MG(OH)۲	بروسیت	۲۵
	مونوکلین	سفید	۲,۴	۳,۵	AL(OH)۳	هایدروگلیت	۲۶
الماسی	تریگونال	شیری و دودی	۶,۵	۷	SIO۲	کوارتس	۲۷
	مکعبی	سفید و گلابی	۳,۹	۴	SAFE	فلورایت	۲۸
	مکعبی	نصواری و سرخ	۳	۲,۵	NA۲HLF۶	کریولیت	۲۹
	مکعبی	سرخ و آبی	۲,۲	۲	NACL	هلیت	۳۰
	مکعبی	بیرنگ	۲	۱,۵	KCL	سلویت	۳۱
شیشه ئی	تریگونال	نارنجی	۲,۲۹	۱-۲	NANO۳	سودانیترا	۳۲
شیشه ئی	تریگونال	گلابی و سرخ	۲,۸	۳	CACO۳	کلسیت	۳۳
شیشه ئی	روم بیک	زرد	۲,۹	۴	CACO۳	اراگونیت	۳۴
نیمه فلزی	مونوکلین	سفید قلعی	۶,۲	۵,۵-۶	FEAS	ارسینوپا	۳۵
اماسی	مونوکلین	نارنجی	۳,۵	۱,۵-۲	ASS	ریالگر	۳۶
شیشه ئی			۳,۵	۲		دریکمنت	۳۷
	مکعبی	سیاه	۶,۳	۵,۵	COAS	کوبالتین	۳۸
فلزی	مکعبی	خاکستری	۴,۷	۱	MOS۲	مولیدبدین	۳۹
فلزی	روم بیک	فولادی	۴,۱	۲	SP۲S۳	انیتی	۴۰
فلزی	روم بیک	سفید قلعی	۶,۶	۲	BI۲S۳	بسیموتین	۴۱
الماسی		نیمه شفاف	۸,۲	۲,۵	HGS	کینوپر	۴۲
الماسی	مکعبی	سرخ	۶	۳,۴	CU۲O	کوپریت	۴۳
الماسی	هگذاگونال	گلابی	۴	۹	AL۲O۳	کورندم	۴۴
		آبی	-	۹	AL۲O۳	یاقوت	۴۵

۴۶	ہماتیت	Fe_2O_3	۵,۶	۵	سیاہ		
۴۷	ایلمیت	$FeTiO_2$	۳,۵	۷,۵	سیاہ	روم بوہیدر	
۴۹	مگنیتیت	Fe_3O_4	۶	۵,۲	سیاہ	اوکناہیدرو ن	فلزی
۵۰	کرومیت	$FeCr_2O_4$	۵,۵	۵	سیاہ	اوکناہیدرو ن	فلزی
۵۱	مگنیزیت	$MgCO_3$	۴,۵	۳	سفید	روم بوہیدر	شیشہ نی
۵۲	سیدیریت	$FECO_3$	۴	۳-۹	سرخ و نصواری	تریگونال	
۵۳	ملاخیت	$CuCO_3 \cdot C_4$	۳-۴	۴	سبز نما	مونوکلین	ابریشمی
۵۴	ازوریت	Cu_2Cu_3	۳,۵-۴	۳-۹	آبی تیرہ	مونوکلین	شیشہ نی
۵۵	ولفرامیت	$FEMN, NO$	۵	۶,۷	سیاہ	مونوکلین	فلزی
۵۶	شلیت	$CAWO_4$	۴,۵	۶,۲	خاکستری	تتراگونال	شہمی
۵۷	اپاتیت	$CASPO_4 \cdot 2FCLOH$	۵	۲,۸	سبز روشن	تریکلین	الماسی
۵۸	فیروزہ	$CUAL_6(PO_4)_3$	۵-۶	۳,۲	اسمانی		
۵۹	ماسکویت	$KAL_2(AlSi_3O_{10})$	۵	۲,۸	سبز روشن	ہگذاکونال	شیشہ نی
۶۰	بیوتیت	$K(FENG)_2(AlSi_9O_{10})$	۲,۵	۳,۱	سیاہ	مونوکلین	
۶۱	تالک	$Mg_2(Si_4O_{10})(OH)_2$	۲-۳	۲,۸	سفید	مونوکلین	
۶۲	سریپتین	$Mg_6(Si_8O_{10})(OH)_8$	۴-۶	۲,۶	سبز	مکعبی	
۶۳	اورتوکلایس	$K(AlSi_3O_8)$	۵-۶	۲,۵	سفید و سرخ	مکعبی	شیشہ نی
۶۴	مکروکلین	$KAlSi_2O_8$	۷	۲,۰	سرخ کمرنگ	مکعبی	
۶۵	لاجورد	$NACA(AlSiO_4)(SO_4)$	۵,۵-۶	۲,۴	آبی تیرہ	مکعبی	شیشہ نی
۶۶	سرکین	$Zr(SiO_4)$	۷,۵	۴,۶	نصواری	تتراگونال	شیشہ نی
۶۷	توپاس	$HAL_2(SiO_4)(OH, F)_2$	۸	۳,۰	سفید شفاف	اوتوروم بیک	شیشہ نی
۶۸	اندالوزیت	Al_2SiO_5	۷,۵	۳,۲	خاکستری	روم بیک	شیشہ نی
۶۹	دستین	$Al_2(SiO_4)O$	۶	۳,۷	سفید	تریکلین	الماسی
۷۰	گارنت	$A_2B_3(SiO_4)_3$	۷,۵	۴,۲	گلابی و سرخ	پنٹاگونال	

بخش دوم

مطالب معلوماتی این شماره

برگزیده های از مجموعه دایره المعارف اریانا

پیریت (Pyrite) - FeS_2 :

هایدرو ترمالی و رسوبی. اهمیت د سلفیدی منرالو نو له جملی څخه ډیره پراختیار لري په ډبرو او مختلفو کاني تپرو کي لیدل کیږی او په کلچیداني کانونو کي په لوړه کچه لیدل کیږي ، چی د معدني ډبرو ۹۰ په سلو کې تشکیلوی.

- د دې منرال نوم د یوناني کلمی pyr (اور) څخه اخیستل شوی دی او د سلفید ونو په صنف پورې اړه لری که چیرته د فلزی توکی په واسطه په دې منرال باندې ضربه وارده شي نو رڼا (جرقه) منع ته راځی.
- د تبلور سیستم کوییک، ښه پر مختللي کرستلونه یې مکعبی شکل د دلس وجهی (دودیکایدر) او اته وجهی (اکتایدر) دي اکثرا د دانه لرونکو غونډو او د بدوډو په څیر لیدل کیږی.
- رنگ ډیر او برنجی ډیر د دودي ډول یي تور رنگ لري.
- د خط اثر تور، خلا: فلزی.
- گلگوالی: ۵.۶ - ۶ مخصوص وزن ۹.
- ۴ - ۵.۲ تورق بشپړ.
- د پیدایښت نشا کانتکت میتاسوماثیکی

پیریدوتیت Peridotite:

د ماورای قلوي ډبرو عمومی نوم دی چی د فرانسوی کلمی (Peridotite) څخه چې د الیون پخواني نوم دي اخیستل شوي دي پیریدوتیتونه په معمولی توگه منځنی دانه او شین رنگه وی او په اساسی ډول داوولیون، رومی او مونو کليني پیرو کسینو نو څخه جوړ شوی او د اکسیسوری او کاني منرالونو په توگه په هغو کې کروم شپینیلیدونه یا مگنیتیت او ډیر لږ سلفیدونه برخه اخلی دپیریدو تیتونو په ځینی ډولونو کې د فرعی منرال په توگه کیدای شي امفیبول ، ابرک او دگرانات گروپ منرالونه برخه ولری سیرپنتین د ثانوي منرالو نو له ډلی څخه دي چې تقریبا تل د پیریدو تیت په ترکیب کې لیدل کیږی، چې په لږه یا ډیره اندازه داوولیون د گروپ منرالونه اویا کله رومی پیرو کسینونه تر ثانوی بدلونو نولاندې نیسی. د منرالی ترکیب له مخیې د پیریدو تیتونو لاندینی ډولونه سره جلا او پیژندل شوی دي.

۱. پیروکسینی پیریدوتیتونه.

الف: هارسبورگیتونه له رومبی پیروکسینو نو سره.

ب: لیرسو لیتونه درو مبی او مونو کلینی پیروکسینو نو سره.

ج: ویرلیتونه د مونو کلینی پیروکسینو نو سره.

۲. هارنبلندی پیریدو تیتونه د نادره ډبرو له ډلې څخه دي او د پیروکسینو نو پر ځای په هغو کې دا مفیبول (هارنبلند) د گروپ منرالونه برخه اخلي دا ډول ډبرې د شریسگیمیتونو، کور تلاندیتونو، اریزیتو نو په نوم یادېږي.

۳. پلاجیو کلازي بیردو تیتونه: هغه ډبرې دي چې د ترکیب له مخې د پیریدو تیتونو، ناریتو نو او اولیویني ډبرو تر منځ ډولو نه جوړوي.

۴. ابر کی پیریدو تیتونه دا ډبرې پرابیون او پیروکسین سر بهره په خپل ترکیب کې تیاره رنگه ابر گونه (فلاکوپیت او یا بیوتیت) هم لري.

۵. گراناتي پیریدو تیتونه: د دې ډول پیریدو تیتو نو په ترکیب کې پیروپ شامل دي او د هارد ینیتو نو په نوم یادېږي پیریدو تیتونه زمونږ په گران هیواد کې په زیاته اندازه پیدا کیږي، د لوگر د اولترا بازیټی کتلې په ترکیب، د متون د کمبلکس د ماورای قلوي ډبرې (جنوب کې) کوه صافی، بگرام، پنجشیر، بدخشان، کونړ، قندهار او د افغانستان په نورو سیمو کې لیدل کیږي زمونږ د هیواد پیردو تیتونه له اقتصادي پلوه له گټورو ډبرو څخه شمیرل کیږي په اوس وخت کې په هغو کې د کرومیتونو او رینې د ډبرې (اسیست) ستر کانونه تثبیت شوي دي چې کولای شو د لوگر د کرومیتو او اسیستو له کانو نو څخه یادونه وکړو.

تتراهیدریت $\text{Cu}^{10} \cdot \text{Cu}^{2+} [\text{SbS}_3]_4\text{S}$: Tetrahedrite

دا منرال د کرسټال د ظاهري بڼې په بنسټ چې تترایدري څیره لري نومول شوی. سلفید دي او د درندو سلفیدونو په صنف پورې اړه

لري ځینې وختونه د pb , Te , Bi , Hg , Zn , Fe لرونکی دی.

د تبلور سیستم کویک د تناظر نوع یې هکساتترایدر دي او دهغو اگیکاتونه د پراخو کتلو، خالونو او لکو په څېر په رگونو او د ځاي وړکونکو ډبرو په دیوالو کې د رگونو او د تترایدري، ترگون، تري تترایدري، رامبویډي او دو دیکایدري کرسټلونو په څیر لیدل کیږي.

رنگ: څې فولادي تر اوسپنه ییز تور پورې.

د خط اثر: لکه د منرال رنگ، څو رنگه نه لري

خلا: فلزي او زیاتره روښانه.

کلیکوالی: ۳، ۵، ۴

مخصوص وزن: ۴۰۴-۵۰۴

تورق: نه لري

د پیدایښت منشا: زیاتره د تودوخې په تیتیه درجه کې په هایډرو ترمالی پروسه کې له نورو سلفیدونو سره یو ځای منځ ته راځي.

پاراجینیرس منرالونه: گالینیت، سفالیریت، بروونیت، خلکوپیریت، دنکلو منرالونه او د کوبالت د اړوندو منرالونو سپین زر.

اهمیت: د دغه منرال لرونکو ډبرو څخه رنگه فلزات استحصالیږي.

تترایدر Tetraidor:

دغه اصطلاح د دوو یوناني کلمو څخه جوړه شوې ده تتر - څلور اویدر - وجه لاندې تترایدرونه یې بیل کړی دي: رومبیک تترایدر: ترلی څلور وجهي، له مساوي متساوي الساقین مختلفو وجهو څخه جوړ شوی او د رومبیک سیستم یو ساده شکل دی. تتراگونال تترایدر: ترلی څلور وجهي له مساوي مثلثي متساوي الاضلاع وجهو څخه جوړ شوی او د مکعبی سیستم یو ساده شک دی. تتراید کوبیک: ترلی څلور وجهي له مساوي مثلثي متساوي الاضلاع دی او د کوبیک سیستم یو ساده شک دی.

ترموناترایت $\text{Na}_2[\text{CO}_3] \cdot \text{H}_2\text{O}$ - Termonatryte:

د دې منرال نوم د ناترون (Natrom) کلمې څخه چې د سودا معنا ورکوي اخیستل شوی دي. اوبه لرونکي کاربونات او د کاربوناتو نو نو په صنف پوری اړه لري.

د تبلور سیستم: رومبیک، د نارکو ورقو او څرمنې (پوستکو) جریاني شکلونه او کله کله د متکاثفو کتلو په ډول لیدل کیږي. رنگ او د خط اثر: بیرنگه. خلا: نښېنه یې.

کلکوالي: ۱-۵.

تورق(پانې کیدل): بشپړ.

مخصوص وزن: ۲,۲۶.

د پیدایښت منشا: د مالگو او سودا لرونکو بحیروکې، د تروو اوبو په سیندونو کې چې په وجه کې موقعیت لري او په سړې هوا کې جوړیږي او رسوب کوي. د دې منرال لږه برخه په پنیوماتولیتی او هایدر ترمالي پروسو کې منځ ته راځي. اهمیت: د سودا د لاسته راوړلو لپاره کارول کیږي.

تریمولیت Tremolite:

فورمل یا کیمیاوی نوم یې $\text{Ca}_2\text{Mg}_5[\text{Si}_4\text{O}_{11}]_2(\text{OH})_2$ او دا مفیبول د گروپ اړوند دی، د کشف کیدو د ځای په آلپ کې د تریمولادره پرېست په دې نامه یاد شوی دی.

کیمیاوي ترکیب $\text{SiO}_2 = 58.8\%$, $\text{CaO} = 13.8\%$, $\text{H}_2\text{O} = 2.8\%$, $\text{MgO} = 24.1\%$

- کریستلي سیستم: عموما مونوکلین پریسماتیک وی، د ستنو او اوږ دو منشورو نو په ډول او کله په ویښته ډوله تارونو او شعاعي ډول هم کریستلونه تشکیل کوي.
- د کلکوالی: درجه له ۵,۵ تر ۶ پوری.
- کثافت: ۳,۵ گرامه په یو سانتي متر مکعب کې.
- خلا: نښېنه یې.

- د انکسار ضریب یې: $n_x = 1.599; n_y = 1.613; n_z = 1.624$
- تورق: په دوو لور و بشپړ دی، د تورق یا پانې پانې کیدو د دواړو لورو تر منځ زاویه 124° وي.
- پیدایښت او تشکل یې: په ډبرو کې په نسبتاً ټیټه توخه کې تشکیلېږي او عموماً په متحوله ډبرو کې چې له آهکي ډبرو او ډولو میتونو څخه منځته راځي، لیدل کېږي په شیسټونو، هر نفلز، تلک شیسټ او سر پنتینیت (Serpentinite) کې هم لیدل شوي دي. بشپړ کریستلونه یې د سویس په داخل کې د آلپ د غرونو په درزونو او د اورال په سهیل کې د ډولو میتونو په داخل کې هم لیدل شوي دي.
- استعمال ترمولیت د توخه په وړاندې ډیر کلک دی ټینګار لري. په تخنیک کې د هغه اسبست ډوله نوع د گیس د جالیو او داور ضد جامو په جوړولو کې کارول کېږي یو ډول یې چې د نفريت په نوم یادېږي، دښایسته متجانس رنگ او زیات کثافت په درلودلو سره د جوهرې ډبرې په توګه په کارېږي.

تورمالین Tourmaline: $\text{Na (Mg, Fe, Mn, Li, Al)}_3 \text{Al}_6[\text{Si}_6\text{O}_{18}] (\text{BO}_3)_3 (\text{OH, F})_4$

- دا منرال بدلون موندونکی کیمیاوی ترکیب لری مګنیزیم لرونکی یې دراوېټ $\text{NaMg}_3 \text{Al}_6(\text{BO}_3)_3 (\text{OH, F})_4 [\text{Si}_6\text{O}_{18}]$ و سپنه لونکی یې شریټ $-(\text{sharlite}), [\text{Si}_6\text{O}_{18}] (\text{OH, F})_4 \text{NaFe}_3 \text{Al}_6(\text{BO}_3)_3$ او المونیم لرونکی یې د البیټ $-(\text{Elbaite}) [\text{Si}_6\text{O}_{18}] (\text{OH, F})_4 \text{Na}(\text{Al, Li})_3 \text{Al}_6(\text{BO}_3)_3$ په نوم یادېږي او په کلسیم او مګنیزیم باندې د سودیم او المونیم د بدلیدو په صورت کې د اوویت په نوم یادېږي.
- د تورمالین نوم د سنگالی کلمې (تورمالی) څخه چې د څورنگه په معنا دی، اخیستل شوی دی دراویت له (دراو) څخه اخیستل شوی، دا دیوې سیمې نوم دي چې په کې موقعیت لري او شریټ د شرلي له کلمې څخه اخیستل شوی دي، چې منشا یې په مختلفو شکلو تعبیر شوې ده البایټ د الب (Elb) د جزیرې د نوم په بنسټ نومول شوې دي.
- د تورمالین نور ډولونه د روبیلیټ (Rubilyte) ویر دیلیټ (verdilyte) او انډیکولیټ (Indicollyte) به نامه یادېږي.
- د تبلور سیستم دی تریګونال.
 - د تناظر ډول دي تریګونال پیرامیدالي دي د تورمالین کرسټلونه معمولاً د غشي او ستنې شکل لری او ډیرې وجهې لري. په منشوري وجهو کې یې دقیق عمودي خطونه شته دي. کرسټلونه یې د تریګونال او هکساګونال په شکل دي او په عمومي ډول

سره په تريگونال او دي تريگونال هر موباندې پاي ته رسيږي همدارنگه د پاڅو اگريكاتونو، شعاعی او هم منتشر دانو په ډول

ليدل كيږي شعاعي اگريكاتونه يې د تورماليني لمر په نامه يادېږي.

- رنگ فوق العاده مختلف دي او په تركيب پورې يې اړه لري د وسپني لرونكي تورمالينونه روښانه، گلابي، سور، ږي، شنه او مگنيزيم او وسپنه لرونكي يې د تور، خرمايي، او تياره شين رنگ لرونكي دي او اكثرا به عين كرسنال كې جلا جلا برخې مختلف رنگونه لري.

• خلا: ښيښه يې.

• كلکوالی: ۷-۵، ۷.

• مخصوص وزن په يو سانتي متر مكعب كې - ۳.۳، ۳.۲، ۳.۱ گرامه.

د تورمالين ايتيكي (نوري) خواص د هغه په كيمياوي تركيب پورې اړه لري ايتيكي ښه يې منفي ده، شديده پليو كرويسموس

(مختلف رنگي) دي، د تودوخې او فشار وركولو په صورت كې د برقي چارچ لرونكي كيږي.

• د پيدايننت نشا: تورمالين د پگماتيټي، پنيوماتوليتي، هايډروترمالي پروسو (په عملياتو كې) او د پگماتيټي او كوارتزي

رگونو كې له گرانيتونو، گرانو ديوريتونو، په منطقوي ميتامورفيكي ډبرو كې منځ ته راځي.

• ورسره مل منرالونه: كوارتز، پاليو سپاتونه، ابركونو، كستيريت، توباز او فلوريت.

• اهميت د اومو موادو د پيزوالكترت منرالونو په توگه دراديو جوړولو په تخنيك كې د هغو پليټونو د جوړولو لپاره چي ثابته

فريكونسي لري، په كار كيږي او د دې منرال ښكلي رنگ لرونكي يې د جواهراتو په ډول كارول كيږي. په افغانستان كې د

تورمالين مهم او ستر معدن چې مختلف رنگونه او ډولونه لري د پيچ په دره كې شته چي د كړنگل، كناكن، جبه، لنډي جاي او

نورو څخه يادونه كولاى شو همدا رنگه د نورستان ځينو سيمو كې د رنگه د سپو دومينو نو او البيت سره د پگماتيټي رگونو په

تركيب كې جوړ شوي او ليدل شوي دي او د پنجشير، بدخشان او هلمند په سيمو كې هم ليدل شوي دي.

تينارديت - $\text{Na}_2[\text{SO}_4]$

دا منرال د فرانسوي كيميا پوه (لويي تينار) په نوم نومول شوى دى د سوډيم سلفات دى او د سلفاتونو صنف پورې اړه لري.

د تبلور سيستم: رومبيك. د تناظر ډول: رومب پيراميډالي. رنگ: روښانه تك سور. د خط اثر: د منرال رنگ ته ورته. جلا ښيښه يې.

تورق: بشپړ. كلکوالی: ۵، ۵-۳، مخصوص وزن: ۲.۷، ۲ في گرام سانتي مكعب. د پيدايننت منشا: كيمياوي رسوبي.

اهميت: د ښيښو او سودا جوړولو په صنايعو او په كيمياوي صنعتي څانگو كې ترينه كار اخيستل كيږي.

پگماتيټ Pegmatite

پگماتيټ د يوناني كلمي Pegma څخه اخيستل شوى، د كانكريشن (Concretion) يا كنگل كيدلو په معنا ده خو په عمومي توگه د

پتروگرافي په مسايلو كې ډيرو غټ دانه ډبرو ته چي په عمده ډول د سپين ابرك [مسكوويت] تور ابرك [بيوتيت]، كوارس، فلدسپار،

تورمالين او نور و څخه جوړ شوى ويل كيږي. په همدې ډول په فلد سپاركي به كونيډر (Conifer) يا مخروطي شكل د كوارس داخليدو

ته هم ویل کیږي په ډیرو سترو ډولونو کې یې د یو شمیر کرسټالونو اندازه تر یو متر او تر دی زیاته وی پگماتیتونه په معمولی توګه په دایک ډوله ، رګی ، عدسیه یی ، خاله ډوله ، شتوک ډوله او نورو شکلونو موقعیت لری او له ډیرو ښکلو او ګټورو ډبرو څخه شمیرل کیږي پگماتیتونه د کیمیاوی ترکیب له پلوه کیدای شی تیزابی ، القلی ، منځنی او قلیوی وی که چیري پگماتیتونه له تیزابی ترکیب څخه پرته بل ترکیب ولری د مورنی اصلی ډبري نوم د اړونده پگماتیت له نوم سره زیاتیږي ، د بیلګي په توګه د یوریت سیانیت ، ګبرو ، پگماتیت او نور ، خو هغه پگماتیتونه چی له ګرانیتونو سره منشایی اړیکي لری د پگماتیتونو په پای د ګرانیت د نوم لیکل ضروری نه دی .

زمونږ په ګران هیواد کی د تیزابی ترکیب پگماتیتونه ډیر زیات موندل کیږي چی د نادره فلزاتو د پگماتیتونو په نوم یادېږي زمونږ د هیواد

د نادره فلزاتو پگماتیتونه له اقتصادي پلوه ډیرې ګټورې ډبرې شمیرل کیږي او د نادره فلزاتو لکه لیتیم (Li) ، بیریلیم (Be) ، تنټالیم (Ta) ، نیوبیم (Nb) ، سیزیم (Cs) ، روبیدیم (Rb) توریم (Th) قلعی او نوری زیاتی زیرمی په هغو کی شته سربیره پردی د قیمتی او نیمه قیمتی ډبرو لکه د تورمالین مختلف ډولونه (شین ، آبی ، ګلابی ، تور ، پولی خروم) د سپورمین مختلف ډولونه (هیدنیت ، کونسیت ، پلی خروم) او بی رنگه ، ګرنی بلور ، امازونیت ، مختلف ګراناتونه ، پیزواوپتیکی کوارس ، د بیریل مختلف ډولونه (شین ، آبی ، ګلابی ، ډیر ، بیرنگه) زیاتی زیرمی د افغانستان په پگماتیتونو کی ځای پر ځای شوی دی د هیواد په ځینو سلیسیومی پگماتیتی رګونو کی د زمردو منرالیزیشن (دکونړ دبا ډیل دره) لیدل کیږي باید وویل شی چی د افغانستان د نادره فلزاتو په پگماتیتونو کی د مسکوویت زیاتی زیر می شتون لری چی کولای شو د پچغان (دکاپیساولایت) او تکانه د میدان وردگو ولایت کونړ یا دونه وکړو . زمونږ د هیواد د پگماتیتونو له فلدسپارونو څخه کولای شو د لوړ کیفیت لرونکو کاشی ګانو په جوړولو او د کوارس څخه یی د ښیښی په جوړولو کی کار واخلو بنا په یوه خوله ویلای شو چی د افغانستان د نادره فلزاتو پگماتیتی رګونه په مجموعی توګه هغه ګانی ډبري ګڼل کیږي چی ټولی جوړوونکی اجزای یی ګټوری دی او د صنعت په مختلفو برخو کی د ګټی اخیستلو وړدی .

پلاجیوکلز Plagioclase:

فلدسپار د مینرالونو فرعی ګروپ دی او د البیت څخه تر انارتیت پوری ایزومورفی کتار منځ ته راوړی . پلاجیو د کوډ او کلز د درز یا ماتي (پانی کیدلو) معنا ورکوی څرنګه چی د پانی کیدلو درزونه په پلاجیو کلزونو کی نظر یو بل ته سره تریوی اندازی پوری په یو څوړ سره پراته دی ، نو ځکه په همدی نوم یاد شوی دی . یعنی پلاجیو کلز یونانی کلمه ده او د څوړ لرونکی بیلیدلو معنا ورکوی .

البیت (Ab) $\text{Na[AlSi}_3\text{O}_8]$ د پلاجیو کلز د ایزو مورفی کتار لومړنی عنصر دی او انارتیت $\text{Ca[Al}_2\text{Si}_2\text{O}_8]$ (An) د دی کتار وروستنی

عنصر شمیرل کیږي د پلاجیو کلازونو ایزومورفی کتار شپږ منرالونه لري ، چي هر یو په خپل ترکیب کی د انارتیتی مرکبي تا کلی وزن فیصدی لري د پلاجیو کلازونو لمبر په هغو کی د انارتیتی مرکبي مقدار رانیسي د بیلگي په توگه ۳۷ لمبر پلاجیو کلاز هغه پلاجیو کلاز دی، چي په ترکیب کی یی ۳۷ سلنه انارتیتی مرکبه $Ca[Al_2Si_2O_8]$ ۶۳ سلنه البیتی مرکبه $Na[AlSi_3O_8]$ شتون لري د دی پلاجیو کلاز نوم اندیزین دی ۰ - ۱۰ لمبر پلاجیو کلازونه د البیت ، ۱۱ - ۳۰ لمبر د او لیگو کلاز (Olig) ، ۳۱ - ۵۰ لمبر د اندیزین ۷۰ - ۵۱ (And) ، ۵۱ لمبر د لبرادور (Lb) ، ۷۱ - ۹۰ لمبر دبیتوفنیت (Bit) او ۹۱ - ۱۰۰ لمبر د انارتیت په نوم یادېږي.

همدارنگه د کیمیاوی ترکیب په بنسټ ۰ - ۳۰ لمبر پلاجیو کلازونه د تیزابی پلاجیو کلازونو ، ۳۱ - ۵۰ لمبر د منځنی ترکیب پلاجیو کلازونو او ۵۱ - ۱۰۰ لمبر د قلوی پلاجیو کلازونو په نوم یادېږي . دپلاجیو کلازونو ځانگړي خصوصیت د هغو غبرگون له زونالی جوړښت څخه عبارت دی ، چي تر پتروگرافیکي میکروسکوپ لاندی په څرگندډول سره لیدل کیږي.

الف: پولی سینتیتیکي غبرگونه

ب: د پگماتیتونو زونالی جوړښت چي د نیکولونو د تقاطع په صورت کی په پولیریزیشنی میکروسکوپ کی په څرگند ډول لیدل کیږي.

کرستالی سیستم:

تریکلین ، پیناکویدی د موهس په اساس د کلکوالی درجه ۶.۵ ، تورق (بانی کیدل) په دوه لوریو د (۰۰۱) او (۰۱۰) په سطحو ، چي زاویه یی تر منځ ۸۵ درجی ده کثافت یی ۲.۶ - ۲.۷۵ گرام پر سانتی متر مکعب دی ، ښیښه یی خلا لري. پلاجیوکالزونه د مگماتیکي ، میتامورفیکي (متحوله) او رسوبی ډبرو د عمده تشکیلوونکو منرالونوله ډلی څخه شمیرل کیږي. دامرالونه د ډبرو د تشکیلوونکو نورو منرالونو په پرتله په طبیعت کی زیاته پراختیا لري دگبرو بزالت (قلوی ترکیب) دیوریت ، اندیزیت او سیانیت - تراخیت (منځنی ترکیب) گرانیت - لیبیریت د گروپ د ډبرو او القلی ډبرو داساسی جوړوونکو منرالونو څخه عبارت دی قلوی پلاجیوکالزونه د قلوی ډبروپه ترکیب ، منځنی پلاجیوکالزونه د منځنیو ډبرو په ترکیب او تیزابی پلاجیو کلازونه د تیزابی ډبرو په ترکیب کی برخه اخلي. د القلی ډبرو په ترکیب کی البیت او کله کله او لیگوکلاز شامل وی.

د قلوی ترکیب پلاجیو کلازونه په میتا مورفیکي ډبرو کی چي په لوړ پړاو کی منځ ته راځي لیدل کیږي ، په داسی حال کی چي د منځنی ترکیب او کله تیزابی ترکیب پلاجیو کلازونه د میتا مورفیزم په منځنیو پړاوونو او البیت د میتا مورفیزم په ټیټ پړاو کی منځ ته راځي د پلاجیوکلاز د فرعی گروپ منرالونه په رسوبی ډبرو لکه شگو ، شگلنو ډبرو ، کرپر جغل ، گراویلیتونو ، کانگلو میراتونو او نورو په ترکیب کی هم پراختیا لري.

د پلاجیو کلازونو لری ځینو ډولونو لکه د لبرادور او البیت څخه د نیمه قیمتی او زینتی شیانو په جوړولو کی کار اخیستل کیږي.

پیروپ $Mg_2Al_2[SiO_4]_2 - \text{Pyrope}$

د دی منرال نوم له یونانی کلمی څخه چی وړانگیز معنا لری، اخیستل شوی دی د گرانا تونو له جملی څخه دی او دی تاپوییز (جزیره وی) دوه فازه سلیکاتو په صنف پوری اړه لری.

- د تبلور سیستم کوییک (مکعبی) او اکثرا په ځانگړی ډول (خاص شکل) سره نه موندل کیږی د دی منرال په ترکیب کی په سلو کی تر ۴۰ پوری الماندین شته.
- سور بخن گلابی او بنفش او تور رنگونه لری.
- د خط اثر بیرنگه:
- خلا بنیینه یی.
- کلکوالی: ۷،۵ - ۳،۵
- مخصوص وزن: ۳،۷۵ - ۳،۵۸
- تورق: نابشپړ.

- د پیدایښت منشا - ډیر وختونه د میتامور فیزه شویو سر پنتینیتو او مگنیزیم څخه په بډایو ډبروکی (کمبرلیتونه)، پیریدوتیتونه، پیروکسینیتونه او اکلوژیتونه) منځ ته راځی.
 - پاراجینیزونه: کولای شو چی د سر بنتین، بیروکسین (امفاسیت به اکلوژیت کی) څخه نوم واخلو.
- اهمیت: د صیقل کوونکو توکو په توگه او د ځانگړو گراناتی کاغذونو د جوړولو لپاره کارول کیږی رودولیت د گراناتو (د المادین او پیروپ مخلوط) یو ډول دی، چی د زیور جوړولو (گانو) په صنعت کی ترینه کار اخیستل کیږی.

پیروتین $Fe_{1-x}S - \text{Pyrrhotine}$

د دی منرال نوم له یونانی کلمی پیر روس (سور اوریز) څخه اخیستل شوی دی د اوسپنی سلفید دی او د درندو سلفیدونو په صنف پوری اړه لری د تبلور سیستم هکساگونال دی او د تناظر ډول یی دی هکساگونال دی پیرامیدال او د مونو کلینال ډول یی هم په طبیعت کی پیدا کیږی. د پراخو دانو، نا منظمه خالونو الیافی او شعاعی مجموعو په ډول هم لیدل کیږی.

- رنگ برنجی، ډیر نصواری (مرغوزی) ته ورته او قرمز مسی دی.
- د خط اثر: تور بخن خاورین.
- خلا - فلزی
- کلکوالی ۴،۵ - ۳،۵
- مخصوص وزن ۴،۶ - ۴،۷
- تورق نا بشپړ

- مقناطیسی خاصیت لری.
- دپیداینبت منشأ - اندوجینی (داخلی) د فرعی اولیه (لومړنۍ) منرالونو په ډول منځ ته راځي او دعمقی بازیک - اولترا بازیک (دیوریتونونه تر بیریدوتیتو پورې) او ډیره لږه کچه په اورغورځوونکو ډبروکی موندل کیږي.
- پاراجینیز - اولیوین ، اورتوپیروکسین ، کلینوپیروکسین ، پلاجیو کلازونو ، د مسو سلفیدونو ، مگنیتیت او ایلمنیت دی.
- اهمیت - له دی منرال څخه سلفر او وسپنه استحصالیږي.

پیروفسکیت (Pyrofskit (Ca Tio₃) :

د دغه منرال نوم دیوه روسی انځورگر له کورنی نوم څخه اخیستل شوی دی . د منرال خالص ترکیب د کیمیا له مخی CaTiO_3 دی یعنی له $\text{CaO} = 24,41\%$ او $\text{TiO}_3 = 58,76\%$ څخه رامنځته شوی.

- کریستلی سیستم: په مجازی مکعبی سیستم پوری اړه لری (رومبیک دی پیرامیدال) یا مونو کلین د [۱۱۱] سطح په لوری دوه گونی توب تشکیلوی.
- رنگ: بانجانی ، ایره یی ، قهوه یی زیر ته مایل ، قهوه یی نه تر زیر روښانه او شین ته مایل ، ترآبی رنگه پوری.
- ډیر واړه کریستلونه یی د نور د پوره انعکاس له امله مکدر (څي ، تیاره) ښکاري.
- د نوری انکسار ضریب یې ډیر لوړ دی $N=2,30-2,38$
- تورق یا پانه کیدل: واضح د ۱۰۰ سطحی په لوری ، یوازی په لویو کریستلونو کی د لیدلو وړ دی
- د کلکوالی درجه: ۵،۵
- مخصوص وزن: ۴،۰۱
- پیداینبت او تشکل: د دی منرال کریستلونه د مگما سلیکاتی مذابی د تفریق او سپردلو په لومړیو پړاونو کی په هغو ناریه ډبرو کی منځ ته راځي چی د کوارتس د موجودیت له مخی تر اشباع لاندی وی او یا د کانتکت میتامورفیزم له امله په دغو ډبروکی له ملیلیت ، نفلیز ، لوسیت او پیروکسین سره تشکیلیږي.
- د استعمال ځایونه: بیروفسکیت د Ti د صنعتی منرالو نو له ډلی څخه دی او د تیتانیوم په لاس ته راوړلو کې ورڅخه ګټه اخیستل کیږي.

پیروکسینیت Pyroxenite :

د اولترا بازیک ډبرو یو ډول دی، چی په هغی کی د رنگه منرالونو اندازه په سلوکی له ۹۰ څخه زیاته وی د پیریدوتیت د ډبري له جوړیدو وروسته له اولیوین او پیروکسین څخه تشکیل شوی ده کله چی د مگمایی مذابی د تودوخی درجه د سانتی گراد ۱۰۰۰ درجی او یا لږه را ټیټه شی د بیروکسینیت په نوم بله ډبره چی زیاته برخه یی له پیروکسینونو (انستاتیت ، هیپرستن ، اوژیت) څخه تشکیل شوی وی ، تاجر کوی (په ډبره بدلېږي) بیروکسینیتونه په طبیعت کی په ډیرو سترو کتلو او رگی بڼه پیدا کیږي چی رگی ډول یی د پکریټ په نامه یادېږي . په طبیعت کی له دغو ډبرو سره یو ځای زیاتره د کرومیت او څه نا څه د نیکل کانی مواد موندل کیږي.

برگزیده از مجموعه معادن احجار قیمتی

اکوامارین (Aquamarine):

اکوامارین یکی از انواع رنگه و قیمتی منرال بیریل میباشد ، که با ترکیب کیمیای $\text{Be}_3\text{Al}_2[\text{Si}_6\text{O}_{18}]$ در کلاس دوم احجار قیمتی قرار دارد. اکوامارین دارای رنگ شفاف و آبی است که رنگ آن از اثر موجودیت و دخالت مقدار کم اکساید آهن دو ولانسه (Fe^{2+}) در شبکه کرسطالی منرال بیریل به وجود میاید.

کلمه اکوامارین به معنی آب بحیره بوده و این نام مستقیماً بیانگر رنگ قشنگ این سنگ قیمتی است، این کلمه در لاتین متشکل از دو قسمت یعنی (Aqua) اکوا به معنی آب و مارین (Marine) بحر را گویند، که این منرال به آن مسمی گردیده، یعنی طبقات قشنگ از رنگ آبی و سبز در کرسنل های آن از هم متمایز بوده که بیانگر نمای بحیره میباشد. بعضی از این سنگ ها برنگ آبی خالص، اکثراً آبی سبز نما و آبی سبز رنگ آنهم گاهی یک رنگ بدیگر رنگ، غالب و مغلوب دیده میشوند. اکوامارین دارای سیستم کرسنلی هگساگونالی بوده و در طبیعت اکثراً بشکل منشوری نسبتاً طویل و کشی شده پیدا میشود.

اکوامارین به اساس جدول موهس دارای درجه سختی (۸) بوده، کثافت آن بین ۲،۶۶-۲،۹۲ آنهم در حالت نوسان میباشد. منرال مذکور انشقاق خیلی کم را به سطح (۰۰۰۱) نشان داده و اثر خط آن بیرنگ با جلای شیشه ئی و دارای صفات اوپتیکی ذیل است:

$$N-n=nz-hx=+0.04-0.008, nz=1.066-1.068, nx=1.062-1.060$$

طریقه تشخیص:

اکوامارین را میتوان از شکل بلوری، رنگ آبی و یا آبی سبز نما و درجه سختی بلند آن به آسانی تشخیص نمود، از نگاه تشکل اکوامارین علی الرغم آنکه مشابهت با زمرد دارد، اما دارای منشای جیولوجی مختلف اند، از این لحاظ آنها به ندرت یکجا پیدا میشوند. اکوامارین عمدتاً در رگهای پگماتیت های گرانیتی یافت میشود. طوریکه اکثراً بشکل پاراجینیز همراه با فلدسپارها، ابرک ها، کوارتس و تورمالین به مشاهده میرسند. در افغانستان اکوامارین عمدتاً در پگماتیت های مناطق شرقی و شمال شرقی خصوصاً در دره پیچ، دره نور، مناطق دره کانیوا، دره کولام نورستان، لغمان و در حصص بدخشان مشاهده و پیدا شده است. مدغاسکر، سیلون، روسیه (سایبریا)، اضرالع متحده امریکا (کالفرنیا) از جمله تولید کننده گان همین حجر قیمتی بوده و کشور برازیل دارای منابع مهم اکوا مارین با کرسنل های قشنگ و مقبول است.

گذشته از آن اکوامارین را در طبیعت به جسامت کرسنلهای بزرگ و به اوزان غالباً بیشتر از صد پوند پیدا نمود. اکوامارین های شفاف اکثراً برای ساختن اشیای نفیس و هم به قسم جواهرات درجه دوم در صنایع زیورسازی کار برد دارد.

مشخصات جیولوجیکی معادن اکوامارین (Aquamarine) افغانستان:

اکوامارین که نوعی از منرال بیرل میباشد، برخلاف زمرد، در پگماتیت های گرانیتی همراه با منرال های میکروکلین، سپودومین، ابرک ها، تورمالین، البیت و کوارتس مشاهده شده و یکی از مشخصات معادن اکوامارین اینست، که منرال مذکور در ترکیب معدن بشکل کامپلکس همراه با سایر احجار قیمتی (تورمالین، کونسیت کرسنل کوهی) در آشیانه های مخصوص پیدا میگردد. معادن اکوامارین عمدتاً در تیپ پگماتیت های میکروکلینی و میکروکلین - البیتی مناطق شرقی افغانستان (نورستان) تثبیت گردیده است.

خصوصیات جنیتیکی معادن اکوامارین افغانستان:

از لحاظ جنیتیکی تا الحال میتوان گفت که معادن اکوامارین در افغانستان صرف در پگماتیت ها تثبیت و مشاهده شده و تا به حال کدام نوع دیگر جنیتیکی معادن آن تشخیص نگردیده است.

خواص فزیکلی اکوامارین:

نام اکوامارین که بمعنی (آب بحیره) است. مستقیماً بیانگر رنگ قشنگ این حجر قیمتی میباشد. طبقات قشنگ از رنگ آبی و سبز از هم فرق شده که منظره نمای بحیره را نشان میدهد. بعضی از بلورهای اکوامارین آبی خالص لیکن اکثر آنها آبی سبز نما تا به آبی سبز که یک رنگ به دیگر رنگ غالب و مغلوب میباشد بمشاهده رسیده است. اکوامارین اکثراً دارای اشکال منشوری نسبتاً طویل و کشی شده بوده، دارای درجه سختی (۸) و کثافت آن بین ۲،۶۶ - ۲،۹۲ در حالت نوسان میباشد. انشقاق خیلی کم به سطح (۰۰۰۱) نشان داده و اثر خط آن بیرنگ میباشد. جلای آن شیشه ئی و دارای صفات ذیل تشخیص شده است.

$$N-n=nz-nx=+0.04-0.008, nz=1.066-1.068, nx=1.062-1.060$$

اکوامارین میتواند در طبیعت به جسامت کرسنل های بزرگ و به اوزان غالباً بیشتر از صدها پوند پیدا شود. اکوامارین های شفاف اکثراً برای ساختن اشیای نفیس و هم بقسم جواهرات درجه دوم در صنایع زیورات سازی بکار برده میشود.

احجار قیمتی کلاس های سوم و چهارم:

احجار قیمتی کلاس سوم: این احجار عبارتند از دیمانتوئید، اسپینل، توپاز، تورمالین های سبز رنگ، آبی سبز رنگ، بادنجان از قبیل (اندیکولیت، ویردیلیت و غیره) و رویویت (مورگانیت) میباشد، که در طبیعت نسبت به احجار قیمتی کلاس های اول و دوم انتشار بیشتر داشته، اما کیفیت و ارزش آنها نسبت به احجار قیمتی کلاس های قبلی پائین و کمتر است. علاوه بر احجار قیمتی مربوطه این کلاس از نگاه موارد استعمال بین مردم مروج نبوده و عمومیت ندارد، بقرار مشاهدات عینی متخصصین حتی تا سالهای (۱۹۷۸ م) بعضی انواع مربوطه احجار قیمتی کلاس مورد مطالعه در مناطق نورستان از طرف مردم بحیث مواد اضافی در جمله مواد مخروبه معادن رها میگردد. که بطور نمونه میتوان از منرال رویویت (مورگانیت) نامبرد. اما در این اواخر بقرار تحقیقات متخصصین مختلف بعضی انواع آنها، قیمت بلند را دارا بوده، و ساحه وسیع استعمال را کسب نموده است. چنانچه میتوان از دیما نتوئید که نوعی از منرالهای گروپ گرانات میباشد، طور نمونه نامبرد. اکنون بادر نظر داشت توضیحات فوق الذکر میتوان بالترتیب به تشریح و معرفی احجار قیمتی مربوطه کلاس سوم پرداخت:

۱- دیمانتوئید (Demantoid):

یکی از منرالهای رنگه و قیمتی مربوط کلاس سوم بوده، که متعلق به نوعی از منرالهای گروپ گارنت (garnet group) میباشد بقرار مطالعات قبلی که صورت گرفته، منرال مذکور به نوع اندرادیات (Andradite) که دارای فورمول کیمیاوی $\text{Ca}_3(\text{FeTi})_2\text{SiO}_{12}$ میباشد، مرتبط دانسته شده است. منرال مذکور دارای رنگ سبز تشعشعی بوده، که بگمان غالب نظر به همین رنگ خود بنام (Demantoid) دیما نتوئید یاد میشود، و بیشتر به زمرد مشابه میباشد. اگر در ترکیب اندرادیات موجودیت مولیکول های اسپسارتین بحد وسطی برسد، نام اسپنادیت (Spandite) را به آن میدهند. منرال مذکور نظر به سهم گیری عناصر مختلف در ترکیب آن برنگهای متغیر دیده میشود. چنانچه رنگ آن از سیاه تا قرمز قهوه ئی، زرد و سبز تغیر مینماید و در مقطع نازک غالباً رنگ مایل به زرد را دارد. اصطلاح ملایت (Melanite) به نوع قهوه یی مایل به سیاه یا سیاه رنگ آن که در ترکیب خود تیتانیم اوکساید (۵-۱٪) TiO_2 دارد، اطلاق میشود.

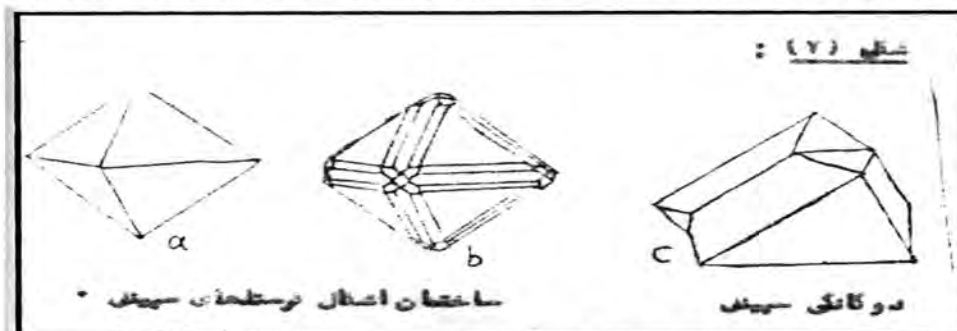
در صورتیکه در ترکیب آن مقدار TiO_2 به (۲۰٪) برسد، اصطلاح شورلومیت (Schorlomite) را به آن اطلاق نموده اند. کیمزیت (Kimzeyite) گرانی را گویند، که در ترکیب آن زیر کونیم (ZrO₂) به فیصدی (۲۹،۹٪) دخیل باشد و مقدار سیلیس (Si) آن تا حدود (۹،۶٪) برسد نوع سبز و شفاف اندرادیات بنام (دیمانتوئید) (Demantoid) معروف است. در صورتیکه توپاز ولیت (Topazolite) رنگ زرد عسلی دارد و اندرادیات قهوه ئی روشن را الوکروئیت (Allochroite) مینامند. سیستم کرسلی منرالهای مورد مطالعه اکثراً بشکل مکعبی و اتومورف میباشد، اگر چه انواع (کزنومورف Xenomorph) آن نیز یافت میشود کرسلهای گارنت ها بشکل (۱۲) سطحی رومبو دودیکاهیدرول هکس اوکتاهیدرون و ندرتاً بقسم تراپوهیدرون پیدا میشود، طوریکه در شکل (۶) مشاهده میگردد.

شکل (۶) اشکال مختلف کرسلهای گارنت را واضح میسازد. دیما نتوئید و دیگر انواع اندرادیات دارای درجه سختی (۷) و وزن مخصوص شان بین (۳،۶-۴،۱) گرم فی سانتی متر مکعب میباشد. منرال مذکور در اثر حرارت به آسانی ذوب شده و بصورت کوله سیاه و مقناطیسی در می آید. اندرادیات اصولاً در سنگهای آهکی ناخالص که تحت تاثیر عملیه تحول کاتکتی قرار گرفته است، مخصوصاً در اسکارن های میتاسوماتیک دیده میشود. نوع دیمانتوئید (Demantoid) و توپازولیت (Topazolite) مخصوصاً در سرپانتینیت و کلوریتوشیست ها (شیست های کلوریتی) دیده میشود. ملایت و شورلومیت (Schorlomite) در احجار ناریه قلوئی از قبیل سیانیت های نفیلین دار و سنگهای آتشفشانی (فونولیت ها نفیلینیت ها) (Nephelinites) و غیره یافت میشود. ولی در عین حال در اسکارن ها نیز آنرا میتوان دید. اندرادیات را بطور مصنوعی و بطریقه هیدروترمال از مخلوط شیشه و گرد اکسید های ترکیب کننده آن تهیه نموده اند و بهترین شرایط مناسب برای تشکیل اندرادیات بشکل مصنوعی تحت فشار (۲۰۰۰) اتمسفر و حرارت (۹۰۰) درجه سانتیگراد میباشد. معادن مهم این منرال در جبال اورال اتحاد جماهیر شوروی سابق، در پیرو در کیمبرلیت های الماس دار منطقه آفریقای جنوبی و همچنان در سایبریا پیدا میشود. بقرار تحقیقات قبلی متخصصین در افغانستان معادن و مظاهر معدنی نوع گارنت های دیمانتوئید و اندرادیات بیشتر در دره پیچ ولایت کنر بین قشلاقهای کور سلاک و ننگلام مطالعه و مشاهده گردیده است. در قسمت مورد استعمال منرال دیمانتوئید و سایر انواع گارنت میتوان گفت که اکثراً کرسلی های شفاف و رنگه آنرا در صنایع زیورات سازی بقسم جواهرات بکار برده که علاوه بر صنایع ساعت سازی و همچنان نظر به درجه بلند سختی که دارد برای قطع و برش بهتر احجار در (صنایع حجاری) از آنها استفاده بعمل می آید.

۲- اسپینل (Spinel):

($MgAl_2O_4$) یک منرال قدیمی مشهور بوده که بگفته اکثر دانشمندان اساس نام خود را بمرور زمان از دست داده است و عبارت از ترکیب اوکساید المونیم و مگنیزیم میباشد. اسپینل به رنگ های مختلف پیدا میشود که برنگهای مقبول سرخ، گلابی، آبی و بنفش آن جواهرات را تشکیل

داده و از جمله احجار قیمتی کلاس سوم محسوب میشود. اکثراً رنگ سرخ و گلابی آنرا در لسان دری بنام (لعل) یاد مینمایند. فورمول عمومی سلسله آن $(Mg, Fe, Zn, Mn)(Al, Cr)_2 O_4$ میباشد، قطار مسلسل انواع آن (بدون وقفه) از (مشخص اسپینل) $MgAl_2O_4$ تا هر سیت $FeAl_2O_4$ (Hercynite) و هكذا از $MgAl_2O_4$ تا $MgCr_2O_4$ پیکروکرومیت (Picrochromit) یا (ukpoxpomum) و تا کرومیت $FeCr_2O_4$ (Chromit) یا (Xpomum)، که علاوه بر آن از اسپینل $MgAl_2O_4$ یا $-nAl_2O_3$ گانیت (aHum) و تا $MnAl_2O_4$ گالاکسیت (a a Kcum) یا (golaxite) وجود دارد از نگاه ترکیب کیمیای منرال اسپینل دارای ۲۸،۲٪ فیصد اوکساید مگنیزیم (۷۱،۸٪) $(Mgo=28\%)$ اوکساید اله مینیوم ۷۱،۸٪ $Al_2O_3=71.8\%$ علاوه بر آن دارای مقدار قلیل اوکساید های $FeO, ZnO, MnO, Fe_2O_3, Cr_2O_3$ ، که باعث تولید رنگ در منرال میگردد، بلورهای منرال اسپینل طور معمول بقسم اوکتاهیدرال و بعضاً بشکل دو دیکاهیدرون پیدا میشود، که هم بقسم کله وی و بزرگدانه نیز وجود دارد. کرسنل های آن دو گانگی را اکثراً به سمت سطح {۱۱۱} نظر به قانون اسپینل (Spinel - Law) تولید مینماید.

خصوصیات فیزیکی:

منرال اسپینل به اساس جدول موهس دارای درجه سختی (۷-۸) و وزن مخصوص ۳،۵۵-۵،۰۹ میباشد. ضریب انکسار منرال مذکور $n=1.719$ است. رنگ اسپینل (Spinel) سرخ، آسمانی، که رنگ آسمانی مربوط به موجودیت کوبالت (Co) بوده در حالات دیگر مثلاً اسپینل جست دار عامل آن عنصر جست یا (Zn) و همچنان علت رنگ بودن آن عبارت از دخالت عنصر آهن (Fe) در آن میباشد. همچنان برنگ سبز، زرد، قهوه ای، سیاه و ندرتاً گاهی تقریباً سفید میباشد. قابل تذکار دانسته میشود که یاقوت سیاه (یا قوت شهزاده) یکی از جواهر تاریخی تاج انگلستان است (تاج شهزاده انگلستان) به اثبات رسیده، که اصلاً اسپینل (Spinel) (لعل) میباشد.

انواع هر سینیت (Hercynite) - سیاه، هانیت (Hanite) سبز، سیاه، آسمانی و کمتر برنگ قهوه ای با اثر وجود (Fe_2O_3) دیده میشود. کالا کسیت (a-akcuT) - برنگ قهوه ای تا سیاه، نوع پیکروکرومیت و کرومیت (Chromite) برنگ سیاه و انواع سیولونیت (Ceylonite) و پلیوناسیت (Pleonaste) سبز تا قهوه ای، پیکوتیت (Picotite) برنگ زرد مانند یا سبز قهوه دیده شده است. اثر خط منرال مذکور سفید و یا سبز مایل به نضواری در هر حال بصورت روشن مشاهده میشود. انواع قیمتی منرال اسپینل عبارتند از (Ruby - Spinel) روبی اسپینل برنگ سرخ گلابی، روبی سیل (Rubi Celle) دارای رنگ زرد یا سرخ، نارنجی، الماندین اسپینل (almandine - spinel) بنفش، سیولونیت (Ceylonite) برنگ سبز یا آسمانی، پلیوناسیت (Pleonaste) سبز یا آسمانی اسپینل جست دار آسمانی، پیکوتیت (Picotite) برنگ زرد مانند یا سبز قهوه ای، میباشد که اکثراً بقسم جواهرات، عموماً کرسنل های شفاف که بدون درزها باشد، بکار میرود، منرال اسپینل عمدتاً در پروسه هایدروترمال - بلند حرارت در احجار آهکی و دولومیت ها تشکیل میگردد. مانند معدن جگدک سربوبی که اسپینل سرخ رنگ دارد و بعضاً آنرا با یاقوت مغالطه می نمایند. در پراکینز اسپینل عموماً گارنت، کورندم و پیروکسین دیده میشود. علاوه نظر به تحقیقات متخصصین قبلی پیدایش اسپینل در پگماتیت ها و دیگر احجار مگماتیکی نیز امکان پذیر دانسته شده است. معدن قابل الذکر اسپینل عبارت از معدن کمینکا (Kamenka) در قسمت جنوب اورال است که همراه با دیگر منرالهای جواهراتی در پگماتیت ها پیدا میشود. همچنین در اطراف چهل بایکال نوع سرخ رنگ آن نیز یافت میشود. علاوه معدن پراورش نوع سرخ رنگ آن در جزیره سیلون است، که بقسم ثانوی (پلیسر) همراه طلا پیدا میشود. ناگفته نباید گذاشته که از منطقه موکوک جزیره برماسپینل های با ارزش سالانه در حدود (۱۰۰۰۰ Karat) ده هزار قیراط و در پهلوی یاقوت تقریباً پنجاه هزار قیراط (۵۰۰۰۰ Karat) استخراج میگردد.

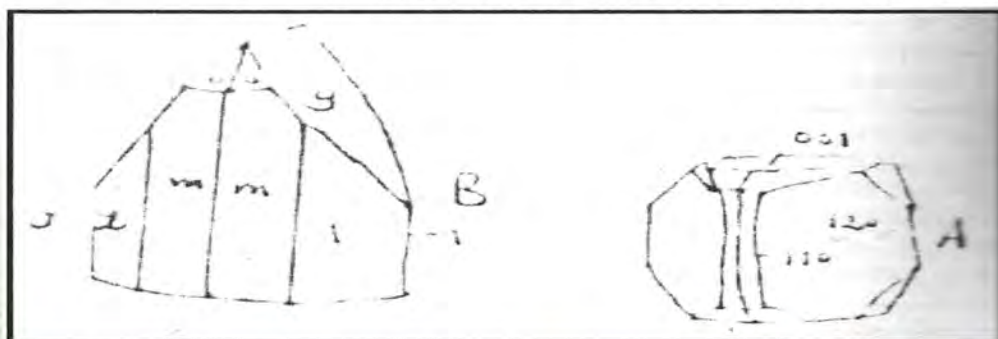
۳- توپاز (Topaz) $\text{Al}_2[\text{SiO}_4](\text{OH}, \text{F})$:

از جمله منرالهای رنگه قیمتی مربوط کلاس سوم بوده که متشکل از المونیم سیلیکات همراه با فلورین میباشد. کلمه توپاز (Topaz) که به این منرال اطلاق میگردد اساساً از اصطلاح (Topazion) یا (Topasos) توپازوز که نام یک جزیره در دریای سرخ (بحیره احمر) بین مصر و عربستان میباشد، اقتباس شده است. لازم بیاد آوری است که قبلاً کلمه مذکور به یک منرال دیگر بکار برده میشد. به تعبیر یک عده دانشمندان دیگر منرالوجی نام توپاز از مفهوم لعل زرد (تیپیک) نشأت نموده است. گر چه همه توپاز ها زرد نبوده، بلکه قشنگ ترین رنگ آن آبی، سبز روشن و دیگر رنگهای جالب میباشد. قابل یاد آوری است که توپاز دارای رنگ سرخ نادر و کمیاب میباشد. در حالیکه رنگهای گلابی و بنفش آن توسط بکار بردن حرارت بشکل بسیار دقیق بدست می آید، از نگاه ترکیب کیمیای توپاز متشکل از $(\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 56.54\%)$ و اکساید المونیم $(\text{SiO}_2 \cdot 33.22\%)$

اکساید سیلیکان و $17.61\% \text{F}$ فلورین میباشد. سیستم کرسطی، بلور هایتوپاز اورتورمبیک و کلاس آن $(\text{mm}2)$ و یا (222) بوده اکثراً بشکل منشور بزرگ که چند پوند وزن دارد و یا اینکه بقسم کتلوی بزرگدانه و میده دانه پیدا میشود. طور مثال بعضی کرسطل های بزرگ توپاز که تا (600) پوند وزن دارد، از برازیل بدست آمده است. منرال توپاز به اساس جدول موهس دارای درجه سختی (8) و کثافت آن بین $(3.4-3.6)$ در حالت نوسان میباشد. توپاز بحالت بیرنگ، سفید، شفاف آبی کم رنگ، زرد، نضواری و ندرتاً گلابی نیز دیده شده، که کرسطل های آن انشقاق را به سمت سطح (001) نشان داده، دارای جلای شیشه میباشد. از نگاه صفات اویپتیکی (نوری) منرال مذکور در محور، مثبت بوده،

$$N_z = 1.616 - 1.638, n_y = 1.609 - 1.631, n_x = 1.606 - 1.629, n_z - n_x = +0.01, 2V = 50 - 70$$

بسیار کرسطل های توپاز به اثر تابش آفتاب جلا و رنگ خود را از دست داده اند، اما بعضی دیگر این کرسطل های توپاز را میتوانیم که بوسیله حرارت دادن کم رنگ ساخته و به بازار عرضه نمائیم.

منرال توپاز اکثراً در پگماتیت ها و رگ های کوارتس که بحرارت بلند تشکیل شده باشد و یا در درزهای گرانیت و ریولیت پیدا میشود. کرسطلهای آن به اعتبار مطلوب در مارکیت جهانی بوده، علاوه ممالک دیگری، نیز توپاز های خوبی را، استحصال و استخراج نموده اند. در افغانستان منرال توپاز در رگهای پگماتیتهای مناطق شمالشرق، نورستان و بدخشان پیدا شده، که اکثراً اهالی آنرا با سایر منرالها مانند کوارتس مغالطه نموده و در مواد مخروبه معدن آنرا رها مینمایند. عمدتاً منرال توپاز که بشکل شفاف پیدا شود، بقسم جواهرات در صنایع زیورات سازی، بکار برده میشود. در

اخیر نکته قابل ذکر این است که بعضاً کوارتس های زرد و نصولی را نیز بنام توپاز یاد مینمایند، که کاملاً اشتباه آمیز بوده، تنها متخصصین روسیه یا شوروی سابق بشکل مشخص نوع کوارتس دودی را که نصولی رنگ میباشد بنام توپاز کاذب یا روخی توپاز یاد مینمایند.

۴- تورمالین های سبز رنگ مختلف:

(سبزرنگ، آبی، سبز متمایل زرد، سبز بادنجان، رشقه نی، سبز تیره ماشی و غیره). تورمالین که یکی از جمله جالب ترین اعضای گروپ منرالهای حاوی عنصر بور (B) (BOR) میباشد، دارای فورمول کیمیاوی $\text{Na}(\text{Mg, Fe, Mn, Li})_3\text{Al}_2[\text{Si}_6\text{O}_{18}(\text{BO}_3)_3(\text{OH, F})_4]$ بوده که از نگاه ترکیب کیمیاوی بسیار مغلق معلوم میشود که اکثراً عناصر را به پیمانه قوی در ترکیب خود دارد. نظر به همین ترکیب خویش دارای رنگهای متنوع و خواص مختلف میباشد. که بعضی انواع آن نظر به رنگ (سرخ تاریک، رنگ گلابی و بوقلمون) (پولیکروم) به کلاس دوم احجار قیمتی متعلق بوده و یک عده دیگر آن (سبز روشن رنگ، سبز تیره، سبز متمایل به آبی، بادنجان، رشقه نی و سبز ماشی و غیره) مربوط به کلاس سوم احجار قیمتی میگردد جان رسکین (John - Ruskin) در مورد تورمالین آنرا تشبیه به نسخه دوکتوران قرون وسطی کرده است تا به یک منرال قابل اعتبار به گفته او اگر چه یک منرال حتماً تورمالین بوده، در زمان قدیم هویت اصلی آن شناخته نشده است. اما موجودیت خواص های عجیب و غریبیکه از جمله جذب کردن خاکستر و همچنان علفهای خشک در تحت آفتاب گرم و خواص مهمتر دیگر تورمالین، غیر مرتب بودن رنگهای آن میباشد، که توجه مردم را در سال قبل بخود جلب نموده و آنرا بنام سنگ قیمتی کمان رستم یاد کرده اند. انواع تورمالین که نظر به رنگ به کلاس سوم احجار قیمتی ارتباط میگیرد قرار ذیل اند:

۱. اندیکولیت (Indicolite): این نوع تورمالین دارای رنگ آبی تیره بوده، که در ترکیب آن آهن دو ولانسه (Fe) و منگیز (Mn) دخیل میباشد و علت رنگ آن نیز دخالت همین عناصر در ترکیب آن دانسته شده است.
۲. ویردیلیت (Verdillite): تورمالین هاییکه در ترکیب خویش دارای مقدار قلیل عنصر کروم (Cr) باشند، برنگ سبز تیز ظاهر میگردد، که آنرا بنام ویردیلیت یاد مینمایند. هر گاه در ترکیب آن آهن سه ولانسه بمقدار زیاد داخل شده باشد. به رنگ سبز مایل به زرد دیده میشود.
۳. دراویت (Dravite): تورمالینهای نصولی یا قهوه یی رنگ را به این اسم مسمی نموده اند، که در ترکیب خویش دارای عنصر منگیزیم (Mg) میباشد و به رنگ قهوه یی ظاهر میگردند. اما انواعی که در ترکیب شان بمقدار زیاد آهن داخل شود، برنگ سیاه یافت میگردد، که بنام شیرل (Schor) یاد میشود. در اینجا لازم به یاد آوری دانسته میشود که به استثنای چند نوع محدود تورمالین که متعلق به کلاس دوم احجار قیمتی (از قبیل روبلیت، البایت و تورمالین پولیکروم (بوقلمون) میباشد، دیگر تمام انواع آن تحت کلاس سوم احجار قیمتی قرار میگیرد که بطور مثال از انواع سبریت (Cubepum) اکروئیت (Achroite) و غیره میتوان نام برد. معادن این نوع تورمالین ها در مناطق اورال شوروی، جزیره مدغاسکر، سیلون، ایالات متحده امریکا (کالیفورنیا)، کشمیر و در افغانستان در مناطق نورستان و بدخشان یافت میگردد. این نوع تورمالینها را در صنایع زیورات سازی بقسم جواهرات بکار برده از آنها ندرتاً در صنایع ساعت سازی و تخنیک رادیو سازی نیز استفاده میگردد.

مورگانیت (Morganite) یا وروبیویت:

یکی از انواع قیمتی منرال بیریل بوده که با ترکیب کیمیاوی $\text{Be}_3\text{Al}_2[\text{Si}_6\text{O}_{18}]$ در کلاس سوم احجار قیمتی قرار دارد. منرال مذکور دارای رنگ

گلابی بوده، که رنگ آن در اثر دخالت مقدار قلیل سیزیم (Cs) در شبکه کرسنتی منرال بیریل تولید گردیده و باعث بلند رفتن ارزش منرال مورد بحث شده است. منرال مورگانیت یا وروبیویت بر خلاف سایر انواع بیریل دارای شکل تابلیتی ضخیم بوده، که کرسنتهای آن بجسامت بزرگ دیده

نشده است. منرال مذکور برنگ های خاکی، کریمی، و گلابی روشن رنگ در بین آشیانه های حاوی احجار قیمتی در ترکیب رگهای پگماتیت بشکل پاراجینیز همراه با سائز منرالهای قیمتی و زینتی دیده شده میتواند. رنگ ضعیف، درز دار بودن کرستل سبب عیب و رویبویت میگردد. جسامت کرستل و رویبویت عملاً (۲-۳,۵) سانتی متر نظر به محور (C) اندازه شده است. لازم بیاد آوری است که مورگانیت های خاکی رنگ ارزش صنعتی ندارد. معادن آن در برازیل، مدغاسکر، سائیریا، سیلون، در امریکا (کالیفورنیا) دیده شده است، در افغانستان معادن آن مانند تورمالین و کونسیت در تپ مخصوص رگهای پگماتیته که برای احجار قیمتی مشخص گردیده، بشکل پاراجینیز با منرالهای تورمالین زیوری، سپودومین جنریشن کوارتس خوب کرستل شده، مسکویت، اگریکات کوکیت، مونتمورولینیت و هایدوابرک ها یافت گردیده است. که انواع شفاف و رنگه آنرا در صنایع زیورات سازی یقسم جواهرات درجه سوم استفاده مینمایند. لازم بیاد آوری است که در مناطق نورستان و دره پیچ حجر قیمتی مورگانیت را تا سالهای ۱۹۷۶م بشکل مواد مخروبه معدن رها مینمودند، که به کیفیت و ارزش حجر قیمتی مذکور آگاهی نداشته و آنرا از جمله احجار قیمتی نمیدانستند.

برگزیده از معادن احجار نیمه قیمتی تزیینی افغانستان احجار نیمه قیمتی

نویسنده: دوکتور غلام نجم الدین (ترین)

لیپیدولیت (Lepidolite) یا $KYli3Al4Si7O_{21}(OH,F)_2$ (Kli) $KYli3Al4Si7O_{21}(OH,F)_2$

کلمه لیپیدولیت منشاء یونانی داشته، که از لیپیدوس (Lepidos) یعنی فلس و ورقه گرفته شده است. لیپیدولیت مربوط ابرک های نادره بوده، که بنام لیتیامیکا (Lithia Mica) نیز یاد میگردد و مینرال مذکور ندرتاً بادیگر میکاها (Micas) یا ابرک های قابل مقایسه میباشد. در جاهای معین به حیث منبع مهم تولید لیتیم (Lithium) در جمله مرکبات مختلف لیتیم شناخته شده است.

ترکیب کیمیاوی: مینرال لیپیدولیت از پوتاشیم، لیتیم، المونیم و فلوئوسیلیکیت (Fluosilicate) تشکیل شده، که ترکیب آن دارای فورمول $KYli3Al4Si7O_{21}(OH,F)_2$ و متشکل از (B%) Li_2O ۱,۲۳-۵,۹۰, K_2O ۴,۸۲-۱۳,۸۵, Al_2O_3 ۱۱,۳۳-۲۸,۸۰, SiO_2 ۴۶,۹۰-۶۰,۰۶, H_2O ۰,۶۵-۳,۱۵, F ۱,۳۶-۸,۷۱ و Rb_2O , CS_2O , Na_2O , CaO , MnO , FeO و هم (Mgo) میباشند که گاهی در ترکیب آن تا چند فیصد (Mgo) و غیره تا ۳,۷۳ فیصد میرسد. هر گاه مینرال مذکور را مورد آزمایش یا تجربه قرار دهیم، آنرا در پیم تجربوی بیندازیم و بالای حرارت یا چراغ بگیریم، بخاطر موجودیت لیتیم (Lithium) در مینرال مذکور یک شعله سرخ رنگ را تولید مینماید، که بطریقه فوق الذکر از سایر ابرک ها تشخیص و تفریق میگردد.

سیستم کرسطی: بلور های مینرال لیپیدولیت دارای سیستم کرسطی مونو کلین پریسماتیک میباشد. اما بشکل کرسطل مکمل کم پیدا میشود. مینرال مذکور اکثراً بکشل کتلوی پیدا شده، کرسطل ها تخته ئی بوده بقسم قاعده هکساگونال کاذب دیده میشود. دوگانگی به اساس قاعده تمام ابرک ها تشکیل میگردد و اکثراً بقسم فلس ها و ورقه های کوچک در احجار دیده میشود.

خواص فیزیکی: منرال لیپیدولیت دارای انشقاق مناسب مانند دیگر ابرک ها بوده، اما این انشقاق در دانه های کامپکت (Campact) یا متراکم (باهم فشرده) منرال مذکور مشاهده نمیشود. جلای آن شیشه ئی بوده و در سطح انشقاق جلای صدفی یا مرواریدی دارد. لیپیدولیت معمولاً دارای رنگ گلابی مایل به بنفش کمرنگ و یا اینکه سرخ رنگ می باشد. درجه سختی آن به اساس جدول موهس (۴-۲،۵) و وزن مخصوص آن بین (۳،۰-۲،۸) در حالت نوسان می باشد. از مسکویت توسط رنگ و ضریب انکسار قلیل تشخیص میگردد.

پیدایش: لیپیدولیت عموماً در پگماتیت ها و ندرتاً در گرانیت ها و رگ های هایدروترمال پیدا میشود. در پگماتیت ها محلاتی که بیشتر حاوی تجمع پاراجنتیکی منرال های لیتیم دار از قبیل سپودومین، امبلوگونیت، تورمالین های گلابی رنگ و سبز رنگ باشد همراه با کوارتس، فلدسپار و کلیولاندیت بمشاهده میرسد. باید متذکر گردید که درین محلات وجه مشترک آنها را رنگ گلابی و سبز و همچنان از نگاه ترکیب بیشتر موجودیت عنصر لیتیم (Li) تشکیل میدهد. معادن مهم آن در اتحاد شوروی سابق در قسمت وسطی اورال داخل پگماتیت ها همراهی الکالی فلدسپارها، تورمالین های رنگه مختلف، توپاس و کوارتس های یخک پیدا میشود. علاوه منرال مذکور در پارتلند (Portland) بلک ایل (Blakhills) دوکاتای جنوبی (South Dokota) پالا Pala و کلیفورتیا و غیره پیدا میگردد.

اهمیت اقتصادی: منرال لیپیدولیت که در جمله گروپ احجار نیمه قیمتی - تزئینی به کلاس سوم آن مرتبط دانسته شده بیشتر در تزئینات بکار رفته که علاوه برای استخراج فلز لیتیم در صنعت و همچنان در عکاسی و اکسریز از آن اسفاده میشود.

سرپنتین یا شاه مقصود: $\text{Serpentine } \text{Mg}_3(\text{Si}_2\text{O}_5)(\text{OH})_4 \text{ for } \text{Mg}_6(\text{Si}_4\text{O}_{10})(\text{OH})_8$

کلمه سرپنتین منشا لاتینی دارد، که سرپنتینوس (Serpentinus) به معنی قسم مار است، گرفته شده زیرا احجار سرپنتینی که بنام اوفیولیت نیز یاد میگردد، رنگ جلد مار را دارا می باشد، که خصوصاً لکه مخصوص در سطح صیقل شده آن به مشاهد میرسد. ساختمان شبکوی این منرال مشابه به کاولینیت بوده، در بعضی کتاب ها آنرا منحصر به گروپ کاولینیت میدانند. اما نظر به خصوصیات مینرالوجیکی خاص آن بحیث گروپ جداگانه نزد اکثر متخصصین قبول گردیده، که انواع آنرا مربوط به گروپ سرپنتین می شمارند.

سرپنتین معمولاً به صورت کتله های متراکم و بعضی اوقات تشکیلات قش مانند دیده شده و دارای حالت چند رنگی (Multicolor) می باشد. یکی از انواع آن که دارای شکل کرستالی است، بنام اتی گوریت یاد میشود. منشا آن مربوط می تاورفیزم (Metamorphisme) دانسته میشود.

ترکیب کیمیاوی: سرپنتین دارای فورمول کیمیاوی $3\text{MgO} \cdot 2\text{SiO}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ یا $\text{Mg}_3[\text{Si}_2\text{O}_5](\text{OH})_4$ بوده که متشکل از ۱۲،۹٪ H_2O و ۴۳،۰٪ MgO ، ۴۴،۱٪ SiO_2 است یعنی یک ترکیب مگنیزیم سلیکات ابدار بوده، که مقدار آب آن گاهی از (۱۷٪-۱۳٪) نیز میرسد. و بمقدار کم بعضی اوقات در ترکیب آن Feo و Nio نیز دخیل میگردد.

سیستم کرستلی: بلورهای (کرستل های) سرپنتین عموماً دارای سیستم مونوکلین بوده، که از جمله انواع آن، اتی گوریت (Antigorite) بشکل هکساگونال و کریزوتیل (Chrysotile) بشکل اورتورومبیک کرستلازیشن (متبلور) مینماید.

انواع مختلف سپنتین عبارتند از: اتی گوریت (Antigorite)، کریزوتیل (Chrysotile) لیسردیت (Lizardite)، بوونیت و ویلیام سیتون می باشد. اتی گوریت بقسم ورقه ها جدا میشود، که مشابهت به کلورایت دارد، و بار اول از دره اتی گوریا در ایتالیه کشف و بنام اتی گوریت مسما گردیده، که دارای انشقاق مکمل می باشد. کریزوتیل Chrysotile نوع سرپنتین رشته مانند را یاد کرده اند که بنام سرپنتین الیافی نیز یاد میشود. بوونیت: سرپنتین های مختلف که حاوی رنگ سبز ضعیف باشند، بوونیت نامیده اند، که تقریباً نزدیک به نفیریت می باشد. ولی دارای سختی زیاد و شفافیت زیاد نسبت به سایر اقسام سرپنتین است. بوونیت در چین پیدا شده است، که از آن پیاله و غیره اشیای زینتی می سازند.

ویلیام سیتون:

نوع سرپنتین ایکه دارای رنگ سبز آلودنی باشد بنام ویلیام سیتون یاد میشود، که دارای سختی کمتر و تداخل های سیاه می باد. طبق اظهار متخصصین قبلی باید متذکر گردید که، سختی و معیار انکساری ویلیام سیتون نسبت به بوونیت زیادتر است.

خصوصیات فیزیکی: سرپنتین دارای انشقاق خوب نبوده، تنها نوع اتی گوریت آن انشقاقات مکمل را دارا می باشد که اکثراً بسطح (۰۰۱) و ندرتاً بسطح (۰۱۰) انشقاق از خود نشان میدهد. درجه سختی آن به اساس جدول موهس (Mohs) بین (۶-۴) متغیر می باشد. کثافت آن از (۲،۵-۲،۶) در حال نوسان است. سرپنتین اکثراً برنگ های سبز، زرد، نصواری، جلد مارمانند (ابلق یا نخج دار)، نصواری مایل به سرخی و خاکی پیدا میشود. از خود جلای مومی را در صورتیکه کتله وی باشد نماین می سازد. منرال مذکور دارای ضریب انکسار $N_z=1,54-1,57$, $N_x=1,53-1,56$ می باشد.

تشکیل، پیدایش و موارد استعمال: به منشا پیدایش خود تمام معادن سرپنتین معادن اندوژینی اند. تشکیل آن با سرپنتین شدن احجار ماورای قلوی ارتباط دارد، که در نتیجه عمل آبهای هایدروترمالی بالای احجار ماورای قلوی تشکیل میشود، خصوصاً احجار دونیت و پیریدونیت، علاوه بر سرپنتین های خوب و ارای کیفیت عالی اکثراً توسط عملیه کانتکت میتازورماتیزم در احجار دولومیتیک تشکیل میگردد. باید متذکر گردید که راجع به منشا محلول های هایدروترمالی احجار ماورای قلوی را دانسته و بعضی علمای دیگر منشا محلول های هایدروترمالی را مگمای تیزابی میدانند. کسانیکه منبع محلول های هایدروترمالی، مگمای ماورای قلوی را میدانند به این عقیده اند، که سرپنتین شدن و تشکیل از بیست ها یا (Asbestos) تحت تاثیر همین محلول های هایدروترمالی بالای احجار ماورای قلوی که این محلول ها از آن جدا گردیده، صورت گرفته است، یعنی در نتیجه عملیه ایتومیتامورفیزم (Aftometamorphisme).

اما عده ای دیگری که محلول های هایدروترمالی را محصول مگمای تیزابی میدانند، به این عقیده اند که سرپنتین شدن و تشکیل آسبست ها (Asbestos) تحت عمل این محلول ها بالای احجار ماورای قلوی صورت پذیرفته میباشد. همچنان علمای دیگری وجود دارند، که سرپنتین شدن را محصول ایتومیتامورفیزم دانسته و تشکیل آسبست ها را نتیجه عمل محلول های هایدروترمالیکه از مگمای تیزابی جدا شده اند میدانند.

رگهای کریزوتیل - آسبست ها را نظر به شرایط موقعیت و ساختمان آنها به اقسام ذیل تقسیم می نمایند: رگهای ساده حاشیه دار: این رگها عبارت از رگهای از بیست رشته عرضی میباشد. رگهای مذکور از دو جانب توسط سرپنتینیت ها محدود شده اند. رگهای مغلق حاشیه دار: این رگها مشتمل از یک تعداد رگهای کوچک موازی میباشد. از نگاه ساختمان این رگها هم منسوب به آسبست های رشته عرضی میباشد. رگهای کوچکی که در جانب این رگ قرار دارند، ضخامت شان ثابت بوده و طول شان زیاد میباشد. این رگ ها هم از دو جانب توسط سرپنتینیت ها محدود شده است. رگهای جالی مانند: این رگها متشکل از تعداد زیاد رگهای کوچکی که یکدیگر را قطع می نمایند و نزدیک هم قرار دارند، میباشد. رگهای مذکور بطور عموم در احجاریکه درجه سرپنتینیت شدن مختلف میباشد، موقعیت دارد. آسبست هائیکه در زون رگهائی قرار دارند: این تیپ بطور مجموع زون رگهای کوچک با هم نزدیک و وقفه ای را میسازد که تیپ مذکور اغلباً در معادن بزرگ شاه مقصود یا سرپنتین پدیدار میشود.

رگهای مجدر: این تیپ عبارت از زون سر پنتینیت در احجار ماورای قلوی و سنگ های چونه دولومیت شده مگنیزی می میباشد. این زون متشکل از رگهای کوچک که خیلی بصورت انبوه قرار دارند میباشد. ضخامت زون های آسبست تا دو متر، طول آن ده ها و صدها متر میرسد. آسبست های رشه ای طویل: این تیپ بطور عموم در درزهای لغزشی و سنگ های سرپنتینیت بوجود می آید. انتشار این تیپ وسیع نبوده و اهمیت اقتصادی آن کم میباشد و ساختمان آسبست ها بطور عموم ساده میباشد. معادن مهم سرپنتین در کانادا رودیشیای جنوبی، چین و اتحاد شوروی سابق میباشد. تقریباً تمام معادن کریزوتیل - آسبست از طریق برهنه استخراج میشود. در افغانستان معادن مهم آن در قندهار و در قسمت ماهیپر داخل دولومیتیک مرمرها قرار دارد که برنگ سبز سرپنتینی که جنسیت خوب دارد برای پوشانیدن روی دیوار اتاق ها، ساختن آلات تزئینی، مجسمه ها و سنگ روی میز و همچنان بقسم سنگ های مقاوم حرارتی مانند مگنیزیت بکار برده میشود. علاوه بر معادن آن در بگرام (کوه صافی) و لوگر نیز تثبیت گردیده است. کریزوتیل که رشته ای خوب داشته باشد برای ساختن البسه ضد حریق در اطفائییه بکار برده میشود، که بنام سنگ رشه یاد میگردد. باید گفت که آسبست ها برای ساختن مواد عایق برق، در نساجی و در کارتن سازی استعمال میشود.

مشخصات جیولوجیکی مظاهر مواد معدنی لیبیدولیت (Lepidolite) افغانستان: لیبیدولیت به شکل ورقه های کوچک و متراکم در پگماتیت ها همراه با دیگر منرالهای نادره در مناطق ولایات کنر و نورستان پیدا شده و از جمله منرالهای عمده تشکیل کننده پگماتیت های نورستان محسوب میشود. طوریکه به مشاهده میرسد تا اکنون کار مستقلی جهت مطالعه و ارزیابی مظاهر معدنی لیبیدولیت صورت نگرفته، و هم کدام راپور مفصل و مستقل در مورد مظاهر معدنی مذکور وجود ندارد. یگانه منبع همانا راپور مطالعات عمومی ایست که به شکل ضمنی در جریان کار بالای معادن احجار قیمتی نورستان به رشته تحریر در آمده است. درینجا به شکل نمونه ما از چندین مظاهر مواد معدنی لیبیدولیت نامبرده، که عبارتند از: نیلو، کولام، کورگل، الینگار، کلان و تتانگ، میباشد. باید گفت ذیلاً از جمله عمده ترین آن را که عبارت از ساحه پگماتیت کور گل میباشد.

مشخصات جیولوجیکی مظاهر مواد معدنی سرپنتین یا شاه مقصود افغانستان: انواع مختلف سرپنتین در افغانستان به شکل معادن و مظاهر معدنی تبارز و تثبیت گردیده، یگانه نوع آن که در ردیف احجار نیمه قیمتی - تزئینی شامل و تصنیف گردیده به نام سنگ شاه مقصود یاد میشود، که مظاهر مواد معدنی و معادن عمده آن را درینجا ذیلاً معرفی خواهیم نمود، اما قبل از معرفی و ارزیابی آنها نکته قابل تذکر اینست که کدام کار مشخص جهت مطالعه و ارزیابی معادن سرپنتین خاصاً شاه مقصود صورت نگرفته، معلومات دست داشته همانا راپور علمی ایست که بعد از انجام نقشه برداری (۱:۵۰۰۰۰۰) افغانستان تهیه و تدوین گردیده است.

امبلیگونیت (LiAlF₆) Amblygonite:

نام منرال امبلیگونیت اساساً مفهوم کرستل های را میسراند که نوک تیز نبوده ، از جمله منرال های کمیاب و انواع شفاف سبز رنگ و آبی رنگ آن در زمره گروپ احجار نیمه قیمتی - تزئینی قبول گردیده ؛ سیستم کرسستلی بلورهای امبلیگونیت تراکلینیک است و کرستل های آن کوچک و نادر بوده و معمولاً بشکل پارچه - پارچه کتله های آن پیدا میشود.

ترکیب کیمیایی:

امبلیگونیت دارای فورمول کیمیایی (LiAlF₆) است که در حقیقت متشکل از لیتیم ، المونیم وفولوفاسفیت میباشد و به اساس تجزیه مختلف لابراتواری منرال امبلیگونیت از نگاه ترکیب کیمیایی متشکل از: $Li_2O 10.1\%, Al_2O_3 33.4\%, F_2O 54.8\%$ و $12.85\% F$ میباشد. منرال مذکور بالای چراغ شعله سرخ را تولید کرده از همین جهت از فلدسپار تشخیص و تفریق میگردد؛ در حالیکه خصوصیات دیگر امبلیگونیت با فلدسپار ها مشترک است و در وقت تشخیص هر کدام شک و اشتباه به وجود میاید .

خواص فیزیکی:

امبلیگونیت دارای انشقاق مناسب بوده ، در قاعده انشقاق های جمعی ، اما در پیشروی پیناکوئید ها انشقاق ضعیف را دارد . هر دو نوع انشقاق آن در نزدیکی زاویه های راست مانند انشقاق فلدسپارها است.

درجه سختی امبلیگونیت به اساس جدول موهس (۶) و وزن مخصوص آن ۳.۱ - ۳.۰ و دارای رنگ های سفید ، سبز کمرنگ یا آبی بوده، جلای آن در قاعده مرواریدی و بعضی جا ها جلای شیشه ئی دارد.

پیدایش و مورد استعمال:

امبلیگونیت را میتوان بیشتر در پگماتیت های لیتیومی مشاهده نمود، اما عمدتاً در جاهانی پیدا میشود که سایر منرالهای لیتیوم دار مانند لیپیدولیت و سپودومین نیز موجود باشد. یعنی بشکل پاراجنیتک یا پاراجینزس با سایر منرال های لیتیوم دار پیدا میگردد و در محلات مختلف معدن لیتیوم بمشاهده میرسد، که میتوان طور نمونه از پالا (Pala)، کلیفورنیا و در تپه های سیاه داکاتای جنوبی یاد کرد . در افغانستان عمدتاً در معدن لیتیوم شماکت لغمان ، پارون نورستان ، بدخشان و ساحات پگماتیتهی قسمت مرکزی (هزاره جات) نام برد .

امبلیگونیت های شفاف و رنگه را در صنایع زیور سازی بقسم جواهرات نیمه قیمتی مورد استفاده قرار میدهند که علاوهً منرال مذکور جهت استحصال عنصر لیتیوم نیز یکار رفته و یکی از منرالهای صنعتی لیتیوم دار میباشد.

مشخصات جیولوجیکی مظاهر مواد معدنی امبلیگونیت (Amblygonite) افغانستان:

امبلیگونیت که از جمله منرالهای فرعی تشکیل دهنده پگماتیت ها به شمار میرود ، از نظر کمیت در ترکیب رگهای پگماتیتهی کمتر از پنج فیصد (۵٪) حصه داشته ، یکی از منرالهای صنعتی حاوی عنصر لیتیوم (Li) است . از منرال مذکور به حیث احجار نیمه قیمتی - تزئینی در افغانستان استفاده نگردیده و در جامعه نزد مردم مروج و معمول نیست . اما نظر به صنف بندی های جدیدی که درین اواخر صورت گرفته ؛ علمای جیومولوژی امبلیگونیت های شفاف را در کته گوری دوم احجار نیمه قیمتی - تزئینی ، تصنیف نموده اند. قابل ذکر است که تا اکنون کدام کار مشخص جهت تثبیت و ارزیابی امبلیگونیت منحصی یک منرال نیمه قیمتی - تزئینی صورت نگرفته ، تنها در اثر نتایج کارهای انجام شده قبلی میتوان چنین اظهار عقیده نمود که منرال مذکور در افغانستان صرف در پگماتیت های فلزات نادره نورستان تثبیت است ، که در بعضی معادن به شکل شفاف و در بعضی جاها به شکل مکدر کرستل های آن دیده شده است.

منشا پیدایش و تثبیت ذخایر مظاهر معدنی ، کوارتس های بزرگ کرسستلی (کرستل کوهی و کوارتس دودی) کانیتوا ،

امبلیگونیت ماندنیسا ، لیپیدولیت کورگل و امازونیت در معدن احجار قیمتی مولوی:

ازینکه منرالهای کوارتس ، امبلیگونیت ، لیپیدولیت و امازونیت از نگاه منشا و پیدایش در پگماتیت های نواحی شرقی افغانستان بالخاصه در ساحات کمریند های پگماتیتهی نورستان و هندوکش اکثراً به شکل پاراجینز در مجاورت همدیگر مشاهده گردیده اند ، لازم دانسته شد تا آنها تحت یک عنوان مورد مطالعه وبررسی قرار گیرد . منرالهای مذکور از لحاظ پروسه تشکیل مربوط سلسله (اندروجنیک Androgenic یا داخلی) و وابسته به گروپ معادن پگماتیتهی اند. که ذیلاً بالترتیب آنها بررسی و مطالعه گردیده است :

ازنگاه جتتیک کوارتس های بزرگ کرسستلی (کرستل کوهی Rock crystal) در منطقه کانتیوا نورستان ، در گینایس های پروتیروزوی در کانتکت (تماس خارجی) با گرانیت های عمر اولگوسین در اثر پروسه نفوذ مذا به وسرد شدن تدریجی آن با سطوح مکمل بلور های آن تشکیل گردیده است. علاوهً در یک تعداد رگ ها در جاهای که ساختمان بلاکی دارند و به پیمانه وسیع اگریگاتهای کلیولاندیتی با تورمالین سبز سیاه رنگ و

مسکویت سبز مانند انکشاف یافته اند، در حالیکه مساحت این ناحیه ($10 \times 15m$) است، در محدوده منطقه دیده شده که اکثراً خالیگاه هایی به عرض ۱۰ تا ۵۰ سانتی متر دیده میشود که در آنها عده زیاد کرستل های کوارتس با کرستل های کوچک تورمالین سبز شفاف انکشاف یافته است. جسامت کرستل های کوارتس از ۳x۵ تا ۱۰x۱۵ سانتی متر و تورمالین از ۱x۵ تا ۱۰x۱۰۰ ملیمتر تغییر مینماید. باید گفت که بعضی اوقات همچنان صفحات کوچک مگنیز تننالت، دانه های کسپتریت و کرستالهای کونسیت بیرنگ به جسامت $1x0.5x4cm$ دیده میشوند. طوریکه از ارزیابی ساحه کانتیوا و دره گوشت در حال حاضر استنباط میگردد ساحه مذکور از نگاه کونسیت، کوارتس پیزواینتیک، تورمالین و تننالت دارای آینده و دور نمای خوب است. رگهای پگماتیت های میکروکلین - البیتی شده که در بین مسیف دیوریت ها به دره دریای کانتیوا بین قریه های کانتیوای علیا و سفلی قرار دارد، حاوی عده زیاد خالیگاه های زیر زمینی منرالیزشنی بوده و از نگاه پیزوکوارتس و تورمالین دارای آینده خوب اند. لذا در محدوده ساحه پگماتیتی کانتیوا اجرای کارهای ارزیابی تفحصی مفصل به منظور کونسیت، کوارتس پیزواینتیکی، تورمالین و تننالت ضروری پنداشته میشود. امبلوگونیت در معدن مندیشاه منشا تشکل پگماتیتی داشته، طوریکه معدن مذکور متشکل از رگ های پگماتیت تیپ میکروکلینی بوده و احجار مجاور آن را سلائس های کرستلی و گنایس ها تشکیل میدهد که دارای ($60 - 140 \pm 130$ Az II g) اند. رگ پگماتیت با $Az II g 90$ - 60 به سمت نشیب دره اخذ موقع نموده که برای استخراج خیلی مساعد میباشد. ضخامت رگ ($3 - 5m$) و طول زیاده تر از (250) متر داشته، مقطع ایروزیونی آن تا ($70m$) برهنه گردیده است. ساختمان رگ مذکور از کرستلی بزرگ دانه الی بلاکی بوده که این ساختمان های بلاکی به اشکال مختلف در قسمت های مختلف رگ اخذ موقع نموده اند. ساختمان های لینز مانند به اشکال موازی یکی در بین دیگر قرار دارند، که دارای طول ($2-7m$) و ضخامت ($0.5 - 1.5m$) میباشد که در ساختمان های فوق الذکر رگ مذکور پنج کریرویک شتولنی از طرف مردم حفر گردیده است.

در پگماتیت های بلاکی اشکال گنیزده مانند مشاهده میشود، که این اشکال از مرکز به اطراف مغلق میشوند. بدین معنی که: در مرکز کرستل کوهی همراه با کونسیت و سپودومین تعویض شده در اطراف آن روبیویت، پولوسیت، امبلیگونیت قرار دارد. تمام این منرالها توسط اگریگات های میده دانه لیپیدولیت ($50\% - 60$) و کلیولاندیت سمت شده اند، که در بین اگریگات های مواد سمت کننده روبلیت و دانه های خورد میکروولیت به مشاهده میرسد و تمام آنها توسط کلیولاندیت های آبی رنگ که در بین شان میکروولیت، کولمیت - تننالت و منگان - تننالت به نظر میخورد احاطه و در اطراف کلیولاندیت های متذکره کرستل های تخریب شده سپودومین که اندازه آنها ($30-40cm$) میرسد قرار دارند.

خواص فیزیکی امبلیگونیت:

امبلیگونیت بیشتر در جاهائی پیدا میشود که سایر منرالهای لیتیم دار مانند لیپیدولیت و سپودومین را دارا باشد. سیستم کرستلی بلورهای امبلیگونیت تراکلینیک بوده، کرستل های آن کوچک و نادر است. امبلیگونیت دارای درجه سختی (۶) و وزن مخصوص ($3.1 - 3.0$) و جلائی آن در قاعده مرواریدی و بعضی جاها جلائی شیشه یی دارد. منرال مذکور دارای رنگهای سفید، سبز کم رنگ یا آبی بوده، دارای انشقاق مناسب است، در قاعده انشقاق جمعی اما در پیشروی پیناکونید ها انشقاق ضعیف دارد. هر دو انشقاق آن در نزدیکی های زاویه های راست میباشد، که مانند انشقاق فلدسپارها است.

بخش سوم

برگزیده های از رسانه های چاپی کشور طی شش ماه اول سال ۱۳۹۱

د آمو سیند د حوزې د تېلو زېر مو راسپړل د ملي عوایدو د ډېرښت او د ملي حاکمیت د تحقق لپاره لوی ګام دی

هيواد ۷-۶-۱۳۹۱

د افغانستان اسلامی جمهوري دولت د لویو زیرمو د را ایستلو په لړ کې وړمه ورځ د آمو حوزې د تېلو د را ایستلو چارې پیل کړې د آمو سیند د حوزې د تېلو د را ایستلو چارې د چین د تېلو د ملي شرکت (سي این بي سي) له خوا پرمخ وړل کېږي دا زیرمی په فاریاب او سرپل ولایتونو کې دي وړمه ورځ د کانونو، مالیې او کورنیو چارو وزیرانو او ګڼو نورو چارواکو د چین له استازو سره د تېلو دا پروژه رسماً پیل کړه د شمېرنو له مخې د آمو سیند حوزه څه نا څه اتیا ملیونه بیرله تېل لري، چې د را ایستلو له امله به یې هر کال سلګونه ملیونه ډالره عواید د حکومت خزانه ته لویږي د کانونو وزارت وايي، چې په لومړۍ سر کې به له دغو زیرمو په ورځ کې پنځه زره بشکې تېل ایستل کېږي چې دا شمېره به وروسته تر پنځه څلوېښت زره بشکه پورې هم ورسېږي دا د حکومت لپاره د عوایدو بله لویه سرچینه ده، چې نه یوازې د حکومت پرېښونه ولاړ اقتصاد پیاوړی کوي، بلکې تر څنګ یې د دغو زیرمو را ایستل د حکومت د ملي حاکمیت بشپړ تحقق او د قانون واکمنۍ پراخوي، د ثبات د ټینګښت او د ډاډمن امنیت زېری ورکوي له دې سره به د کورنیو او بهرنیو نورو پانګوالو لپاره د پانګونې نوره زمینه هم برابره شي او ډېر بهرني پانګوال به په هېواد کې د زیرمو د راسپړلو په برخو کې پانګونو ته وهڅول شي دا دوهمه لویه زیرمه ده، چې چین په کې پانګونه کوي د لوګر د مسو د عینکو د کان تر څنګ اوس چین په شمال کې د تېلو د زېرمو د را ایستلو چارې هم تر ګوتو کړې په دې وروستیو کې په چین کې د شانګهای یاد سیمه ییزو همکاريو په ترڅ کې چې افغانستان یې د کتونکي ویاړ تر لاسه کړ د افغانستان د اسلامی جمهوریت جمهور رییس حامد کرزی د آمو سیند د حوزې د تېلو زېر مو د راسپړلو په اړه د چین له جمهور رییس هو جنتاو سره خبرې وکړې او چین یې د دغې زیرمې د راسپړلو لپاره وړ هېواد وباله او دا داوطلبې هم چین وګټله خو آمو د حوزې د تېلو د زېر مو د راسپړلو په مخ کې د حکومت د مخالفې ټلوالې یوه مشر عبدالرشید دوستم د چین د کمپنۍ په مخ کې خنډونه راپورته کول او نه یې پرېښوله، چې دا تېل راوسپړي، خو دا مسئله د جمهور رییس حامد کرزی په مشرۍ د ملي امنیت په شورا کې مطرح شوه او امر وشو، چې دا قضیه دې په لوی څارنوالۍ کې وڅارل شي، وړمه ورځ لوی څارنوالی اعلام وکړ، چې د دوستم قضیه یې پیل کړې او اوس یې څاري د ملي امنیت شورا د کورنیو چارو وزارت ته امر وکړ، چې د آمو سیند د زېرمو د راسپړلو امنیت ونیسي اوس دوستم نه شي کولی، چې پر دغو زېرمو خپله واچوی او یا هم د چین د کمپنۍ په مخ کې خنډونه راپورته کړي د هېواد شمالي ولایتونه د امنیت او ثبات له مخې د سویلي ولایتونو په پرتله ارام دي او ظاهراً د دغو زېر مو د را ایستلو کوم

گواښ نه شته اوس به لويه څارنوالي د دوستم دا سرزوري څاري ، چې د ملي پانگو په مخ کې يې ولې خنډونه را پورته کول، له نيکه مرغه حکومت ورځ په ورځ د ملي حاکميت او دقانون منگولې پراخوي، له ډېرې مودې مخ کې مرکزي حکومت د لويو زېرمو د را ايستلو او په کې د پانگونو لپاره زمينې برابرې کړې دي چين او هند دوه لوی هېوادونه دي، چې د افغانستان د لويو زېرمو د راسپړلو لپاره يې لويې پانگونې کړې دي دپانگونو دا لړۍ په نوره هم پراختيا مومي او هېڅ سيمه ييز زورواکي نه شي کولی، چې بر لويو زېرمو خپتې واچوي او له ملي بودجې يې ويايي له دې وروسته افغان حکومت هڅه کوي، چې د لويو زېرمو د راسپړلو لپاره زمينې برابرې کړي دوه کاله وروسته له هېواده بهرني ځواکونه وځي او حکومت هڅه کوي، چې ملي بودجه له خپلو عوايدو پوره کړي، ځکه د حکومت د پياوړتيا په صورت کې له افغانستان سره ښايي د نړيوالې ټولنې مرستې کمې شي همدا اوس د حکومت پنځوس سلنه عوايد د نړيوالو مرستندويو سر چينو له مرستو ترلاسه کېږي او د ملي پوليسو او ملي اردو معاشونه نړيوال بانک او نورو مرستندويو ارگانونو له خوا ورکول کېږي. دا چې د حکومت عوايد له خپلو کورنيو سرچينو پوره شي او د افغانستان د پرمختيايي چارو لړۍ پراختيا ومومي، نو حکومت تر ټولو ډېره تکيه د هېواد تر مخکې لاندې بر طبيعي زېرمو کوي دا زېرمې ډېرې غني دي او د اټکلونو له مخې د دريو تريليونو ډالرو په ارزښت افغانستان په خپله زړه کې طبيعي زېرمې لري، چې تر اوسه يې لاس نه دی خوړلی . دغه لاس نه خوړلې زېرمې ډېرې غني دي او هڅې دا دي، چې د دغو زېرمو د راسپړلو لپاره نړيوال پانگوال وهڅول شي. اوس، چې د يو شمېر زېرمو د راسپړلو چارې پيل شوې، نو دا چارې بايد د مدني ټولنې او د نړۍ د تجربه لرونکو شرکتونو په حضور کې تر سره شي، چې د را ايستلو او راسپړلو چارې يې رڼې او په عادلانه توگه وي. مدني ټولنه او خلک بايد د زېرمو له عوايدو په پوره توگه باخبره وي، د زېرمو را ايستونکې کمپنۍ به نه شي کولی، چې عوايد لږوښي او په دې توگه يې د حکومت خزانې ته لږ تحويل نه کړي دلته د يادونې وړ بله مهمه مسئله دا ده، چې د لويو زېرمو قراردادونه بايد په بشپړه توگه په دقت سره وشي، ځکه دا حقوقي مسئله ده، چې په کې يوه جمله مليونونه گټه او زيان اړولی شي .

دا قراردادونه بايد د فني کادرونو له خوا په پوره روڼوالي د مدني ټولنې او نورو حقوقي ارگانونو په حضور کې وشي، چې له هر ډول درغليو څخه پاک وي. افغان ولس ډېر په غربت کې شپې تېروي او د حکومت بودجه هم تر اوسه پر بهرنيو مرستو ولاړه ده، که د زېرمو عوايد په همداسې حساس پړاو کې يا غلا او يا هم د چا له خوا ترخپتې لاندې شي، نو افغانان به هغه هيلې پوره نه شي کړای، چې د خپلو طبيعي زېرمو د راسپړلو لپاره يې لري د لويو زېرمو د راسپړلو قرارداد بايد د حکومتونو په ادلون بدلون پورې تړاو ونه لري، بلکې يوازي او يوازې يې ټول عوايد په خپل وخت ملي خزانې ته وسپارل شي په پای کې افغان حکومت ته مبارکي وايو، چې د امو سيند د حوزې د تېلو زېرمې يې د زورواکو له انحصاره وايستلې او رسماً يې د چين کمپنۍ ته ورکړي.

تأمين امينت پروژه های استخراج معادن ضرورت حيات ملی ما است

اصلاح ۱۳۹۱-۶-۱۷

افغانستان کشوری است دارای بیشترین ذخایر زیر زمینی و سرمایه های طبیعی هنگفت. اما بنابر عواملی در گذشته نتوانسته این داشته های گرانبها را از زیر خاک بیرون نموده و در روند زنده گی خود از آن استفاده نماید. دولت افغانستان در جدید ترین رویکرد تصمیم براین گرفته تا زمینه های استخراج معادن و ذخایر زیر زمینی خود را فراهم ساخته و از عوايد حاصله در ایجاد رفاه ، رشد، ترقی و توسعه کشور بهره بگیرد. به خصوص که امروزه افغانستان در آستانه خروج نیروهای بین المللی قرار گرفته و برخی نگرانی ها از کاهش کمک ها و مساعدت های بین المللی و در نتیجه احتمال بروز برخی مشکلات اقتصادی

در فردای خروج قوای بین المللی بر اذهان سنگینی می کند و عواید داخلی کشور هم در شرایط حاضر در حدی نیست که بتواند کفاف مخارج و هزینه های مورد نیاز دولت را پوره نماید استخراج معادن و ذخایر زیر زمینی یک گزینه خوب برای جبران کاهش بودجه مورد ضرورت و به کارگیری عواید حاصله از آن در تمویل برنامه ها و پروژه های عمرانی، اقتصادی، امنیتی و رفاهی و غیره یک منبع بسیار مهم و حیاتی می تواند به حساب آید و در گذشته ارزش این ذخایر از سوی وزارت معادن و نهاد های علمی ملیاردها دالر تخمین شده است که در صورت مدیریت درست روند استخراج، پروسس و به کارگیری می تواند افغانستان را از نیازمندی به خارج بی نیاز سازد و نوید آینده شگوفان و درخشان و توسعه را به ارمغان آورد.

در این روند، استخراج مس عینک و هم نفت حوزه آمودریا پس از طی مراحل لازم به کمپنی های از کشور چین سپرده شد و علی الرغم تبلیغات برخی رسانه های غربی دولت افغانستان و دست اندرکاران این عرصه در وزارت معادن شفافیت این پروسه را تایید نموده و چینیایی ها از مدتی عملاً کار در ساحه را آغاز نموده اند.

قرار است استخراج تعدادی دیگری از معادن کشور به شمول معدن آهن حاجی گک پس از عقد قرار داد با برخی دیگری از کشورها به آنها سپرده شود.

اما در این روز ها وزارت معادن گزارش های را تایید کرده مبنی بر افزایش نا امنی ها در ساحه مس عینک و هم چنان احتمال رویداد های مشابه در ساحه نفت حوزه آمو دریا؛ سخنگوی این وزارت با تایید پدیده های نا امن کننده در این دوساحه به رسانه ها گفته که برخی از کشورهای منطقه تلاش می کنند تا مانع کار استخراج معادن افغانستان گردند. وی افزود: اگر این تهدید ها ادامه پیدا کند کار استخراج معادن کشور به خصوص مس عینک با مشکلات مواجه خواهد شد.

موضوع اخلال در پروسه استخراج معادن افغانستان چیزی است که پیش ازین هم احتمال آن می رفت و همه میدانست که دشمنان افغانستان و کم از کم رقبای منطقوی و جهانی در این زمینه هیچ وقتی علاقه مند این نبوده اند که افغانستان با طرح و عملی نمودن پروژه های زیر بنایی راه ترقی را در پیش بگیرد و از نیازمندی دایمی و کشنده بیرون گردد. راکت پراگنی و شلیک خمپاره در اطراف پروژه مس عینک و سایر پروژه های زیر بنایی در نقاط مختلف کشور از نظر آگاهان مسایل چیزی نیست مگر توطئه و دسیسه به هدف اخلال در روند درست استخراج معادن افغانستان، که بدون شک رقبای منطقوی افغانستان و به ویژه سازمان های استخباراتی منطقه در آن دست دارند و حلقات و دسته جات وابسته به این سازمان های جهنمی مجری طرح ها و دسیسه های آنان و تسهیل کننده نفوذ و رسوخ دشمنان در روند حیات ملی ما می گردند.

در حالی که همه می دانیم راه اندازی پروژه های کلان اقتصادی و زیر بنایی یگانه راه برای نجات افغانستان از نیازمندی، فقر و احتیاج است و چیزی است که خیر و فلاح و رستگاری همه ملت در آن نهفته است و می سزد که همه دسته جات گروه ها و حلقات سیاسی و حتا مخالفان مسلح نظام فعلی باید در مسیر پیاده شده این نوع پروژه ها سنگ اندازی ننمایند؛ این است وطن دوستی و دفاع و حمایت از مردم و کشور که همه در مواقع مختلف آن را با دهن پر شعار می دهیم.

در گام نخست این مکلفیت قوای امنیتی کشور است که تدابیر لازم را برای تأمین امنیت این پروژه ها اتخاذ نماید؛ و در گام بعدی این برعهده تمام دولتمردان کشور و نهاد های دولتی است که در راستای تأمین امنیت پروژه های اقتصادی مانند پروژه مس عینک مصرانه و پیگیرانه اقدام کنند و نگذارند کشورها و سازمان های استخباراتی به دلیل حسادت ها و منافع اقتصادی خود و اینکه افغانستان برای همیشه باید مصرف کننده تولیدات آن ها و حیاط خلوتی برای پلان های شوم و تباه کن آنان بوده باشد، پروژه های بزرگ و حیاتی کشور ما را اخلال و در نهایت متوقف سازند.

باید بدانیم که آبادی افغانستان، رسیدن به رفاه و توسعه پایدار و ترقی و انکشاف همه جانبه در گرو طرح و عملی ساختن این نوع پروژه های بزرگ است. ما نمی توانیم به آینده امیدوار باشیم و فردای درخشان و آینده خوب را انتظار داشته باشیم مگر اینکه کار های اساسی وزیر بنایی کنیم، کارهای که ما را از دیگران بی نیاز بسازد و کشور ما را روی پای خود ایستاده نماید.

پروژه های زیر بنایی راه توسعه افغانستان را هموار می سازد

اصلاح ۱۳۹۱-۶-۷

کار استخراج نفت از حوزه آمو دریا توسط یک کمپنی چینی رسماً آغاز یافت. این پروژه قبل براین براساس قراردادی به شرکت ملی پترولیوم چین واگذار شده بود که در مشارکت با کمپنی افغانی وطن گروپ برای ۲۵ سال از این حوزه نفت استخراج کند. قرار است از این حوزه در مرحله اول روزانه ۵۰۰۰ بشکه نفت خام استخراج گردد، اما در آینده میزان استخراج آن تا ۴۵۰۰۰ بشکه در روز افزایش خواهد یافت. ذخایر نفتی این حوزه ۸۷ میلیون بشکه تخمین زده شده است و وزارت معادن افغانستان می گوید که از درک استخراج نفت از این حوزه حدود هفت میلیارد دالر عاید نصیب دولت افغانستان خواهد شد. مارشال محمد قسیم فهیم معاون اول ریاست جمهوری که در افتتاح کار استخراج نفت به ولایت سرپل سفر نموده بود در جلسه شورای وزیران گفت که: کار استخراج و اکتشاف نفت آمو دریا که پس از سالهای متمادی جنگ در کشور آغاز گردیده است یک دستاورد بزرگ جمهوری اسلامی افغانستان و یک اقدام نیک و مبارک است که پیامدهای موثر اقتصادی را در قبال دارد. بی تردید این خبر نوید خوبی برای مردم افغانستان است که می تواند جاگزینی باشد برای کاهش احتمالی کمک های خارجی برای دولت افغانستان؛ چون از این مدرک دولت افغانستان می تواند سالانه عاید خوبی به دست آورد که در پهلوی آغاز به کار پروژه های دیگری مانند: مس عینک و آهن حاجی گک و گام به گام افغانستان را به خود کفایی

استخراج معادن گامی بسوی بهبود اقتصاد

اندیشه ۱۳۹۱-۶-۱۰

چندی پیش معاون اول رئیس جمهور رسماً پروژه استخراج معدن نفت خام را در ولایت سر پل افتتاح کرد. با افتتاح این پروژه امیدواریهها، زیاد گردید تا مشکل اقتصادی افغانستان حل گردد.

وحید الله شهربانی وزیر معادن نیز با اهمیت حیاتی این پروژه تاکید کرده و گفت: قرارداد استخراج نفت آمو دریا نخستین قرارداد در تاریخ کشور است. قرار گفته وزیر معادن سالانه ۱۵۰ هزار بشکه نفت از این حوزه نفتی استخراج میگردد که در سنوات آینده ۳۰۰ هزار بشکه در سال خواهد رسید در آمد سالانه استخراج نفت حوزه آمو دریا به ۴۰۰ میلیون دالر در سال خواهد رسید. هر چند استخراج نفت حوزه آمو دریا در حال حاضر جواب گوی هیچ گونه نیاز مندیهای مردم را ندارد و قرار است تا چهار سال آینده این پروژه نیازمندیهای مردم را در قسمت مواد نفتی تأمین نماید و حتی به گفته سخنگوی وزارت معادن، افغانستان نفت صادر میکند این اولین قرارداد بزرگ اقتصادی دولت آقای کرزی است که در این اواخر انعقاد یافته است. این پروژه اقدامی است که میتوان آن را در بهبود وضع اقتصادی کشور از پروژه های با اهمیت خواند. زیرا از یک سو بحران بیکاری که در سال های اخیر مردم را سرگردان نموده و برای یافتن کار، سیل آسا به خارج از کشور مهاجر میشوند کاهش یافته و نیروی انسانی در داخل کشور مشغول می گردند و از سوی دیگر اقتصاد ضعیف کشور را رشد داده و این کشور را از معضل اقتصادی نجات خواهد داد. افغانستان از جمله کشورهای است که ذخایر زیر زمینی زیادی دارد ذخایر چون نفت، گاز، مس، المونیم، آهن و انواع و اقسام احجار کریمه که اگر کاری اساسی و اصولی مطابق نورم برای کشف و بهره برداری آن انجام گیرد بطور حتمی این کشور در قطار کشورهای ثروتمند دنیا قرار خواهد گرفت متأسفانه دولت های پیشین هیچ اقدامی لازم که بتوان در راستای بهبود وضع اقتصادی مفید تمام میشد انجام نداده بودند.

افغانستان بعد از سپری کردن سه دهه جنگ که در آن تمام هسته های زیر بنایی خود را از دست داد به یک کشور آسیب پذیر از تمام جهات تبدیل گردیده است. هر روز که میگذرد به تعداد بیکاران کشور افزایش می یابد اگر این معضل با تدابیر خاص حل نگردد وضعیت بیکاران بدتر از وضعیت فعلی گردیده و این خود چالش بزرگی به

حساب می آید. امروز برخی از بیکاران برای دریافت معاش مناسب به صف مخالفان دولت پیوسته اند و با آنان همکاری جدی دارند و از این طریق امرار معاش می کنند در صورت بهبود وضع اقتصادی و معیشتی مردم مخالفین دولت نیز کاهش خواهد یافت. افغانستان کشور است که از نظر اقتصادی وابسته است و خودش نمیتواند نیازمندیهای خود را تأمین نماید. بدون شک استخراج نفت یکی از فعالیت های مهم اقتصادی است که اگر به همین روال پیش برود به زودترین وقت شاهد تحول بزرگ اقتصادی می باشیم. تنها جای نگرانی این جاست که وضعیت امنیتی در کشور بسیار شکننده است دوام این گونه پروژه ها منوط به بهبود اوضاع امنیتی است در این قسمت دولت می باید بطور جدی وارد عمل گردیده و هر گونه تهدید را نسبت به مسایل امنیتی از تمام مناطق بخصوص در مناطق که پروژه وجود دارد بر دارد تا هیچ گونه موانع در سر راهی این گونه فعالیت ها وجود نداشته باشد و از هر گونه تهدیدات مصون باشد.

معادن افغانستان؛ محوری برای توسعه

هفته نامه انسجام (۱۵۵) ۱۹ حمل ۱۳۹۱

افغانستان کشوری است که سرزمین آن مملو از معادن و ذخایر زیرزمینی است. اگر این ذخایر خدادادی درست مهندسی و مدیریت شود که در آن منافع ملت به عنوان یکی از اصول اندیشه وران سیاسی ملاحظه شود، باعث توسعه اقتصادی و در نهایت همبستگی ملی و تحکیم روابط دولت و ملت گشته، در تمامی ابعاد رشد و بالندگی را بوجود خواهد آورد. این همان فرایندی است که دولت های توسعه یافته و قدرت مند از آن گذشته و به رشد شکوفایی دست یافته اند. این چنین اندیشه در تمامی زمینه ها کار کردهای خاص خود را دارد و به نفع ملت ها قرار می گیرد، خصوصاً در زمینه های اقتصادی باعث همبستگی کلیه مردم در تمام دنیا گردیده و افغانستان نیز می تواند از این رهگذر به آرزوهای خود دست یابد. هفته گذشته وزیر معادن افغانستان خبری معطوف به افزایش دو برابری معادن این کشور داد هرچند که نفس این موضوع از اهمیت و پایداری لازم برخوردار است، اما در کشوری که تمام سرمایه های ملی و مردمی آن را چیزی جز ذخیره های زیر زمینی تشکیل نمی دهد؛ بسیار ناچیز به نظر می رسد. با این همه این موضوع می تواند فرازی در خصوص پیشرفتهای کشوری باشد که بیش از هر چیز نیازمند توسعه است و باید آن را اقبالی برای رشد بیشتر نامید.

اگر به صورت عینی بحث کنیم در افغانستان ۹۸ فیصد از مردم که تحت عنوان این جغرافیای کنونی زندگی می کنند احساس تعلق خاطر عمیق به این سرزمین دارند و به این سرزمین عشق می ورزند و در اذهان خود آنرا مقدس و قابل احترام می پندارند، اما آنچه که مردم افغانستان را مایوس و ناخرسند می سازد، عشق و علاقه وافر مردم را نسبت به سرزمین شان می کاهد و یک نوع از خود بیگانگی و خود ستیزی را در اذهان خلق میکند کنش های نادرست سیاسی زمامداران رقابت های نا سالم اقوام ساکن در سرزمینی است که در بین خود شان بوده است و به عنوان یک سیره نا سالم و سنت منحط در کشور در آمده است که همه را از همدیگر جدا و متفرق می سازد و ذهنیت بدی نسبت به همدیگر ایجاد میکند. این نا همگونی در طول تاریخ غمبار کشور تبدیل به فرهنگ نا سالم سیاسی می شود فرهنگ نا سالم سیاسی مردم را به جان هم انداخته و شیوه نادرست "تفرقه انداز و حکومت کن" را در پیش گرفته و جزایر مختلف را در میان مردم ایجاد می کند که تا اکنون لایه های مستحکم و رسوب شده آن باعث جدایی روح و مطالعات جمعی شده است. در واقع این روند چیزی است که تمام احاد ملت از آن رنج می برند و این شیوه را شکننده و نا پسند می دانند.

بنا بر این اتکا به زیر ساختهای کشور که می تواند محوری برای همگرایی مردم افغانستان از یک جانب و کشمش افغانستان به سمت توسعه از سوی دیگر شود، در دراز مدت قادر خواهند بود درفش استقلال اقتصادی را بر افراشته و راه را برای سعادت جمعی فراهم سازد.

سرمایه گذاری مولد به ویژه در بخش معادن در افغانستان می تواند طی کردن راهی باشد که توسط بسیاری از مردم جهان و کشورهای توسعه یافته پیموده شده است. این الگو برای افغانستان نیز مورد پیروی بوده و این سرزمین را از التزام به همکاری دیگران بی نیاز سازد.

سخن آخر این که مردم افغانستان از نظرگاه توسعه به دو نیروی موازی و مکمل هم نیاز دارد؛ یکی مدیران و وزیران متعهد و کار آزموده که بانی اصلی تحرک و بستر ساز روحی و روانی تکامل و پیشرفت در کشور محسوب می شود و دیگری معادن و ذخایر موجود در کشور که در این محور نیز افغانستان در صدر کشور های منطقه قرار دارد.

آرزو می رود که این روند مطابق به انتظارات و نیازمندیهای مردم پیش رفته و شاهد آینده پرباری برای افغانستان باشیم.

معادن زیر زمینی افغانستان در حال بیرون شدن است

انیس شماره ۱۳۹۱/۳/۲۲۲۳۸

بر اساس پژوهش های صورت گرفته ، افغانستان کشور است که با داشتن معادن و منابع گسترده زیر زمینی در جمع کشورهای غنی به شمار میرود . این معادن زیر زمینی که می توان بالای آن الطاف خداوندی نام گذاشت شامل : طلا، نقره ، مس ، آهن ، نفت ، گاز ، ذغال سنگ ، سنگ های قیمتی و ... میا شد که بیشترین منابع بنابر مشکلات داخلی به ویژه چندین دهه جنگ دست نخورده باقی مانده است ، زیرا زمینه هم برای فعالیت درین بخش مساعد نبود . از چندین سال بدینسو که افغانستان تاحدی از ثبات نسبی برخوردار شده، عالیت هادزمینه شناسایی و استخراج از منابع زیر زمینی طبیعی مهیا گردیده تاپس ازین گنجینه های دست نخورده این سرزمین از زیر زمین بیرون شده واز آن استفاده گردد .

چندی قبل وحید الله «شهرانی» وزیر معادن افغانستان توافقنامه آغاز کار اکتشاف یاشناسایی ذخایر نفت و گاز حوزه اقیانه واندخوی ولایت فاریاب را با مسئول شرکت "تیراسایز" کانادایی به امضا رسانید که ۲۳ کیلومترا احتوامی نماید . وی همچنان در مورد استخراج نفت و گاز حوزه افغان تاجک که در مسیر دریای آمو قرار دارد ، اظهار داشت که استخراج نفت به طور عملی آن در ماه میزان امسال آغاز می گردد . که در مرحله نخست روزانه پنج هزار بشکه و به تدریج تا ۴۵ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت .

آقای «شهرانی» درین نشست پیرامون پنج معدن طلا و مس که قبلاً به مناقصه گذاشته شده بود نیز یاد آورد که برای اکتشاف و استخراج آن تا حالا ۴۱ شرکت خارجی ثبت نام کرده که ۲۶ آن از کشورهای انگلستان ، ترکیه ، کانادا ، امریکا ، استرالیا و امارات متحده عربی میباشند که حایز شرایط شناخته شده اند .

پیش ازین نیز دولت افغانستان در بخش استخراج منابع زیر زمینی چنین قرارداد هایی را با کشورهای مختلف به امضا رسانیده که به گونه مثال می توان از قرارداد مس عینک لوگر با چین ، معدن حاجیگک بامیان با هندوستان و کانادا در بخش سیمان با ایران و نام برد ، که کارهای تدریجی آن آغاز گردیده و ممکن پس از چندی استخراج عملی معادن از آن نقاط نیز شروع به فعالیت نمایند . بر اساس گفته های مسئولین وزارت معادن ، مطالعات ابتدائی نشان می دهد که تا حال در ۲۴ نقطه افغان نستان ۴۰۰ معدن موجود میباشد که در ۱۲۰ معدن کوچک کار جریان دارد که مجموع ارزش آنها به سه تریلیون دالر تخمین زده می شود .

این سخنان مسئولین وزارت معادن کشور که یکی از بخش های مهم اقتصادی کشور مان را تشکیل می دهد نوید دهنده آنست که روزنه های امید هنوز هم در حال عروج بوده و افغانستان به سوی آبادی و خود کفایی روان است .

البته با سرمایه گذاری شرکت های خارجی درین بخش و با استخراج عملی معادن ، بر علاوه اینکه با سهم افغانستان از آن ، سطح اقتصاد کشور مان ترقی می نماید از سوی دیگر برای ده ها هزار شهروند افغان زمینه کار و مزد حلال نیز مساعد می گردد که این خود در فقر زدایی و توسعه ساخت و ساز کشور مان نقش بارز و تعیین کننده دارد .

طبق گفته های مسئولین وزارت معادن افغانستان این وزارت یک تعداد افغانها را برای فراگیری آموزش علوم معدنی از چندی بدینسو به کشورهای افریقای جنوبی و استرالیا که در این زمینه تجربیات خوبی دارند ، اعزام نموده تا در آینده منابع زیر زمینی کشور شان را به گونه علمی خود شناسایی و استخراج نمایند . بنابر استفاده از منابع زیر زمینی که به سود همه شهروندان افغان میا شد ، مستلزم تامین امنیت پایدار در کشور ، تهیه طرح های سالم سازنده پشت کار مسئولین مربوط و مبارزه قاطع با هر نوع فساد که بازدارنده از پیشرفت در همه بخش ها گردد ، می باشد ، پس بر همه شهروندان افغان لازم است تا برای رسیدن به زندگی مرفه و با عزت به هیچ کس اجازه ندهند تا امنیت منابع زیر زمینی شان را مختل نموده ، باعث رکود چرخه کار در آن محلات گردند ، تار و زاری کشور عزیز مان افغانستان در قطار کشور های صنعتی جهان قرار گیرند .

افغانستان او ترکمنستان تر منخ د گاز پروژې د همکاری تفاهم لیک لاسلیک شو دغه ستره پروژه په سیمه کې د انرژی د مصوونیت او د اقتصادی همکاریو په برخه کې نوی گام دی

هيواد شماره ۱۳۹۱/۳/۶۲۸۰

د گاز سکتور د پرمختیا په مقصد د افغانستان او ترکمنستان تر منخ د همکاری تفاهم لیک لاسلیک شو . دغه تفاهم لیک د افغانستان له لاری پاکستان او هندوستان ته د ترکمنستان د گاز د لېږدوني د سترې پروژې د تحقق په باب او دغه راز د گاز د سکتور د پرمختیا په اړوند د گاز د نل لیکې د چوکاټ د موافقه لیک په اساس د ترکمنستان ، افغانستان ، پاکستان او هندوستان تر منخ د بین الحکومتي موافقه لیکونو د سندونو له مخې د افغانستان د کانونو د وزیر وحیدالله شهرانی او د ترکمنستان د تیلو او گاز د وزیر بیرم گیلدي ناردوف له خوا د دغه هېواد په اوازه صنعتي ښار کې لاسلیک شو . باختراژانس ته دکانونو وزارت دویاندا جواد عمر د معلوماتو له مخې ، د

کانونو وزیر د یوه افغاني هیت په مشري د گاز د نل لیکي د پروژي د ترانزیتی اسانتیاو د برابرولو د موافقه لیک د لاسلیک کولو په مقصد دروان کال دغبرگولي د میاشتې په دویمه نیټه ترکمنستان ته لاړ او د گاز سکتور د پرمختیا په هدف د همکاری د تفاهم لیک د لاسلیک کولو په ترڅ کې د ترکمنستان د گاز کنګرس په دریمه غونډه کې هم برخه واخیسته.

افغاني هیئت په دې غونډه کې د گاز د نل لیکي په لپړدونه کې د لازمو اسانتیاو په برابرولو کې د افغانستان د دولت په کلکو ژمنو ټینگار وکړ او دغه ستره پروژه یې په سیمه کې دانرژي د مصوونیت په تامینولو او د اقتصادي همکاریو په برخه کې یوه نوی پانه وبلله. د کانونو وزیر او ملګري هیئت یې د تاپې پروژې د برخه والو څلورو هیوادونو د کانونو، تیلو او گاز دوزیرانو او د اسیایي بانک د جګپوړی استازي په غونډه کې هم چې د ترکمنستان په اوازه ښار کې جوړه شوې وه ګډون وکړ. دغونډې د برخه والو ترمنځ په دې ترڅ کې چې د تاپې پروژې د تطبیق او دتمویل لپاره نړیوالو پانګه اچوونکو ته د پروژې د معرفي کولو او د نل لیکي د جوړولو او دهغې د مدیریت لپاره د کنسرسيوم د جوړولو په شان د لازمو فعالیتونو لپاره د نوی مهال ویش په پام کې نیولو سره د تخنیکي ټیم په کاري رپوټ ټینگار وشو دغه راز د دغې پروژې د ډیزاین په باب هم اوږدې خبرې وشوې او بشپړه موافقه پرې وشوه. دیادونې وړ ده ددغې نل لیکي په جوړولو کې د پانګې اچونې اندازه له اتو څخه تر لسو ملیاردو ډالرو پورې اټکل شوې ده. د هیواد د کانونو وزیر په دې سفر کې دغه راز د هندوستان د تیلو او گاز له وزیر باجیپال ریډي د پاکستان د پطرولیم او نفتي منابعو له وزیر عاصم حسین د ترکمنستان د تیلو او گاز له وزیر بیرم گیلدي نادروف او د تیلو او گاز په چارو کې د ترکمنستان د جمهور رییس له مرستیال محمدوف سره د دغې پروژې په کتنې کړي دي

د افسانوي نللیکي خوب رښتیا کیږي

خدمتګار ورځپاڼه ۱۳۹۱/۳/۶

چین هم ریکارډ ماتوونکې نللیکه وغځوله، چې د دغه هیواد د سمندر غاړې ښارونه د قزاقستان، ترکمنستان او ازبکستان د طبیعي گاز زېرمو سره نښلوي او تاپې نللیکه هم یو بل خوب دی چی امریکایی ملاتړ کوي خو په حقیقت به بدل شي، لکه به یې ټي سي نللیکه (الکسانډرس پېټرسن)

د ترکمنستان په پایتخت عشق آباد کې د دغه هیواد او د پاکستان او هند د گازي شرکتونو ترمنځ د تاپې د گاز بیې معلومېدل، د افغانستان له لارې پاکستان او هند ته د گاز رسولو لپاره پرېکنده ګام بلل کیږي، له دیرو کلونو راهیسې د تاپې پروژې د پلې کیدلو لپاره هڅې کیږي خو په مخ کې یې اصلي خنډ افغان کښاله ده او له امله یې اقتصاد پوهان فکر کوي، هسې نه دا پروژه په خوب بدله شي، ځکه په افغانستان کې له داسې لارو تهریرې چې د وسله والو فعالیت په کې ډېر دی.

شنونکی او اقتصادي سلاکار الکسانډرس پېټرسن وایي، که څه هم دوی په دې برخه کې په حق دي، خو که دا پروژه پلې شي، د پراخوالي او ډېر ظرفیت له امله به د انرژي په افسانوي پروژه بدله شي او افغانستان ته څېرمه پراخ ګاونډ به چی په تېرو لسیزو کې یې د تاپې نللیکي خوب لیده، دا هر څه په رڼو سترگو وويني.

د الکسانډرس پېټرسن په خبره، لکه څنګه چې د تاپې په پلې کېدل کې د افغانستان او قبایلي سیمو امنیت خنډ بلل کیده، دا ډول به چیچینیا او نګورنو قره باغ کې تاوتریخوالی او د روسیې او گورجستان ترمنځ کښاله هغه څه بلل کېدل چې شنونکو فکر کاوه دا پروژه به د خوب په څېر وی او پلې به نه شي، خوا پلې شوه.

د هغه په خبره، تاپې نللیکه به هم ورته بدلونونه راولي، لکه په امنیتي معیارونو کې، خو دا فکر دې نه وهل کیږي چې دا پروژه ناشوني ده: (تاپې کېدلو لپاره د بي، ټي، سي پروژې ډېرې وړتیاوې لري لکه دپلوماتیک ملاتړ، د سیمه ییزو کلیدي لوبغاړو خوښي، د نړیوالو مهموالي ادارو ملاتړ او څرګند پلورونکي او پیرودونکي.

نوموړې په یوه لیکنه کې زیاته کړې، که څه هم امنیتي اندېښنې لري، خو د افغانستان د راتلونکي لپاره هر څه ده، سیمه ییز ځواکونه یې غواړي، ورته اړتیا لري او امریکایی ملاتړ کوي: تاپې یوازې د افغانستان د پرمختګ لپاره مهمه نه ده، بلکې د پاکستان په څېر ګاونډیو ته یې هم دا زمینه برابروي چې په راتلونکي کې د پانګونې باثباته راتلونکی ولري.

الکسانډر پېټرسن په پای کې لیکي، د تاپې دې ښېګڼوته په پام سره، که څه هم دا پروژه اوس خوب بلل کیږي، خو یوه ورځ به پلې او د افغانستان

د ستونزو په کمولو کې به ډېره مهمه وي.

د افغانستان له لارې تر هنده د ترکمنستان د غازو د نل لیکي ارزښتمن تړون

هېواد ورځپاڼه شماره ۱۳۹۱/۳/۶ ۲۸۰

له اوه لسو کالو سیاسي ناندريو وروسته دا دی د غیر گولي په دوهمه د افغانستان له لارې پاکستان او هندوستان ته د ترکمنستان د غازو د نل لیکي د گاز پراختیا تفاهمپاڼه لاسلیک شو. دغه تفاهم لیک د افغانستان له لارې پاکستان او هندوستان ته د ترکمنستان د غازو د لېږدوني د سترې پروژې د تحقق په باب او دغه راز د غازو د سکتور دپرمختیا په اړوند د غازو د نل لیکي د چوکاټ د پرېکړه لیک پر بنسټ د افغانستان، ترکمنستان، پاکستان او هندوستان تر منځ د بین الحکومتي موافقه لیکونو د سندونو له مخې د افغانستان د کانونو د وزیر وحیدالله شهرانی او د ترکمنستان د تېلو او غازو د وزیر بیرم گیلدی نادروف له خوا د دغه هېواد په اوازې صنعتي ښارکې لاسلیک شو. د تړون له مخه به د نل لیکي د غځولو عملی چارې به ۲۰۱۴ کال کې پیل شي. د دغې سترې او اقتصادي پروژې د تړون لاسلیکېدو پوره یقیني کړه، چی دا پروژه به د ایران له لاری نه، بلکې هرو مرو د افغانستان له لارې تېرېږي. د افغانستان له لارې د دې پروژې له غځېدو سره سم به نه یوازې د افغانستان امنیت، ثبات او اقتصاد پیاوړی شي، بلکې دغه ستره پروژه په سیمه کې د انرژي د مصوونیت په تامینولو او د اقتصادي همکاريو په برخه کې ستر ارزښت لري. د نل لیکي د غځولو لگښت ۷۵۰ میلیارده ډالره اټکل شوی چې اسیایي پرمختیایي بانک یې ورکوي. د غازو دغې نل لیکه به په کال کې له ۳۰ میلیاردو متر مکعب څخه ډېر غاز د افغانستان له لارې له ترکمنستانه پاکستان او هند ته لېږدوي. دا نل لیکه به نږدې دوه زره کیلو متره اوږده وي، چې ډېره برخه به یې د افغانستان له خاورې تېرېږي افغانستان به د دغې نل لیکي د حق العبور او ترانزیت له کبله په کال کې لږ تر لږه ۴۰۰ میلیون ډالر ترلاسه کوي او ترڅنګ به یې زرګونو وزګارو افغانانو ته د کار زمینه هم برابره شي. دغه راز د غازو نل لیکه په سیمه کې د امنیت او ثبات په ډګر کې ډېره مرسته کوي. په اصل کې د سیمې هېوادونه د ترکمنستان د غازو په څېر سوداګریزو توکیو ته اړ دي او افغانستان د دې اړتیا د پوره کولو د لویې لارې پر سر په ستراتیژیکه سیمه کې پروت دی، که د سوداګرۍ د لویې لارې پر سر دا هېواد با امنه او با ثباته وي، نو د سیمې ټول هېوادونه ترې ګټه پورته کولی شي، اوس هم د سمي هېوادونه باید خپلې اوږدمهالې، ستراتیژیکې او رواګټې د افغانستان په امنیت او ثبات کې ولټوي او ټولې هغه تربګنې پرېږدي، چی د یو شمېر ډلو د ناروا ګټو لپاره یې د افغانستان اوسیمې ګټې ټکنی کړې دي. د افغانستان له لارې تر هنده د ترکمنستان د غازو دغه نل لیکه به له ۲۰۰۰ کیلو مترو اوږده وي چې تر ټولو ډېره برخه یې د افغانستان په خاوره کې غځول کیږي. د تړون له مخې افغانستان حق لري چې هر کال له دغې نل لیکي څخه تر ۱۵۰۰ سوه میلیون متر مکعب پورې گاز واخلي او له دې سره سم به افغانستان د ګاونډیانو له اقتصادي انحصاره تر ډېره خلاص شي. پاکستان له ایران سره ډېرې هڅې وکړې چې دا نل لیکه د افغانستان له خولي وباسي، خو بریالي نه شول. افغان حکومت د نل لیکي د امنیت لپاره ټول تیاري نیولی دی.